

ŽELEZAR

JESENICE, 27. JUNIJA 1985

ŠTEVILKA 25 • XXXIV

NAŠ KOVINAR, svobodno glasilo delavcev KID, je kot predhodnik ŽELEZARJA začel izhajati 26. januarja 1937. ŽELEZAR izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štirinajstnevnik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glasilo je ob 25-letnici predsednik Tito odlikoval z ordenom zaslug za narod s srebrno zvezdo. Glavni in odgovorni urednik Mile Crnovič, tehnični urednik — novinar Dare Bradašnja, lektorica — novinarka Cvetka Martincič, novinarka Lilijana Kos, administracija — Marija Lužnik in Mira Keserovič. Naslov: Uredništvo Železarka, SOZD SZ — Železarna Jesenice. Številke internih telefonov: urednik 26-18, novinarji 26-19, administracija 26-21. Stavek in tehnično oblikovanje TK Gorenjski tisk Kranj, tisk ZP Ljudska pravica Ljubljana.

NE KRIVIMO SISTEMA ZA LASTNE SLABOSTI

35 let delavskega samoupravljanja je kratko, a pomembno obdobje v naši povojni graditvi. Kratko, da bi že lahko razrešili vsa vprašanja v okviru samoupravnega sistema, pa vendar toliko dolgo, da je ta sistem dobil trdno osnovo in podporo v našem delavskem razredu. Zato tudi ni dileme o smeri graditve našega bodočega razvoja.

Dan samoupravljalcev je priložnost, da ocenimo tako napredek kot tudi pomanjkljivosti, ki so prisotne pri izvajanju sistema v praksi. Večkrat krivimo sistem za tisto, kar so naše lastne slabosti; neznanje, neodločnost, neodgovornost. Zaradi tega ustvarjamo vzdušje malodušja in kritiziranja, potenciramo pomanjkljivosti, pogoste pa so predvsem besede »nič se ne da narediti«.

Za tako gledanje so krivi tudi globlji vzroki, predvsem zmanjševanje deleža dohodka, o katerem delavci lahko odločajo in prekomerni formalizem, ki se je vrnil v samoupravno prakso in večkrat izvira iz zakonskih določil. Dnevni redi samoupravnih organov so obremenjeni tudi z gradivi, ki sodijo v pristojnost odločanja poslovnih organov in se v prekrivanju samoupravljanja in upravljanja v OZD zamegljuje odgovornost za posamezne odločitve. Vzrok za tako stanje je tudi v tem, da so planski dokumenti v OZD že skoraj le obvezna formalnost, ne pa osnova gospodarjenja in tudi ocena uspešnosti v določenem obdobju.

Prav planski akti pa so osnovni dokumenti, o katerih se delavci odločajo in jih v končni fazi sprejmejo, izvajanje planskih nalog za doseganje predvidenih ciljev pa sodi v okvir delovnih nalog in odgovornosti poslovnih organov, strokovnih služb, organizatorjev proizvodnje.

Pri tem ne moremo mimo odgovornosti članov samoupravnih organov, delegatov in družbenopolitičnih organizacij. Še posebno je pomembna vloga vodilnih delavcev, predvsem predsednikov delavskih svetov, ki bi morali biti bolj usposobljeni za vodenje najvišjega samoupravnega organa v OZD.

V življenju moramo za premagovanje iskati vedno nove rešitve, boljše od predhodnih. Tudi na področju samoupravljanja se zdaleč nismo dorekli zadnje besede. Jeseničani smo v preteklosti imeli izvršne pobude, ki jih je širša družba sprejela, in so bile naš prispevek k dograjevanju samoupravnega sistema. Pobude in ideje so bile uspešne, ker so prihajale iz prakse in so bile v praksi tudi preizkušene. Tudi danes so možnosti in potrebe velike, zato moramo vzpodbujati kreativnost tudi na tem področju. Predvsem moramo najti pot, da bo delavec in občan bolj zainteresiran za aktivno delo v samoupravnih skupinah, organih, delegacijah.

16. srečanje samoupravljalcev »Rdeči prapor« je bilo namenjeno vlogi znanosti, tehnologije, inovacij in delovne ustvarjalnosti pri uresničevanju gospodarske stabilizacije in nadaljnjem vsestranskem razvoju socialistične samoupravne družbe.

Sporočilo srečanja poudarja pomen znanosti in ustvarjalnega dela za trajni dvig produktivnosti dela in množične ustvarjalnosti, da se vsak posameznik pri delu in življenju potrjuje kot ustvarjalna in celovita osebnost.

Pomembnost sporočila nas zavezuje, da naloge tudi uresničimo, saj prestrukturiranje gospodarstva, ki ga načrtujemo tudi v naši občini, ni možno uresničiti brez strokovnih kreativnih kadrov. Štipendiranje, ustrezno nagrajevanje ter možnost afirmacije ter dodatnega strokovnega usposabljanja so pogoji, ki jih moramo izpolniti, da bomo v prihodnjem obdobju zmanjšali zaostanek.

Ob 27. juniju — Dnevu samoupravljalcev si torej zadajamo naloge, da bosta naše delo in življenje usmerjena v dograjevanje našega samoupravnega sistema in odločanja delavcev. To delo bo uspešnejše, če se ga bomo lotili z odgovornim pristopom do izvrševanja delovnih in družbenih nalog.

Janez Jamar predsednik občinskega sindikalnega sveta Jesenice

VPLIV STROŠKOV NA POSLOVNE REZULTATE V MAJU

V maju smo prodali 28.763 ton proizvodov osnovne dejavnosti in opravili 1.667 ton storitev prevajanja. V aprilu sta pozitivno vplivali na poslovni rezultat razlika med prodajno in obračunsko lastno ceno prodanih izdelkov skupaj s storitvami prevajanja in interno realizacijo ter proizvodni stroški temeljnih organizacij, ki so bili nižji od načrtovanih. Negativni vpliv so imeli materialni stroški za ustvarjanje skupnega prihodka, vkalkulirani del dohodka, odstopanje cen surovin in materiala, razlika med domačo in izvozno ceno, posebni stroški izvoza ter ostali stroški, ki se poračunavajo iz skupnega prihodka.

Poleg omenjenih stroškov so morale temeljne organizacije pokriti še obveznosti do skupne in splošne porabe (v ceni izdelkov niso vkalkulirane) ter pogodbene in ostale zakonske obveznosti.

Rezultat poslovanja Železarne Jesenice po fakturirani realizaciji v petih mesecih je izguba v višini 340 milijonov dinarjev.

Temeljne organizacije so v maju dosegle za 347,5 milijonov dinarjev nižje stroške od načrtovanih. Stroški obračunske lastne cene so bili nižji od načrtovanih za 382,1 milijon dinarjev, materialni stroški za ustvarjanje skupnega prihodka so bili višji za 40,2 milijona dinarjev, vkalkulirani del dohodka pa je bil nižji za 5,6 milijon dinarjev.

Stroški vložka so bili v skupnem nižji za 166,6 milijonov dinarjev, stroški predelave pa nižji za 215,5 milijonov dinarjev. Boljše izpolne od načrtovanih so dosegli v TO Jeklarna, Livarna, Valjarna debele pločevine, Hladna valjarna Bela, Hladna valjarna Jesenice, Žičarna, Profilarna, Vratni podboji in Elektrode. Na nivoju delovne organizacije so bili stroški iz tega naslova višji za 53,7 milijonov dinarjev zaradi slabše doseženega izpolnenja v ostalih TO (predvsem v Valjarni bluming štekel). Nižje doseženi dobropisi od načrtovanih so stroške zvišali za 61,1 milijon dinarjev. Znižanje stroškov za 187 milijonov dinarjev je bilo zaradi spremembe asortimenta vložka, boljšega asortimenta proizvodnje in sprememb v zalogah nedokončane proizvodnje. Nižje cene nabavljene vložka pa so stroške znižale za 94,4 milijona dinarjev. Izpad proizvodnje oziroma dodatni stroški predelave tujega vložka so znašali 19,2 milijona dinarjev. Višje stroške od načrtovanih so imele naslednje TO: Valjarna bluming štekel, Valjarna debele pločevine, Elektrode, Želbljarna in Vzdrževanje.

V TOZD PLAVŽ so v maju dosegli za 65,2 milijona dinarjev nižje stroške od načrtovanih. Stroški obračun-

ske lastne cene so bili nižji od načrtovanih za 71,1 milijona dinarjev. Pri tem so bili stroški vložka nižji za 52,1 milijona dinarjev zaradi spremembe asortimenta vložka, višje doseženih dobropisov od načrtovanih in boljšega asortimenta proizvodnje. Stroški predelave so bili nižji od načrtovanih za 19 milijonov dinarjev. Materialni stroški za ustvarjanje skupnega prihodka so bili višji od

(Nadaljevanje na 2. strani)

DOLGOROČNI RAZVOJ OBČINE

Od junija do septembra bo v vseh samoupravnih organizacijah potekala javna razprava o dolgoročnem načrtu občine Jesenice. Razpravo o osnutku načrta so pričele delegacije, v zborih pa je bila 20. junija.

V pripravi za dobro organizirano javno razpravo je bil sklican posvet predsednikov delegacij in konferenca delegacij. Na tem posvetu smo bili seznanjeni z načrtom javne razprave. Povedali so, da bodo pri tem udeleženi vsi delavci, delovni ljudje in občani. Predhodno bodo načrt obdelali planerji in poslovniki delavci. Nosilci javne razprave naj bi bili sindikat, delavski sveti in poslovni organi. Načrt dolgoročnega razvoja občine Jesenice obsega obdobje 1986—1995, za nekatere važnejše primere pa do leta 2000.

Predsednik skupščine občine, ki je vodil ta posvet, je navedel razloge načrtovanja razvoja občine, hkrati pa je povedal, na kakšni stopnji razvoja smo sedaj in poudaril:

— z načrtom bomo morali odpraviti nesorazmerje v dosežanjem razvoju gospodarstva, ki se kaže v tem, da dohodek iz leta v leto pada,

— povečati bomo morali zunanjo-trgovinsko menjavo, ki je nižja od planirane za 4 do 6 %,

— industrijsko proizvodnjo zmanjšujemo in je najnižja v primerjavi z Gorenjsko in Slovenijo,

— odpisanost osnovnih sredstev je nad 85 % in je največja med organizacijami združenega dela Slovenije in Gorenjske,

— v strukturi gospodarstva prevladuje črna metalurgija in jo bo treba spremeniti v korist drugih panog gospodarstva, predvsem gostinstva in turizma.

Omenil je še veliko porabo surovin in materialov, od katerih smo odvisni, in zakaj bi jo morali zmanjšati ter kakšna so nesorazmerja med dohodkom, skupno in splošno porabo.

V nadaljevanju je opozoril, na kakšno morali računati pri dolgoročnem načrtovanju, predvsem pa na naslednje probleme:

— kakšne ukrepe in projekte bomo sprejeli, da bomo oživili jesenjsko gospodarstvo,

— kakšna bi morala biti stopnje industrijske predelave, da bomo z ustvarjenim dohodkom krili stroške proizvodnje pa preusmerjali v čim manjšo porabo surovin in materialov, ki bi jih morali uvažati,

— v skladu s takim razvojem gospodarstva in industrijsko proizvodnjo bomo morali uskladiti plane kakovosti. Selitveni saldo prebivalstva kaže, da se ta umirja in v bodoče ne bomo imeli možnosti zaposlovanja delavcev iz drugih krajev. Nasloniti se bomo morali na kadre, ki pri iskanju zaposlitve gravitirajo na občino. Možnosti zaposlovanja bodo mini malne, zaposlitvi bomo morali več žensk, njim primerno pa bo treba pripraviti tudi delo.

Opozoril je na izredno nizko kvaliteto sestavo kadra, štipendij, politiko, na podlagi katere smo pokrivali le majhne potrebe. Na ključku se je dotaknil možnosti razvoja turističnega gospodarstva, izgradnje Jeklarna 2, maloobmočnega prometa in menjave ter katere družbene dejavnosti bodo imele pri razvoju prednost.

Iz kratkega povzetka sledi, da načrta težavno in odgovorno delo, ja vna razprava bo pokazala še vrste drugega, od vseh nas pa je pričakovati čim večjo zavzetost za boljše prihodnost.

CPSI

PRECEJ POD PLANOM

Po podatkih statistične službe smo do 24. junija izdelali 89.652 ton skupne proizvodnje, kar je 96,9 % družbenega plana in 97,5 % nekoliko znižanega operativnega programa.

V TOZD Plavž so izdelali 11.272 ton groblja in tako dosegli 90,3 % operativnega programa, ki je enak družbenemu planu.

V TOZD Jeklarna so do sedaj vili 29.993 ton jekla in s tem izpolnili 97,1 % družbenega plana in 101 % znižanega operativnega programa.

V 18 odpremnih dneh smo prodali 23.842 ton gotovih izdelkov in storitev ter s tem izpolnili 91 % družbenega plana in enakega operativnega programa. Plan odpreme so do sedaj presegle tri TOZD: Valjarna bluming štekel (122,6 %), Hladna valjarna Jesenice (107,9 %) ter Elektrode (101,4 %).

Hura! Počitnice so tu! Učenci drugega razreda osnovne šole Prežihov Voranc (foto S. Kokalj)

VPLIV STROŠKOV NA POSLOVNE REZULTATE V MAJU

(Nadaljevanje s 1. strani)

načrtovanih za 6,3 milijona dinarjev zaradi višjih zamudnih obresti in negativnih tečajnih razlik. V kalkulirani del dohodka je bil nižji za 0,4 milijona dinarjev. Zaloge so se povečale za 2.000 ton.

V TOZD JEKLARNA so imeli za 187 milijonov dinarjev nižje stroške od načrtovanih.

V SM jeklarni so dosegli za 56,2 milijona dinarjev nižje stroške obračunske lastne cene. Pri tem so bili stroški vložka višji za 22 milijonov dinarjev zaradi večje porabe surovega železa in internih reklamacij. Stroški predelave so bili nižji za 17,4 milijona dinarjev zaradi nižjih stroškov vzdrževanja in ostalih primarnih stroškov. Vrednost proizvodnje je bila višja za 60,8 milijona dinarjev zaradi kvalitetnejšega asortimenta proizvodnje.

V EL jeklarni so imeli za 116,8 milijona dinarjev nižje stroške obračunske lastne cene. Stroški vložka so bili višji od načrtovanih za 33,4 milijona dinarjev. Nižje doseženi dobropisi od načrtovanih in interne reklamacije so stroške vložka zvišale za 44,2 milijona dinarjev. Boljši izplen od načrtovanega za 0,4 odstotnih točk in spremembe asortimenta vložka pa so stroške znižale za 10,8 milijona dinarjev.

Stroški predelave so bili nižji od načrtovanih za 52,3 milijona dinarjev zaradi manjše porabe pomožnega materiala, nižjih stroškov energije, transporta in ostalih primarnih stroškov. Vrednost proizvodnje je bila višja za 97,9 milijona dinarjev zaradi boljšega asortimenta proizvodnje.

Na kontilivu so dosegli za 12,3 milijona dinarjev nižje stroške obračunske lastne cene zaradi nižjih stroškov vlivanja in boljšega asortimenta proizvodnje. Nižje stroške obračunske lastne cene v vrednosti 20,2 milijona dinarjev so dosegli v PTO oddelku zaradi velike količine izkopane starega železa in prodane žindre tujim naročnikom. V kamnolomu pa so imeli za 3,3 milijona dinarjev višje stroške od načrtovanih.

Materialni stroški za ustvarjanje skupnega prihodka so bili višji od načrtovanih za 19,7 milijona dinarjev zaradi zamudnih obresti in negativnih tečajnih razlik, vkalkulirani del dohodka pa je bil nižji za 4,5 milijona dinarjev. Zaloge so se povečale za 1.165 ton.

V TOZD LIVARNA so dosegli za 5,7 milijona dinarjev nižje stroške od načrtovanih. Stroški obračunske lastne cene so bili nižji od načrtovanih za 5,1 milijona dinarjev. Pri tem so bili stroški vložka nižji za 4,1 milijona dinarjev. Zaradi spremembe asortimenta vložka in boljšega izpleta so bili stroški vložka nižji za 3,2 milijona dinarjev. Vrednost proizvodnje je bila višja od načrtovane za 0,9 milijona dinarjev. Stroški predelave so bili nižji od načrtovanih za 1 milijon dinarjev zaradi nižjih stroškov pomožnega materiala, materiala na delovni nalog in stroškov energije.

Materialni stroški za ustvarjanje skupnega prihodka so bili nižji od načrtovanih za 0,6 milijona dinarjev, vkalkulirani del dohodka pa je bil malenkostno višji. Zaloge so se povečale za 15 ton.

V TOZD VALJARNA BLUMING ŠTEKEL so imeli za 143,5 milijona dinarjev višje stroške od načrtovanih. Stroški obračunske lastne cene so bili višji od načrtovanih za 139,3 milijona dinarjev. Pri tem so bili stroški vložka v skupnem višji za 143,1 milijona dinarjev. Slabše doseženi izplen na blumingu za 5,3 odstotnih točk in preklasifikacije so stroške vložka zvišale za 74,8 milijona dinarjev, nižje doseženi in neobračunani dobropisi za odpadek pa dodatno za 51,8 milijona dinarjev. Za 80,7 milijona dinarjev višje stroške so dosegli zaradi dvakratnega valjanja. Interne reklamacije so stroške vložka znižale za 64,2 milijona dinarjev. Stroški predelave so bili nižji od načrtovanih za 3,8 milijona dinarjev zaradi doseganja načrtovane proizvodnje.

Materialni stroški za ustvarjanje skupnega prihodka so bili višji od načrtovanih za 2,8 milijona dinarjev, vkalkulirani del dohodka pa za 1,4 milijona dinarjev. Zaloge so se zmanjšale za 2.177 ton.

V TOZD VALJARNA ŽICE IN PROFILOV so dosegli v maju 75,5 milijona dinarjev nižje stroške od načrtovanih. Stroški obračunske lastne cene so bili nižji od načrtovanih za 75,9 milijona dinarjev. Pri tem so bili stroški vložka nižji za 52,1 milijona dinarjev. Višje doseženi dobropisi za odpadek, nižje cene gredic iz

kontiliva in interne reklamacije so stroške vložka znižale za 54,3 milijona dinarjev. Slabše doseženi izplen in preklasifikacije pa so stroške zvišale za 2,2 milijona dinarjev. Stroški predelave so bili nižji od načrtovanih za 23,8 milijona dinarjev zaradi doseganja načrtovane proizvodnje, nižjih stroškov materiala za popravilo in vzdrževanje ter materiala na delovni nalog.

Materialni stroški za ustvarjanje skupnega prihodka so bili višji od načrtovanih za 0,4 milijona dinarjev, vkalkulirani del dohodka pa je bil malenkostno nižji. Zaloge polizdelkov in gotovih izdelkov so se povečale za 807 ton.

V TOZD VALJARNA DEBELE PLOČEVINE so imeli za 4 milijona dinarjev višje stroške od načrtovanih. Stroški obračunske lastne cene so bili nižji od načrtovanih za 0,9 milijona dinarjev. Pri tem so bili stroški vložka nižji za 2,1 milijona dinarjev. Boljši izplen od načrtovanega za 0,5 odstotnih točk je stroške vložka znižal za 3,9 milijona dinarjev, spremenjen asortiment v zalozah nedovršene proizvodnje pa dodatno za 0,4 milijona dinarjev. Nižje doseženi dobropisi za odpadek so stroške zvišali za 2,2 milijona dinarjev. Stroški predelave so bili višji od načrtovanih za 1,2 milijona dinarjev zaradi nedoseganja načrtovane proizvodnje.

Materialni stroški za ustvarjanje skupnega prihodka so bili višji od načrtovanih za 4,1 milijona dinarjev zaradi negativnih tečajnih razlik, materialnih stroškov preteklih let ter stroškov za zamudne in druge obresti. Tudi vkalkulirani del dohodka je bil višji od načrtovanega za 0,8 milijona dinarjev. Zaloge nedovršene proizvodnje in gotovih izdelkov so se povečale za 776 ton.

V TOZD HLADNA VALJARNA BELA so dosegli za 18,7 milijona dinarjev nižje stroške od načrtovanih. Stroški obračunske lastne cene so bili nižji od načrtovanih za 13,1 milijona dinarjev. Pri tem so bili stroški vložka v skupnem nižji za 24 milijonov dinarjev. Boljši izplen od načrtovanega za 1,3 odstotnih točk je stroške vložka znižal za 11,2 milijona dinarjev, interne reklamacije za 18,1 milijona dinarjev, nižje planske cene nabavljenega tujega vložka v primerjavi s plansko ceno domačega vložka pa za 4,9 milijona dinarjev. Dodatnih stroškov pri predelavi nabavljenega vložka niso imeli. Slabši izplen pri prevajanju uslug je stroške zvišal za 10,2 milijona dinarjev. Stroški predelave so bili višji od načrtovanih za 10,9 milijona dinarjev zaradi večje porabe kislin, laka, lesa in valjev.

Materialni stroški za ustvarjanje skupnega prihodka so bili nižji od načrtovanih za 3,4 milijona dinarjev, vkalkulirani del dohodka pa za 2,2 milijona dinarjev. Zaloge nedovršene proizvodnje, polizdelkov in gotovih izdelkov so se povečale za 583 ton.

V TOZD HLADNA VALJARNA JESENICE so imeli v maju za 47,3 milijona dinarjev nižje stroške od načrtovanih. Stroški obračunske lastne cene so bili nižji od načrtovanih za 49,7 milijona dinarjev. Stroški vložka so bili v skupnem nižji za 39,2 milijona dinarjev. Zaradi boljšega izpleta od načrtovanega za 2,9 odstotnih točk so stroške vložka znižali za 5,5 milijona dinarjev. Znižanje v vrednosti 37,1 milijona dinarjev so dosegli zaradi nižjih planskih cen nabavljenega tujega vložka v primerjavi s plansko ceno domačega vložka. Izpad proizvodnje oziroma dodatni stroški predelave tujega vložka so znašali 18,1 milijona dinarjev. Spremembe v zalozah nedovršene proizvodnje so stroške znižale za 4 milijone dinarjev, obračunani vložek iz HVB pa je stroške zvišal za 7,4 milijona dinarjev. Stroški predelave so bili nižji od načrtovanih za 10,5 milijona dinarjev zaradi doseganja načrtovane proizvodnje.

Materialni stroški za ustvarjanje skupnega prihodka so bili višji od načrtovanih za 2,1 milijona dinarjev, vkalkulirani del dohodka pa za 0,3 milijona dinarjev. Zaloge so se malenkostno povečale.

V TOZD ŽIČARNA so dosegli za 24,9 milijona dinarjev nižje stroške od načrtovanih. Stroški obračunske lastne cene so bili nižji od načrtovanih za 24 milijonov dinarjev. Pri tem so bili stroški vložka nižji za 12,8 milijona dinarjev. Boljši izplen od načrtovanega za 0,9 odstotnih točk je stroške vložka znižal za 3,4 milijona dinarjev, manjša poraba cinka in interne reklamacije pa za 5,1 milijona dinarjev. Znižanje v vrednosti 4,3 milijona dinarjev pa je nastalo zaradi nižjih planskih cen nabavljenega tujega vložka v primerjavi s plansko ceno domačega vložka. Izpad proizvodnje zaradi tujega vložka je znašal 1,1 milijona dinarjev. Stroški predelave so bili nižji od načrtovanih za 11,2 milijona dinarjev zaradi

nižjih stroškov pomožnega materiala in ostalih primarnih stroškov. Materialni stroški za ustvarjanje skupnega prihodka so bili nižji od načrtovanih za milijon dinarjev, vkalkulirani del dohodka pa je bil višji za 0,1 milijona dinarjev. Zaloge so se zmanjšale za 180 ton.

V TOZD PROFILARNA so imeli za 4,4 milijona dinarjev nižje stroške od načrtovanih. Stroški obračunske lastne cene so bili nižji od načrtovanih za 5,9 milijona dinarjev. Pri tem so bili stroški vložka nižji za 4,7 milijona dinarjev zaradi boljšega izpleta (za 2,3 odstotnih točk), stroški predelave pa so bili nižji za 1,2 milijona dinarjev zaradi nižjih stroškov energije.

Materialni stroški za ustvarjanje skupnega prihodka so bili višji od načrtovanih za 1,7 milijona dinarjev, vkalkulirani del dohodka pa je bil nižji za 0,2 milijona dinarjev. Zaloge so se povečale za 712 ton.

V TOZD VRATNI PODBOJI so dosegli za 2,8 milijona dinarjev nižje stroške od načrtovanih. Stroški obračunske lastne cene so bili nižji od načrtovanih za 3,4 milijona dinarjev zaradi boljšega izpleta (za 0,3 odstotnih točk) in nižjih stroškov predelave.

Materialni stroški za ustvarjanje skupnega prihodka so bili višji od načrtovanih za 0,3 milijona dinarjev, vkalkulirani del dohodka pa tudi za 0,3 milijona dinarjev. Zaloge so ostale nespremenjene.

V TOZD JEKLOVLEK so imeli za 5,6 milijona dinarjev nižje stroške od načrtovanih. Stroški obračunske lastne cene so bili nižji od načrtovanih za 8,5 milijona dinarjev. Pri tem so bili stroški vložka višji za 0,3 milijona dinarjev.

Zaradi slabšega izpleta od načrtovanega za 0,8 odstotnih točk so bili stroški vložka višji za 1,8 milijona dinarjev. Zmanjšane zaloge nedovršene proizvodnje so stroške zvišale za 3 milijone dinarjev, interne reklamacije pa so stroške vložka znižale za 4,5 milijona dinarjev. Stroški predelave so bili nižji od načrtovanih za 8,8 milijona dinarjev zaradi manjše porabe.

Materialni stroški za ustvarjanje skupnega prihodka so bili višji za 3,7 milijona dinarjev zaradi materialnih stroškov iz preteklih let, vkalkulirani del dohodka pa je bil nižji za 0,8 milijona dinarjev. Zaloge so se zmanjšale za 266 ton.

V TOZD ELEKTRODE so imeli v maju za 20,4 milijona dinarjev višje stroške od načrtovanih. Stroški obračunske lastne cene so bili višji od načrtovanih za 18,1 milijona dinarjev. Pri tem so bili stroški vložka nižji za 5,7 milijona dinarjev. Zaradi boljšega izpleta od načrtovanega za 1,2 odstotnih točk so dosegli za 2,7 milijona dinarjev nižje stroške vložka. Zaradi razlike med plansko ceno doma izdelane Emone in plansko ceno kupljene Emone Zagreb pa je nastalo znižanje v vrednosti 7 milijonov dinarjev. Zvišanje stroškov za 4 milijone dinarjev so imeli zaradi porabe surovine Potaša za izdelavo vodnega stekla, ki je vložek za oplačene elektrode (v kalkulaciji ta surovina ni zajeta). Stroški predelave so bili višji od načrtovanih za 23,8 milijona dinarjev zaradi višjih stroškov embalaže in stroškov Energetike.

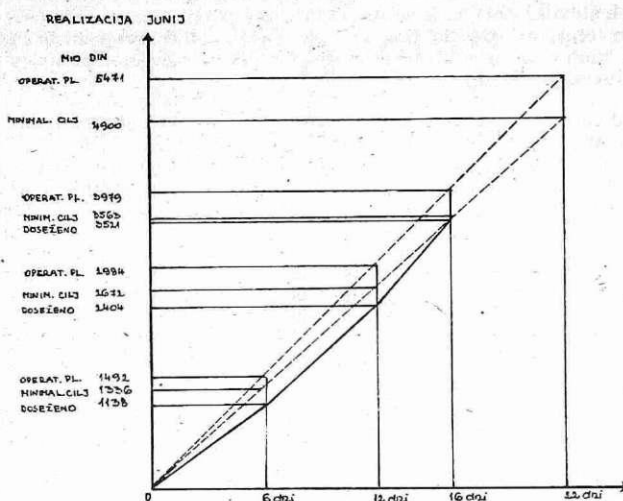
Materialni stroški za ustvarjanje skupnega prihodka so bili višji od načrtovanih za 3,8 milijona dinarjev zaradi materialnih stroškov iz preteklih let in negativnih tečajnih razlik. V kalkulirani del dohodka pa je bil nižji od načrtovanega za 1,5 milijona dinarjev. Zaloge so se povečale za 277 ton.

V TOZD ŽEBLJARNA so dosegli za 2,1 milijona dinarjev višje stroške od načrtovanih. Stroški obračunske lastne cene so bili višji od načrtovanih za 0,6 milijona dinarjev. Stroški vložka so bili višji za 1,2 milijona dinarjev zaradi slabšega izpleta od načrtovanega (za 1,3 odstotnih točk). Stroški predelave pa so bili nižji za 0,6 milijona dinarjev zaradi manjše porabe.

Materialni stroški za ustvarjanje skupnega prihodka so bili višji od načrtovanih za 1,5 milijona dinarjev, vkalkulirani del dohodka pa je bil malenkostno višji. Zaloge so se zmanjšale za 53 ton.

V TOZD STROJNE DELAVNICE so imeli v maju za 9,8 milijona dinarjev nižje stroške od načrtovanih. Stroški obračunske lastne cene so bili nižji od načrtovanih za 8,4 milijona dinarjev zaradi nižjih stroškov materiala na delovni nalog, pomožnega materiala in storitev Energetike. Materialni stroški za ustvarjanje skupnega prihodka so bili nižji od načrtovanih za 0,5 milijona dinarjev, vkalkulirani del dohodka pa za 0,9 milijona dinarjev. Plana izdelavnih ur niso dosegli v nobenem obratu.

DOSEGANJE SKUPNEGA CILJA POSLOVANJA

Šestnajst dni meseca junija je za nami. Dosegli smo 3521 mio din realizacije ali 220,1 mio din na dan skupaj z uslugami. Torej dosegamo 98 % minimalnega cilja realizacije in 88 % operativnega plana.

Stanje se je v šestnajstih dneh junija nekoliko izboljšalo. Manjka nam še šest delovnih dni do konca meseca. Upajmo, da bomo zastavljeni cilj dosegli.

Oddelek za nagrajevanje

V POLETNIH MESECIH DRUGAČNA PREHRANA

Odbor za kadre in družbeni standard je na torkovi seji 25. junija sprejel odločitev o **začasni spremembi** toplega obroka v Železarni. Sprememba velja od 1. julija do konca avgusta letos.

Enkrat tedensko (v soboto) bodo delavci dobili samo različne hladne obroke. V prosti prodaji bodo kranjske klobase, želodčki in solate.

V ostalih dnevih bodo imeli delavci na razpolago samo eno vrsto toplega obroka, ki pa mora biti pripravljen kvalitetno in zadostiti zahtevam po biološki vrednosti in okusu.

V TOZD REMONTNE DELAVNICE so dosegli za 8,1 milijona dinarjev nižje stroške od načrtovanih. Stroški obračunske lastne cene so bili nižji od načrtovanih za 7,7 milijona dinarjev zaradi nižjih stroškov materiala na delovni nalog in storitev Energetike. Materialni stroški za ustvarjanje skupnega prihodka so bili nižji za 0,2 milijona dinarjev, vkalkulirani del dohodka pa nižji, prav tako za 0,2 milijona dinarjev. Plan izdelavnih ur sta presegla le obrata elektro in gradbeno remontne delavnice.

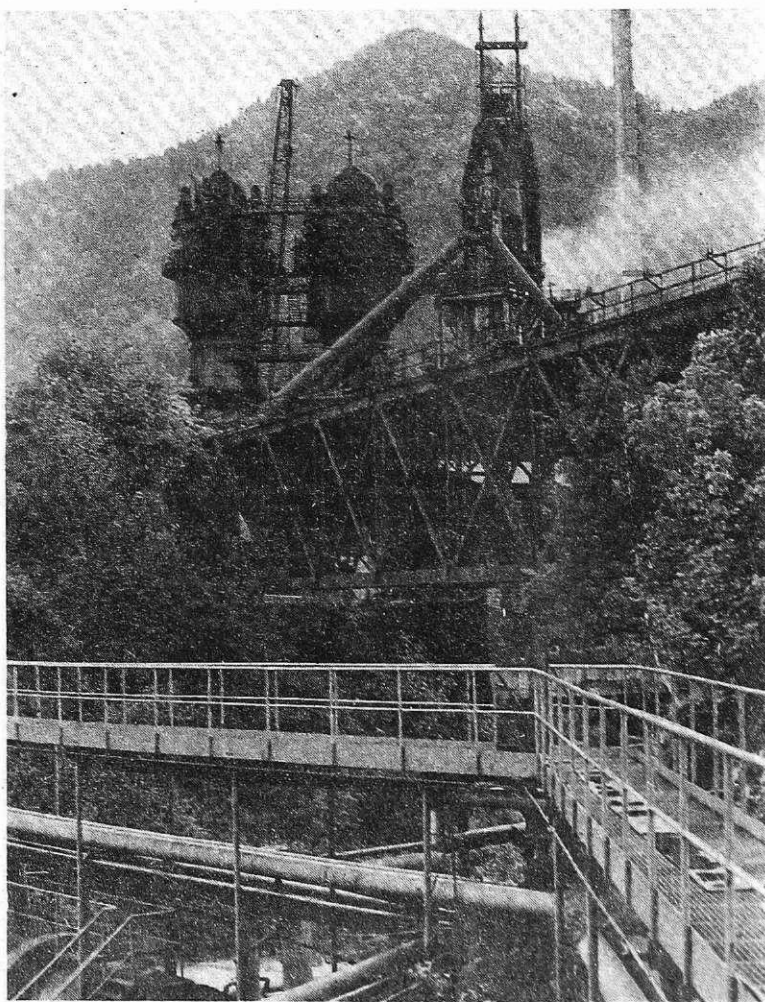
V TOZD VZDRŽEVANJE so imeli za 0,5 milijona dinarjev višje stroške od načrtovanih. Stroški obračunske lastne cene so bili nižji od načrtovanih za 1,1 milijona dinarjev, materialni stroški za ustvarjanje skupnega prihodka pa za 0,7 milijona dinarjev. V kalkulirani del dohodka je bil višji za 2,3 milijona dinarjev. Plan izdelavnih ur so presegli v vseh obratih, razen v vzdrževanju Javornik.

V TOZD ENERGETIKA so dosegli za 48 milijonov dinarjev nižje stro-

ške od načrtovanih. Stroški obračunske lastne cene so bili nižji od načrtovanih za 48,4 milijona dinarjev zaradi večje proizvodnje električne energije v lastnih elektrarnah ter manjše porabe mazuta in zemeljskega plina. Materialni stroški za ustvarjanje skupnega prihodka so bili višji od načrtovanih za 0,2 milijona dinarjev, vkalkulirani del dohodka pa je bil tudi višji za 0,2 milijona dinarjev.

V TOZD TRANSPORT so imeli za 15 milijonov dinarjev nižje stroške od načrtovanih. Stroški obračunske lastne cene so bili nižji od načrtovanih za 14,7 milijona dinarjev zaradi nižjih stroškov materiala na delovni nalog, stroškov za popravila in vzdrževanje ter stroškov energije. V kalkulirani del dohodka je bil nižji od načrtovanega za 0,3 milijona dinarjev, materialni stroški za ustvarjanje skupnega prihodka pa so bili malenkostno nižji.

Vesna Janc

Plinski čistilci na plavžu 2 (foto I. Kučina)

V 24. številki Železarnja so bili objavljeni sklepi 7. kongresa Zveze inženirjev in tehnikov Jugoslavije. V nadaljevanju želimo seznaniti bralce Železarnje in stanovske pripadnike s predlogi programa Zveze inženirjev in tehnikov Slovenije (ZITS).

V gradivu za predloge so upoštevani: 7. kongres inženirjev in tehnikov Jugoslavije, 11. skupščina ZITS in programi strokovnih zvez in društev inženirjev in tehnikov.

Kakorkoli gledamo, so strokovna združenja del frontne organizacije SZDL, kjer moramo uveljavljati interese strokovnih organizacij in njihovih članov. Zaradi tega je tudi predlog programa sestavni del programa SZDL s posebnimi nalogami, katere mora opraviti v progresivnem razvoju samoupravne družbe tehniška inteligenca v materialno tehnološki komponenti razvoja na področju njenih političnih in duhovnih dimenzij. Zato predlog programa delimo na: organiziranost, idejni progres tehniške inteligence, strokovni tisk in terminologijo, ostala področja.

Za uspešno uresničevanje predlogov programa moramo osvojiti ustrezne metode dela.

CILJI IN NALOGE

A. Organiziranost

Organiziranost je osnovni pogoj za delovanje ZITS in ostalih organizacij inženirjev in tehnikov. Številne seje inženirjev in tehnikov na vseh ravneh, od društev do zvezne ravni, so se bolj ali manj spopadale z ugotovitvami, trditvami in ocenami, da organizacije inženirjev in tehnikov v Jugoslaviji že nekaj let preživljajo krizo, ki jih je potisnila na rob družbene veljave.

Ocene o tem, kaj je vzrok za takšno zaostajanje, so zelo različne, od pragmatično črnih do pragmatično belih. Malokdaj se je poskušalo z dialektičnim pristopom celovito analizirati vzroke in oceniti posledice (v kolikor se niso znane). Tudi VII. kongres jugoslovanskih inženirjev in tehnikov ni razrešil te uganke (kot da se je je sramoval), kar je seveda preprečilo, da bi lahko natančneje opredelil vsebinsko usmeritev dela v naslednjih letih.

Vse te prireditve pa so slej kot prej pokazale, da je organiziranost inženirjev in tehnikov v Jugoslaviji eden izmed temeljnih vzrokov za zivovarjenje naših organizacij. Organiziranost, ki ni prilagojena vsebinskim nalogam asociacij inženirjev in tehnikov in ki ne zagotavlja hierarhične in medsebojne organizacije in programske koordinacije, ne more biti učinkovita in postane prej ali slej družbeni balast.

Cilj: Z ustreznimi korekcijami v organiziranosti inženirjev in tehnikov v Sloveniji zagotoviti tej masovni strokovni organizaciji delovno zmoglost, učinkovitost in družbeni ugled (dolgoročni cilj).

Naloge: Analiza sedanje organiziranosti s sociološko raziskavo, ki naj prouči vse vidike organizacije: političnega, sociološkega in strokovnega. Pri raziskavi bomo angažirali ustrezne znanstvene in raziskovalne institucije.

B. Idejni progres tehniške inteligence

Kongres inženirjev in tehnikov Jugoslavije je pokazal še drugo pomanjkljivost, ki pa je dosti manj izrazita in ki tudi nikoli, niti v zaključkih kongresa, ni bila omenjena, ven-

dar so jo opazili skrbni analitiki naše organizacije.

Gre za duhovno ozkost, tehnološko ali tehnično avtarkijo, ki zožuje dimenzijo družbenega prostora celotni tehniški inteligenci. Takšna idejna skromnost in neambicioznost dialektično objektivno preprečuje družbeno afirmacijo inženirjev in tehnikov, ki so sicer številčno pomembna sila proizvodno-duhovnega potenciala družbe. Razlogov za takšno oceno je nič koliko. Če v tehniški inteligenci komponenti tehnike in tehnološke ustvarjalnosti ni dodana (razvita) tudi duhovna ali kulturna komponenta, tedaj ne moremo več govoriti o tehniški inteligenci, temveč samo še o tehnobirokraciji, ki ne le da prej ali slej postane ovira razvoja proizvodnih odnosov, ampak je njeno pojavljanje samo neracionalno, kar vodi seveda v idejno skladnost tehnike, ki je po svoji filozofski in proizvodni zasnovi izrazito racionalno. Navajam samo primer, kako tehniška inteligenca obravnava naravno okolje – proizvodno birokratsko in tehnično sebično. Namesto, da bi iskala in se zavzemala za ohranjanje kvalitetnih ekoloških resursov, ki so prvi pogoj za tehnično-tehnološki napredek, uporablja cenene politične in ekonomske argumente, da bi dosegla prednost in opravičilo za postopke, ki agresivno ugonablajo kvalitetno naravno okolje, brez katerega ni mogoč nikakršen razvoj, tudi tehnično-tehnološki ne!

Cilj: Tehniško inteligenco idejno obogatiti, da bo lahko nekatere temeljne procese družbenega razvoja aktivno in dialektično objektivno obravnavala v sklopu gospodarske in duhovne afirmacije naše nacionalne samobitnosti.

Naloge: Predsedstvo s komisijami bo pobudnik poglobljenih idejnih razprav v društvih in strokovnih zvezah, ki morajo (postopoma) z objektivno analizo in poglobljeno kritičnostjo zagotoviti združenjem inženirjev in tehnikov tudi ugled poduhovljenega tehničnega in tehnološkega ustvarjalca.

C. Strokovni tisk in terminologija

Strokovni tisk in terminologija sta bistvena dela tehničnega in tehnološkega napredovanja, po drugi strani pa sta izraz zrelosti in inteligenčne širine tehničnih in biotehničnih strok. Brez lastnega tehničnega jezika ne moremo pričakovati lastne, avtentične tehnike in njenega razvoja. Zanimarjanje nacionalnega tehničnega izražanja in izražanja ne pomeni le krhanje nacionalnega strokovnega in duhovnega dostojanstva, pomeni tudi neustavljivi proces tehnološke odvisnosti od tujih tehnologij, od tod pa ni daleč do odvisnosti drugih vrst, do vključno nacionalne.

Cilj: Spodbujanje strokovnega tiska, periodičnega in občasnega ter organizirano urejanje strokovne terminologije v vseh tehničnih in biotehničnih strokah. Terminološka koordinacija bo organizirana na ustrezni ravni. Razvijali bomo komercialno založniško strokovno dejavnost.

Naloge: Prek komisij predsedstva in strokovnih zvez bo Zveza inženirjev in tehnikov spodbujala in koordinirala predvsem organizirano konti-

nuirano izdajanje strokovne periodike. Nosilke izdajanja naj bi bile strokovne zveze.

Neposredno bo skrbela za kvalitetno terminološko medsektorsko koordinacijo prek Tehniške sekcije Terminološke komisije pri Slovenski akademiji znanosti in umetnosti. V vseh strokovnih zvezah bo poskrbela za organizirano skrb za stalno in kvalificirano urejanje tehniškega izražanja. Ohranjamo tudi domicilno skrb za sprotno in kakovostno pripravo ter razpečevanje jugoslovanskih standardov v slovenščini.

D. Ostalo

Prizadevali si bomo in se tudi aktivno vključevali v akcijo za izgradnjo nove centralne tehniške knjižnice in doma zveze inženirjev in tehnikov Slovenije.

V večji meri bomo razvijali medrepubliško sodelovanje na vseh ravneh: od društev do republiških zvez inženirjev in tehnikov, da bi spoznali medsebojne probleme in tako lažje iskali skupne medrepubliške rešitve tam, kjer so možne in zelene.

Spodbujali bomo medsebojno sodelovanje in spoznavanje strokovnih zvez inženirjev in tehnikov, kakor tudi društev in drugih strokovnih združenj.

Dopolnili bomo notranjo organizacijo zveze s potrebnimi normativnimi in samoupravnimi akti.

Za predsedstvo Zveze inženirjev in tehnikov Slovenije bomo v okviru priprav na IUFO kongres organizirali ogled nekaterih objektov in pripravili razpravo o najaktualnejših problemih slovenskega gozdarstva in lesne predelave.

Proučili bomo možnost trajnejšega pridobivanja prihodka za funkcioniranje Zveze in njenih organov.

V okviru možnosti in potreb bomo navezovali stike s podobnimi organizacijami sosednih pokrajin Koroske, Julijske Krajine – Furlanije ter Železne županije.

Metode dela

Metode dela bomo prilagodil ciljem in okolju, v katerem bodo posamezne naloge potekale. Jedro dela bo v predsedstvu, izvršilnem odboru in komisijah predsedstva Zveze inženirjev in tehnikov Slovenije. Poleg tega pa bomo zaradi večje učinkovitosti prirejali seje predsedstva v različnih delovnih organizacijah različnih strok, aktivno sodelovali na skupščinah in drugih večjih prireditvah strokovnih zvez, gojili stalne in žive stike s strokovnimi zvezami, ohranjali idejni in delovni stik v SZDL Slovenije, posamezne probleme proučevali tudi zunaj forumskih okvirov, da bi bile rešitve čim bolj objektivne in celovite, sodelovali z vsemi Društvimi inženirjev in tehnikov v drugih republikah (tudi zunaj rednega sodelovanja v Zvezi inženirjev in tehnikov Jugoslavije).

Zaključek

Dolga je še vrsta problemov, s katerimi bi se morala naša organizacija spopasti. V programu jih ne omenjam, ker gre za enkratne in po večini pragmatične probleme. Predstavljen je predvsem programski temelj, brez katerega je nemogoče zasnovati dolgoročno akcijsko učinkovito delo združenih inženirjev in tehnikov Slovenije.

MESTA

RAZPORED DEŽURNIH ŽELEZARNE OD 1. DO 7. JULIJA

1. julija, Oskar KÜRNER, vodja TKR, Jesenice, Tavčarjeva 9, tel. št. 81-214.
 2. julija, Sašo MANDELJC, vodja TOZD Bluming-štekkel, Jesenice, Tomšičeva 88, tel. 82-054.
 3. julija, Jakob MEDJA, vodja OTK, Jesenice, Titova 1/a, tel. št. 81-117.
 4. julija, Srečo MEŽNAR, vodja TOZD Jeklovlek, Mojstrana, Dovje 107/a.
 5. julija, Vladimir OBLAK, vodja TOZD Stroj. delav., Jesenice, Titova 1/a, tel. št. 81-727.
 6. julija, Janko PERNE, vodja invest. razvoja, Jesenice, Titova 20, tel. št. 81-904.
 7. julija, Janez POLJŠAK, vodja spl. sektorja, Jesenice, Hrušica 12.
- Dežurstvo je vsak delovni dan od 14. do 6. ure zjutraj naslednjega dne, in sicer tako, da je dežurni v tem času dosegljiv doma. Ob sobotah, nedeljah in praznikih traja dežurstvo od 6. ure do 6. ure naslednjega dne.
- V času dežurstva mora dežurni opraviti en obhod po Železarni, svoja opažanja vpisati v dežurno knjigo ter o tem poročati ob predaji dežurstva podpredsedniku poslovnega odbora.

DEŽURNI ZA VZDRŽEVANJE V ŽELEZARNI

DATUM:	DNEVNI:	NOČNI:
PONEDELJEK – 1. 7.	IVAN ŠENVETER	ALOJZ LEBAR
TOREK – 2. 7.	ZDENKO CUND	ALEŠ ROBIČ
SREDA – 3. 7.	JOŽE CEJ	MATJAZ KELVIŠAR
ČETRTEK – 4. 7.	JANKO CERKOVNIK	SAŠO DOŽAN
PETER – 5. 7.	MARJAN ROBIČ	ALOJZ VARL
SOBOTA – 6. 7.	MATIJA URH	JANEZ FALETIČ
NEDELJA – 7. 7.	PRIMOŽ ŽVAB	PETER SEKLOČA

Telefon dežurnega za vzdrževanje v Železarni je: 3551

vezni telefon je: 2317

Na redne delovne dni dela dnevni dežurni od 14.00 do 18.00 ure

nočni pa od 18.00 do 06.00 ure

Na proste sobote, nedelje in praznike dela:

dnevni dežurni od 06.00 do 18.00 ure

nočni pa od 18.00 do 06.00 ure

Predaja poslov se izvede na vodstvu TOZD Vzdrževanje, oziroma v sobi dežurnega vzdrževanja.

SLUŽBA OBRATNE AMBULANTE

Od 1. do 6. julija bodo delale naslednje obratne ambulante:

DOPOLDNE: II. obratna ambulanta – dr. Janez Zaletel (5. julija: dr. Ivica Vreš) in III. obratna ambulanta – dr. Bernarda Benedik.

POPOLDNE: I. obratna ambulanta – dr. Metod Rešek.

V soboto, 6. julija, samo dopoldne: I. obratna ambulanta – dr. Metod Rešek in IV. obratna ambulanta – dr. Ivica Vreš.

Zaradi okrnjene zdravstvene službe v popoldanskem času prosimo občan, da po možnosti obiskuje ambulanto v dopoldanskem času.

ZOBNE AMBULANTE:

DOPOLDNE: I. zobna ambulanta – v. dent. Viktor Stražišar.

II. in III. zobna ambulanta bosta zaradi letnih dopustov zaprti.

V soboto, 6. julija, bo zobna ambulanta zaprta.

DEŽURSTVO V VATROSTALNI

29. in 30. junija, Edi CENČEK, Delavska 11, Mojstrana.

Dežurni Vatrostalne je v soboto od 6. do 12 ure v Vatrostalni, tel. 81-743 oziroma telefon Železarnje Jesenice 34-65.

V preostalem času do ponedeljka do 6. ure zjutraj je dežurni dosegljiv na domu.

JUBILANTI 50-LETNIKI

V mesecu juliju bodo praznovali petdeset let svojega življenja naslednji sodelavci: Leopoldina PAZLAR, ETN-OTK – 3. julija; Ciril LUKAN, Vratni podboji – 4. julija; Franc FERJAN, Jeklarna – 13. julija; Anton JAKŠIČ, Valjarna žice – 13. julija; Viktor PINTAR, Žičarna – 16. julija; Vinko SEDEJ, Energetika – 16. julija; Ana POKLUKAR, KSI kadrovski sektor – 20. julija; Emil ŠULIGL, Strojne delavnice – 20. julija; Milan GRGURIČ, KO-FI – komercialni sektor – 23. julija; Viktor ŽELEZNIKAR, Energetika – 25. julija; Primož LEGAT, Hladna valjarna Bela – 27. julija in Štefan ČRNKO, Jeklarna – 31. julija.

Vsem sodelavcem iskreno čestitamo!

Po sklepu odbora za delovna razmerja TOZD Vzdrževanje z dne 19. 6. 1985

OBJAVLJAMO

proste delovne naloge KLJUČAVNIČARJEV ZA PODROČJE MAZANJA

1. 2. ključavničar (Javornik) šifra 7796 D-3 8. ktg. 1 oseba
2. ključavničar (HVŽ) šifra 7834 D-3 8. ktg. 1 oseba

Pogoji:

- Ad 1) poklicna šola – ključavničar, dve leti delovnih izkušenj
- Ad 2) poklicna šola – ključavničar, dve leti delovnih izkušenj

Dela so primerna za moške. Posebne prijavnice z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljite v osmih dneh po objavi na Kadrovski sektor Železarnje Jesenice, Jesenice, Cesta železarjev 8.

OBVESTILO O ŽELEZARSKIH ŠTIPENDIJAH

Vsem učencem, ki končujejo osnovno šolo ali 4-letne programe srednjega usmerjenega izobraževanja in bodo nadaljevali šolanje, niso pa se še odločili za štipenditorja, sporočamo, da so v Železarni še vedno na voljo štipendije za različne usmeritve. Predvsem se še lahko odločijo za štipendijo v kovinarski, metalurški, gradbeni ali kemijski usmeritvi srednjega usmerjenega izobraževanja, prav tako pa lahko sprejmemo še nekaj prijav za štipendije na visokošolskih programih.

Zato vabimo vse učence, ki še niso vložili vlog za štipendije, da le-te naslovijo na Železarno Jesenice, ali pa se zgledajo na kadrovskem sektorju Železarnje, kjer bodo dobili podrobnejša pojasnila o možnostih nadaljnjega izobraževanja, kakor tudi poznejšega organiziranega pripravištva in zaposlitve v naši delovni organizaciji. Zaradi lažje odločitve za štipendijo in ker bodo morda zaradi prevelikega zanimanja za določene smeri potrebne preusmeritve, svetujemo, da skupaj z učenci pridejo tudi starši, tako da bomo s skupnimi močmi poskušali mladim ljudem izbrati pravi poklic.

ČESTITKA

Sodelavec komercialnega sektorja DANIEL AŽMAN je magistriral na Visoki komercialni šoli v Mariboru na smeri za notranjo trgovino.

S tem se mu prizna akademska stopnja in akademski naslov MAGISTER EKONOMSKIH ZNANOSTI S PODROČJA NOTRANJE TRGOVINE.

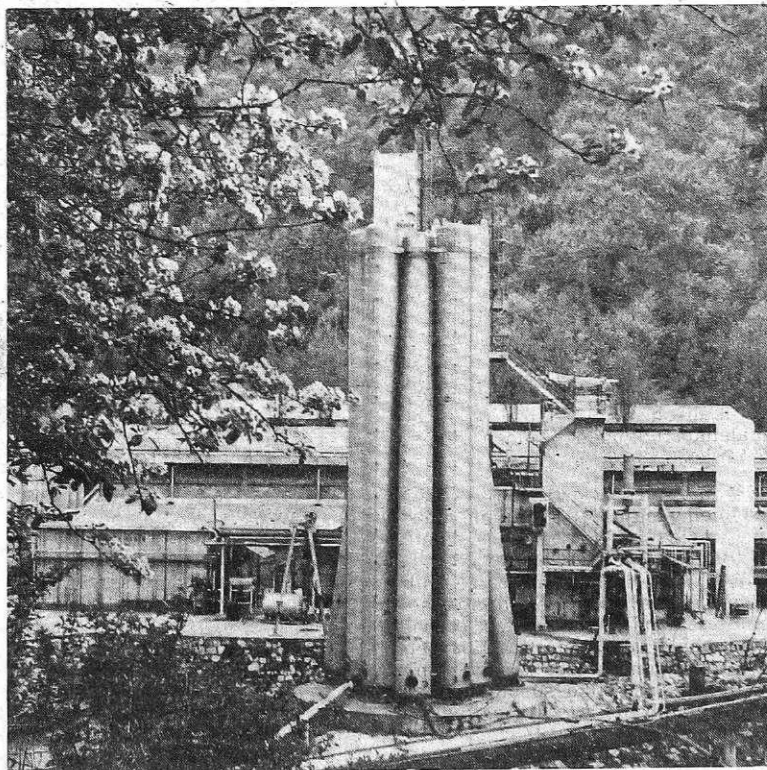
Čestitamo!

POPRAVEK

V zadnji številki Železarnja z dne 20. junij 1985 nam je na prvi strani ponagajal tiskarski škrat. Članek o razvidu del in nalog smo narobe naslovili; pravičen naslov članka je: »Z razvidom delovnih nalog opredelimo, kako delati in ne, koliko DELITI.«

Za napako se iskreno opravičujemo.

Uredništvo

Kisikarna Sava (foto I. Kučina)

SAMOUPRAVNI ORGANI V PRETEKLEM TEDNU

TOZD Elektrode

DRUGA SEJA ODBORA ZA GOSPODARSTVO

18. junija je imel odbor za gospodarstvo TOZD Elektrode drugo redno sejo, ki jo je vodil predsednik Anton Tišov.

Najprej so sprejeli poročilo o uresničevanju sklepov zadnje seje. Iz poročila je bilo razvidno, da investicija za proizvodnjo aglomeriranih praškov poteka po programu in se predvideva, da bo pričetek poizkusne proizvodnje ob koncu leta. Treba pa so pravočasno zagotoviti potrebne delavce in jih usposobiti. Z ŽIC je dogovorjeno, da se usposabljanje delavcev na ključnih delih v oploščevalnici organizira preko ŽIC v jeseni. V tem času pa je treba programe in navodila pripraviti v obliki skript, kar je naloga asistentov in delovodij.

Prehod oddelka ognjevarnih materialov k Vatrostalni ne bo izveden s prvim julijem, ker še ni pripravljena vsa potrebna dokumentacija.

Obravnavali so proizvodne rezultate za maj. Skupna proizvodnja je bila dosežena 111,3%; proizvodnja varilno dodajnih materialov pa 100,6%. Plan je bil dosežen pri vseh vrstah proizvodov. Plan odpreme govorih izdelkov varilno dodajnih materialov je bil realiziran v količini 102 ton ali 73,8%. Odpremiti ni bilo možno 550 ton za Sovjetsko zvezo zaradi zatrapanosti mejnih prehodov, s tem pa so se zaloge povečale na 936 ton. Storitnost na strojno in delovno uro v maju ni bila zadovoljiva. Težave, ki so nastale pri delu, so bile zaradi nekalitetno narezane elektrode žice na Curto strojih, zato je bilo več tehnoloških zastojev, kar moti proizvodnjo in dobro kvaliteto na oploščevalnih linijah.

Potrdili so predlog plana za junij v skupni količini 1860 ton. Za junij je predviden izvoz 600 ton oploščevalnih elektrod, kar pa je vprašljivo z ozirom na to, da v juniju odpremljamo izvozne količine iz maja. Odbor je

ugotovil, da bodo zaradi pomanjkanja rutila, vlečene EO žice in predvidenega remonta oploščevalne linije 2 težave pri izpolnjevanju načrtovane proizvodnje za junij. Predlagali so, da se delavce na SDS seznani s problematiko in v kolikor je možno zagotoviti zadostne količine vlečene

PRVA SEJA DELAVSKEGA SVETA

Delavski svet TOZD Elektrode je imel 11. junija prvo redno sejo, ki jo je vodil predsednik Franci Legat. Sprejeli so poročilo o izvajanju sklepov konstituantne seje in ugotovili, da se izvajajo ali pa so dolgoročnega značaja.

Na predlog strokovne skupine kadrovskega sektorja so dali soglasje za odobritev gradbenega posojila za novogradnjo ali nakup stanovanjske hiše trem delavcem po 800.000 dinarjev, sedmim delavcem pa so odobrili po 250.000 dinarjev za adaptacijo. Potrdili so prednostno listo pričakovancev stanovanj in jo dali v 30-dnevno javno razpravo.

Obravnavali so oceno rezultatov poslovanja in gibanja osebnih dohodkov letošnjem letu ter potrdili, da se s 1. junijem 1985 poveča raven osebnih dohodkov za 9% s tem, da se ustrezno korigirajo osnovne postavke. Obenem so zadolžili vodstvo TOZD, da spremlja uresničevanje planiranih proizvodnih rezultatov ne samo po količini in kvaliteti, temveč tudi po vrednosti ter v primeru odstopanj takoj ukrepa.

Potrdili so načrt interne banke SOZD SZ za leto 1985 in predlog dodatka za deficitarnost del in nalog v TOZD Elektrode.

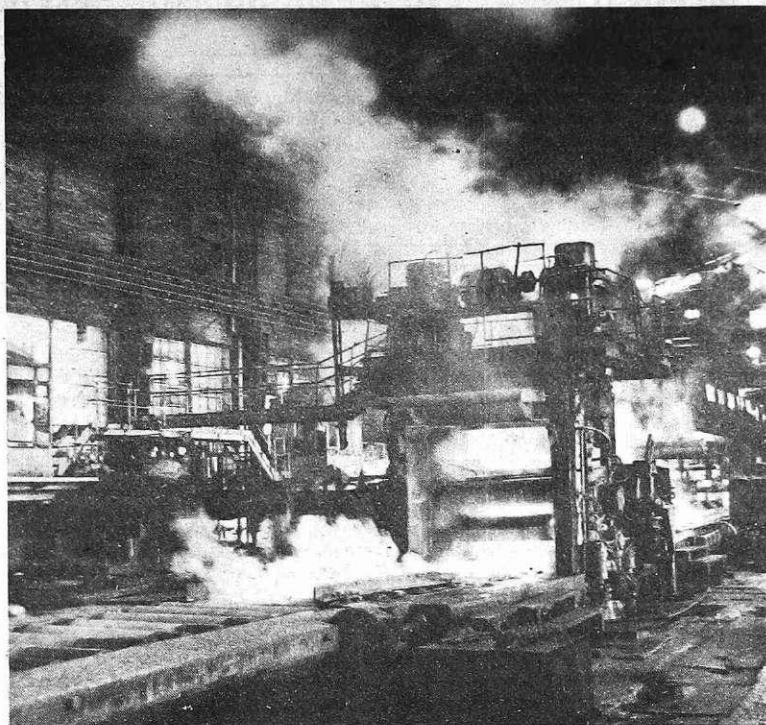
V organe upravljanja Ljubljanske banke, Temeljne banke Gorenjske so za novega delegata imenovali

EO žice in rutila dela dodatno na načrtni izmeni in v prostih sobotah.

Obravnavali so analizo nadur za maj. V tem mesecu je precejšnje odstopanje od planiranih nadur. Odbor pripominja, da je treba proizvodno delo oploščevalnice v prostih sobotah tako organizirati, da je ekonomsko opravičljivo. Nadalje predlaga, da odbor samoupravne delavske kontrole bolj podrobno pregleda analizo nadur in ugotovi eventuelna odstopanja. Potrdili so tudi predlog predvidenih nadur za junij.

Gasilskemu društvu Zabreznica in TVD Partizan Gorje — odbojgarski sekciji so odobrili po 4 kg elektrod.

SM

V TOZD Valjarna debele pločevine (foto I. Kučina)

NOVICE IZ SINDIKALNIH ORGANIZACIJ

TOZD PLAVŽ

Štirinajsta redna seja izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata TOZD Plavž je bila v četrtek, 30. maja.

Obravnavali so poslovno poročilo za prvo četrtletje in predlagali kandidate za delegate v samoupravnih interesnih skupnostih, ker je nekaterim že potekel mandat.

Na prošnjo DPM Jesenice so prispevali denar za letovanje otroka svojega delavca v Novigradu, predlagali so dva sodelavca za priznanje »27. junij«, dodelili denarno pomoč in sklenili, da sindikat za enodnevni izlet prispeva 3000 din, za dvodnevni 6000 din in za piknik 500 din na člana.

Po sklepu občinskega sindikalnega sveta naj vsak član kolektiva prispeva po 20 din za kulturno akcijo.

TOZD ELEKTRODE

Na peti redni seji izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata TOZD Elektrode, ki je bila 31. maja, so predlagali sodelavca za priznanje »27. junij« in odobrili po 5.000 din pomoči za letovanje otrok treh sodelavk.

TOZD PROFILARNA

Člani izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata TOZD Profilarna so na 8. seji, ki je bila 3. julija, podali mnenja o sodelavcih, ki so kršili delovno disciplino in sklenili, da počakajo z evidentiranjem kandidatov za delegate do referenduma o združitvi TOZD Profilarna in Vratni podboji.

Za športno aktivnost v nogometu so namenili 4000 din.

TOZD VRATNI PODOBI

Dvanajsta seja izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata TOZD Vratni podboji je bila 3. junija.

Obravnavali so program ukrepov za odpravo izgube v prvem četrtletju

in sanacijski program, ki so ga delavci na zborih delavcev že potrdili. Ugotovili so, da je izguba nastala predvsem zaradi visokih stroškov energije. Predlagajo, da se kupijo števci za beleženje porabe energije, da bi jo tako plačevali po dejanski porabi in ne pavšalno kot doslej.

Obravnavali so tudi program samoupravnih aktivnosti za junij in priprave na referendum o združitvi TOZD Profilarna in Vratni podboji.

Niso se strinjali s predlogom občinskega sveta ZSS, da bi bil delegat na kongresu Štefan Ščerbic. Predlagajo, naj bo delegat Zvone Miklič.

Pregledali so tudi spisek evidentiranih kandidatov za zbor združenega dela in predlagali, da se črtata dva kandidata, ker nista več delavca njihove TOZD. Predlagali so tudi zameno člana splošne delegacije.

Obravnavali so tudi predlogo časkalno dobo v kantini, saj se nekateri delavci drugih TOZD ne držijo dogovora o času malice. Predlagajo tudi, naj se prepove kajenje v kantini.

Za delo kulturne skupnosti bodo prispevali po 20 din na člana.

TOZD STROJNE DELAVNICE

Člani izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata TOZD Strojne delavnice so se zbrali na 10. redni seji 5. junija.

Pregledali so zapisnik devete seje in izvrševanje sklepov.

Sklenili so, da od 28. do 30. junija organizirajo 3-dnevni izlet v Fiesu pri Portorožu. Cena izleta je 4.500 din, člani pa prispevajo po 1.500 din.

Obravnavali so tudi ukrepe za boljše poslovanje in sklenili, da bodo pričeli s pripravami na evidentiranje kandidatov za delegate SIS za mandatno obdobje 1986–1990.

DELOVNA SKUPNOST KSI

Na dvanajsti seji izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata delovne skupnosti za kadrovske in splošne zadeve ter informiranje, ki je bila 6. junija, so člani najprej obravna-

vali pritožbo sodelavca na razmere, v katerih dela in na odnos raznih struktur do njega in njegovega dela in na prerazporeditve delavcev iz delovnih skupnosti na delo v Jeklarno.

Glede dela v Jeklarni so sprejeli naslednje ugotovitve:

- strokovne službe morajo predhodno preveriti vse psihofizične in zdravstvene sposobnosti delavcev, ki jih prerazporejajo v Jeklarno;

- delo v TOZD Jeklarna je potrebno bolj in racionalneje organizirati, saj delavci, ki so že delali v Jeklarni, ves čas opozarjajo na slabo organiziranost dela v Jeklarni;

- ker je pomanjkanje delavcev stalen problem, ga je potrebno trajno rešiti;

- če delavec iz delovne skupnosti lahko mesec dni ne opravlja svojega dela, se postavlja vprašanje, če je sploh ustrezno zaposlen.

Sodelavca so predlagali za podelitev priznanja »27. junij«. Dvema sodelavkama in njunima otrokoma bodo omogočili brezplačno letovanje v Biogradu, letovanje pa bodo omogočili tudi štirim otrokom sodelavcev.

Odobrili so tudi denarno pomoč in predlagali, da se sodelavcu pomaga kriti stroške zdraviliškega zdravljenja.

Za piknike, ki jih SDS organizirajo ločeno, bodo prispevali po 600 din na udeleženca.

Železarski globus

JAPONSKA

V železarni Hirohata, ki pripada največji japonski železarski družbi Nippon Steel, gradijo novo hladno valjarno. Njena letna proizvodna zmogljivost bo milijon ton hladno valjane pločevine. Z redno proizvodnjo bo pričela sredi prihodnjega leta. To bo najmodernejša hladna valjar na svetu in bo popolnoma avtomatizirana.

PREGLED SESTANKOV SDS

Iz TOZD BLUMING ŠTEKEL smo prejeli zapisnike SDS vodstva TOZD, bluming 1, 2, 3 in 4, adjustaža bluming 1, 2, 3 in 4, adjustaža štekel 1 in 2 ter adjustaža in lužilnica Javornik. Obravnavale so predvsem Program ukrepov za odstranitev vzrokov za motnje, nastale v poslovanju za prvo polletje 1985. SDS bluming 2 v zvezi z njimi pripominja, da prvo polletje še ni zaključeno in da v programu ni upoštevan rebalans plana ter da valjavo zato menijo, da bi morali biti v programu točni in jasni podatki. Vprašujejo se, kakšen vpliv ima njihova temeljna organizacija na izpolnjevanje plana, če ne dobi zadostne količine vložka, ki dostikrat tudi nima ustrezne kvalitete. Upoštevati bi bilo treba tudi dejstvo, da valjavci nimajo vpliva na metalurške napake. Vzrok za motnje v I. kvartalu vidijo predvsem v tem, ker se sicer dobri predlogi, s katerimi so vsi seznanjeni, ne izvajajo dosledno (»Vprašanje je, zakaj se ti predlogi niso uveljavljali že prej«). Žerjavovodje v strojni hali ponovno vprašujejo, »kaj je s premijo za čiščenje komor globinskih peči«. Tudi SDS bluming 3 ima nekaj pripomb k programu ukrepov: »Za potisno peč rabimo več tujih slabov, da bodo kampanje potisne peči primerno učinkovite. Število kvalitet, ki jih moramo pred zakladanjem v globinske peči ohladiti,

se povečuje, namesto, da bi se zmanjševalo. V izplenih bi na poslovanje TOZD morale vplivati le napake valjavske narave.« Opozarjajo, da je »pomanjkanje delavcev tolikšno, da brez posebnih ukrepov med dopusti ne bo šlo«. Tudi ta SDS se zavzema za to, da se uredi premiranje žerjavovodij za čiščenje globinskih peči. SDS bluming 4 pa ukrepe komentira takole: »Iz programa, ki smo ga dobili, je razvidno, da smo nekoliko boljše delali kot v prvem kvartalu 1984. Toda vzrokov, ki jih iz meseca v mesec tudi javljamo, je več. Na primer: vložek iz jeklarn je prispel v manjših količinah in nekaliteten. Obljubljenih slabov za potisno peč tudi ni bilo. Delovne sile ni in s težavo delamo na vseh mestih, a kaj bo, ko se bodo začeli dopusti? Visoki stroški surovin in energije itd. Iztoženost strojev, več okvar — več zastojev! Sprejeti so ukrepi za odpravo motenj in ti naj se dosledno izvajajo, pa upamo, da bo v II. kvartalu rezultat boljši in izguba manjša.« Razpravljali so o bližnjem remontu ter izrazili željo, da bi bil res dobro opravljen. Tudi SDS adjustaža bluming 1 opozarja na slabo kvaliteto vložka. Po njihovem mnenju problemov v zvezi z doseganjem planskih obveznosti ne bi bilo, če bi dobili več vložka in če bi bil boljše kvalitete. Do ukrepov pa so zelo kritični, saj menijo, »da se ti samo ponavljajo na papirju«. »Če bi se vse to, kar je napisano, sproti izvajalo«, pravijo, »do nastalih težav ne bi prišlo«. Podobno meni tudi SDS adjustaža bluming 2. Do neučinkovitosti je kritična tudi SDS adjustaža bluming 3. Ukrepi so lepo napisani. Pa kaj to pomaga, ko se ne izvajajo in jih vsake tri mesece obravnavamo in so ponavadi isti ali podobni. Vsi odgovorni, ki so navedeni za izvajanje posameznih ukrepov, bi morali biti za uspešno izvajanje nagrajeni, za neuspešno pa kaznovani (pri

osebni dohodku). Ker vsake tri mesece naš TOZD izkazuje izgubo in potem vedno obravnavamo oziroma ugotavljamo iste vzroke za izgubo in iste ukrepe za njeno odpravo, izgleda, da vse to delamo le zato, da se opravijo zakonske formalnosti, ne pa zato, da se s tem v resnici nekaj doseže.« SDS ugotavlja, da je poraba olja na brusilnih strojih zelo velika in da gre veliko dobrega olja v odpadno, hkrati pa se sprašuje, zakaj nekdo od vzdrževanja za to ne odgovarja. Vprašujejo se, kdo je odgovoren, da zelo draga odpravevalna naprava na BSG ne dela tako, kot je bilo zamišljeno oziroma sploh ne dela, pa tudi, »zakaj bo taka naprava tudi na novih SM, če smo že ugotovili, da ni dobra«. Tudi SDS adjustaža bluming 4 ugotavlja, da so ukrepi na papirju vsako leto enaki, da pa pravih ukrepov ni, niti odgovornega za njihovo izvedbo. Predlagala je, da bi delavski svet zaradi pomanjkanja delavcev, še zlasti žerjavovodij, spremenil ukrep prenehanja delovnega razmerja za enega izmed sodelavcev v milejšo kazen. SDS adjustaža štekel 1 in 2 se zavzema za dosledno izvajanje sprejetih ukrepov (»da ne bodo ostali samo na papirju«). Ukrepe podpirata tudi SDS adjustaža in lužilnica Javornik, ki pa menita, da »ne morejo dosti vplivati na nastalo izgubo«. Ugotavljata tudi, da so takšne ukrepe že imeli in se obenem vprašujeta, »zakaj je potrebno iz leta v leto dajati posebne ukrepe«. Menijo, da bi bil rezultat boljši, če bi bolj delali. »Tako pa samo sestankujemo in pišemo ukrepe, rezultat pa je izguba.«

Iz TOZD VALJARNA DEBELE PLOČEVINE smo prejeli zapisnike SDS vodstva TOZD, proga 2400-1, adjustaža 2400-1 in 2, OTOP in odprema. Večinoma so razpravljale o poslovanju v prvem četrtletju in o usmeritvah za delo na sistemu delitve

ODLIČNJAKI OSNOVNIH IN SREDNJIH ŠOL PRI PREDSEDNIKU IZVRŠNEGA SVETA OBČINE JESENICE

Znanje postaja vse večje bogastvo in temelj napredka naroda in družbe. To poudarjamo na vsakem koraku v šoli in izven nje in temu želi dati pomembno mesto tudi izvršni svet z vsemi svojimi prizadevanji, med drugim tudi z drobnim dogodkom, kakršen je sprejem učencev osnovnih šol in dijakov srednjega usmerjenega izobraževanja, ki zaključujejo šolsko obveznost v osnovni in srednji šoli in so bili odlični vsa leta svojega šolanja.

Odličen uspeh ves čas šolanja je pomemben dosežek posameznika in šole, ob vsestranski zavzetosti in ljubezni do dela pa pomeni tudi garancijo za uspeh pri študiju in v poklicu.

Generacija, ki letos zaključuje osnovno šolo, šteje 354 učencev, 43 učencev (12 %) jih je bilo odličnih vseh osem let, 25 učencev pa je še takih, ki so v 8. razredu odlični, v posameznih razredih prej pa so bili prav dobri. Razmeroma največ odličnikov ima Osnovna šola Gorenjskega odreda Žirovnica (20 %), kjer je odličnih in prav dobrih osmošolcev skupaj kar 27 ali 59 %. To je obenem tudi najuspešnejša generacija osmošolcev, kakršne zlepa ni najti niti na tej niti na ostalih šolah. Učiteljem sicer pomeni potrditev njihovega uspešnega vzgojnega dela, je pa bolj rezultat slučajno zbranih sposobnosti, za katere lahko trdimo, da so sicer dokaj enakomerno razporejene po ljudeh in seveda tudi po posameznih šolah, kar izpričujejo tudi neenakomerno razdeljeni odstotki odličnikov na ostalih šolah.

Biti odličnjak v osnovni šoli ne pomeni samo biti najbolj uspešen pri osvajanju obveznega predmetnika, ampak pomeni biti tudi sicer aktiven in uspešen na različnih področjih — v interesnih dejavnostih, v pionirski organizaciji, na različnih tekmovanjih in drugih srečanjih osnovnošolcev.

Ta aktivnost se po osnovni šoli v nekoliko manjši meri nadaljuje tudi v srednjem usmerjenem izobraževanju. V manjši meri predvsem zaradi tega, ker srednja šola zahteva veliko večjo angažiranost na strokovnem področju. Smer in stopnjo zahtevnosti si po osnovni šoli izberejo učenci glede na naravna nagnjenja in sposobnosti ter glede na družbene potrebe in možnosti usposabljanja in zaposlitve. Usposabljanje na srednji šoli je veliko zahtevnejše, uspeh je veliko bolj občutljiv in spremenljiv

tudi zaradi nihanj in iskanj, pogojev in razvoja mladega človeka, ki išče pravo pot med možnostmi, svojimi sposobnostmi in željami okolja, v katerem živi. Obenem v srednji šoli deluje tudi večja selekcija kot v osnovni šoli, ki je ne prebrodi vsak posameznik enako.

Zato je odličnjakov ob koncu srednjega usmerjenega izobraževanja v odstotku kar za polovico manj. Med 184 dijakov, ki so zaključili 4. letnik srednjega usmerjenega izobraževanja, je 6 % dijakov, ki so bili odlični vsa štiri leta. Med njimi so trije naravoslovci: Marko KOSELJ, Sandra TUŠAR in Tjaša BUDIČ, štiri dekleta iz zdravstvene usmeritve: Edita ARH, Andreja BARLE, Nataša KO-

SELJ In Ljubinka ŠAULA, en strojnik Robert STRANIG, en metalurg Slavko KANALEC, en odličnjak pa je zaključil srednje usmerjeno izobraževanje kot strojni mehanik — to je Aleksander CUNDRIČ.

Cep rav po takem ali drugačnem uspehu v šoli kasneje v življenju nihče več ne sprašuje, ampak je v poklicu pomembna predvsem osebnostna zavzetost in ljubezen do dela, so ti dijaki in vseh 43 odličnjakov iz osnovnih šol s svojim uspehom dokazali tiste kvalitete, ki so pomembne za dobrega človeka in državljana. Zato je prav, da jim družba posveti nekaj pozornosti tudi v obliki sprejema pri predsedniku izvršnega sveta občine Jesenice, ki je bil 26. junija v Kosovi graščini.

Odličnjakom in ostalim učencem in dijakom ob življenjski prelomnici želimo veliko uspeha in osebnega zadovoljstva!

M. M.

KAJ SREDNJEŠOLCI NA JESENICAH POSLUŠAJO, GLEDAJO, BEREJO

Dijaki CSUI Jesenice 3. letnika družboslovno jezikoslovno usmeritve Monika Cundrič, Karmen Golja, Janez Kirin, Romana Lunar, Irena Ravnik, Barbara Zupancič in Petra Treven smo se pod vodstvom mentorja profesorja Aleksandra Klinarja odločili, da bi raziskali problem bralnosti in njenega vpliva na oblikovanje vrednot pri srednješolcih. Oblikovali smo raziskovalno nalogo, ki smo jo v okviru tekmovanja »Znanost mladini« podrobneje predstavili 14. junija 1985 v Ljubljani, na sociološkem inštitutu na Cankarjevi cesti.

Vsaka skupina se je v kratkih orisih predstavila s svojo nalogo, nato pa je bila predstavljena še ocena raziskovalnih sodelavcev inštituta. Zatem smo naloge morali tudi zagovarjati, ocenjevalci in ostali raziskovalci pa so postavljali vprašanja v zvezi z nalogami.

Naša raziskovalna naloga je bila med najbolj ocenjenimi, poudarjeno pa je bilo tudi tvorno sodelovanje šole, Železarne Jesenice in Raziskovalne skupnosti Jesenice.

Okvirno je bila naloga sestavljena že v februarju, naše aktivno delo pa se je začelo v aprilu. Z anonimno anketo, ki smo jo prilagodili razmeram na Jesenicah in dostopnosti javnih publikacij mladim, smo obiskali vse četrte letnike CSUI Jesenice: družboslovno jezikovno, zdravstveno, strojno, metalurško in naravoslovno usmeritev.

S tem smo zajeli populacijo 193 dijakov. Izpolnjene in pregledane anekste smo šifrirali in podatke prenesli v računalnik. Računalniška obdelava je potekala na ERC Železarne Jesenice ob pomoči profesorice matematike Milene Žmitez Medja. Obdelava je bila izredno zahtevna, zato je bilo potrebno veliko truda in časa.

Pri sestavljanju uvoda smo si pomagali z literaturo dr. Andreja Kirna in številnih drugih sociologov in psihologov. Njihove misli so nam pomagale pri postavitvi predpostavk. Problem bralnosti smo raziskovali v zvezi z naravnimi in družbenimi dejavniki, tako z zanimanjem po spolu, kot tudi z razlikami, ki jih pogojujejo socialno okolje (socialni status, vpliv vere, informacijskih medijev in vzgojno izobraževalnih programov). Zanimala nas je tudi priljubljenost

splošnih predmetov (14), posebej pa smo ugotavljali priljubljenost predmeta samoupravljanja s temelji marksizma. Naše ugotovitve, ki se ujemajo z izjavo dr. Andreja Kirna iz Naših razgledov z dne 22. marca 1985 kažejo na to, da bi bilo potrebno probleme predmeta samoupravljanja s temelji marksizma resneje obravnavati. Družbeno moralna vzgoja je v vsej naši družbi očitno več kot potrebna. Problema ne označuje le gospodarska kriza, marveč tudi družbena in moralna, morda predvsem ta.

Ker je raziskava potekala v četrth letnikih, so zanimivi tudi podatki o odločitvah dijakov o nadaljnjem študiju. Šolanje bo nadaljevalo na višjih in visokih šolah 81 % dijakov CSUI Jesenice, kar je le odstotek več od slovenskega povprečja (80 %), 15 % dijakov se namerava takoj zaposliti, štirje anketiranci pa se še niso odločili.

Še en motiv nas je vodil pri oblikovanju naše raziskovalne naloge. Raziskava nam je poleg odgovorov na zastavljena vprašanja glede bralnosti na Jesenicah dala tudi izkušnje, ki nam bodo gotovo koristile pri našem nadaljnjem študiju, posebej pri raziskavah na družboslovnem področju. Raziskava je zajela vse vzgojno izobraževalne programe, odločilno nalogo pa je opravila skupina nas, družboslovcev. Mislimo, da so rezultati, ki smo jih dobili z raziskavo, splošnega družbenega pomena. Veselilo bi nas, da bi bili rezultati raziskovalne naloge koristno uporabljeni na večjih področjih, še posebej pri delu ZSMS in bi se s tem izboljšal položaj mladih.

V naslednjih številkah Železarja bomo podrobneje predstavili potek in ugotovitve te raziskovalne naloge.

PRIPRAVLJENOST JE VEDNO BOLJŠA KAKOR GOLO PRIČAKOVANJE

TITO

PREHRANA V IZJEMNIH POGOJIH

— **Lov z vršami.** Vrše spletemo iz vrbovih šib, žice ali vrvi. Vse vrše imajo lijakast vhod, ki se proti notranjosti zoži. Riba zaplava notri ven pa ne najde izhoda. Vrše postavimo v vodo tako, da je vhod obrnjen proti vodnemu toku. Da bo lov uspešnejši, udarjamo z vejo po vodi, ribe tako zaplavajo v nastavljene vrše.

— **Lov s košarami brez dna.** To vrsto lova uporabimo na poplavljenih območjih nižinskih rek. Košaro spustimo na dno vode. Če prtem ribo pokrijemo, jo z roko previdno zgrabimo.

Poleg opisanih načinov sta v skrajni sili mogoča še dva načina, k pa sta v mirnem času najstrožje prepovedana. Uporabili bi jih le v izjemnih razmerah. To sta ubijanje in zastrupitev rib.

V naših sladkih vodah žive številne vrste rib. Vse so užitne. Ome nimo naj le največje. Čeprav ribe niso na enem območju toka reke, jih razdelimo v ribe zgornjega in spodnjega toka ter ribe stojećih voda.

V zgornjem toku živijo:

Postrv. Rade se zadržujejo v čistih in bistrih vodah pod koreninami obvodnega drevja, kamni in spodjedeni bregovi. Potočna postrv doseže do 50 cm, njej sorodna je soška postrv ali glavatica, ki jo po velikosti prekaša. Vse vrste postrvi imajo okusno meso.

Lipani. Od postrvi se loči po veliki in visoki hrbtni plavuti. Zraste do 50 cm. Živi v bolj umirjenih vodah s trdim dnom.

Ribe srednjega in spodnjega toka so:

Sulec. Najdemo ga v globlji vodi s prodnatim ali skalnatim dnom. Zraste do 120 cm.

Klen. Živi v hitrih in bistrih, pa tudi stojećih vodah. V mladosti živi v jatah, na starost pa sam. Doseže do 50 cm dolžine. Skriva se za kamni in stebri mostov.

Podust. Je pogosta riba v hitrih in hladnih vodah, pa tudi nižinskih s kamnitim dnom. Zraste do 50 cm.

Mrena. Je riba, ki je najraje v vodah s prodnatim dnom. Doseže do 90 cm. Zadržuje se pri dnu.

Som. Je največja sladkovodna riba, saj doseže dolžino do 150 cm. Spoznamo ga po dveh dolgih in štirih krajših brčicah. Živi v globoki počasi tekoči ali stojećih vodi.

Ščuka. Živi v počasi tekočih in stojećih vodah. Čeljusti na glav spominjajo na račji kljun. Je izrazita plenilka, doseže dolžino do 100 cm.

V jezerih in stojećih vodah živijo:

Jezerska postrv je sorodnica že omenjenih postrvi. Najdemo jo v Bohinjskem in Blejskem jezeru.

Rdečepeska je pogosta prebivalka počasi tekočih voda, jezer in ribnikov. Ima rdečkaste plavuti, doseže do 30 cm dolžine.

Krap živi v stojećih toplejših in počasi tekočih vodah. Zadržuje se v jatah pri dnu.

Ujeto ribo ubijemo z udarcem po glavi. Luske odstranimo tako, da potegnemo z nožem od repa proti glavi. Prerežemo trebuh in odstranimo drobovje. Očiščeno ribo pripravimo na različne že znane načine.

ŠKOLJKE

Školjke so zarite v blato in pesek. Nabiramo jih večinoma z roko ali z ošiljeno palico, ki jo vtaknemo v odprtino školjke. Školjka se sunkovito zapre in obvisi na palici.

V naših vodah živita:

Skržek, ki ga dobimo v tekočih vodah naših potokov in rek. Telc je zavarovano z dvema jajčastima lupinama rjave ali črne barve.

Brezobka živi v počasi tekočih vodah, ribnikih, jezerih in kanalih. Lupini sta tanjši in večji kot pri skržku.

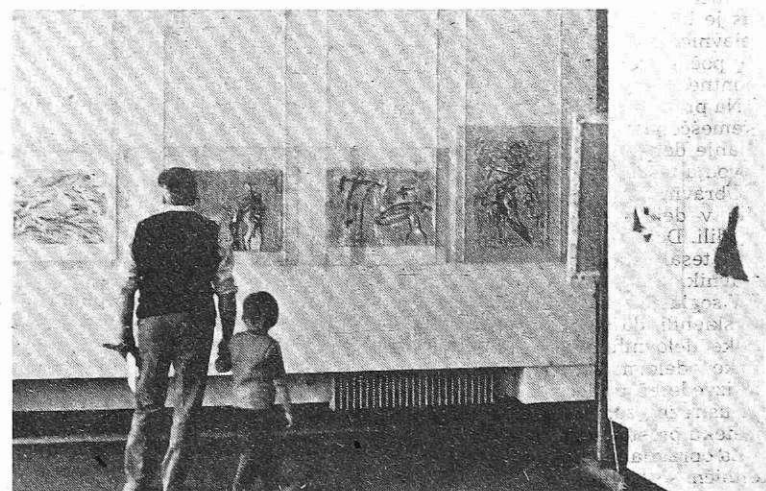
Nabranim školjkam razpremo lupini z nožem, nato pa izluščimo meso, ki ga lahko pripravimo na različne načine.

PREŽIVITE POČITNICE S PLANINSKIM DRUŠTVOM

Planinsko društvo Jesenice med letnimi počitnicami po dogovoru z Občinsko zvezo prijateljev mladine Jesenice organizira več izletov v naravo za pionirje, ki bodo med počitnicami doma in želijo kakšen dan preživeti s svojimi vrstniki.

Prvi tak izlet bo 10. JULIJA na Poljane. Zbor udeležencev bo ob 8. uri zjutraj pred MURKO na Jesenicah (nasproti železniške postaje). S seboj naj pionirji prinesejo malico. Spremljali jih bodo izkušeni vodniki — planinci.

Pionirji, udeležite se tega izleta in pripeljite še bratce, sestrice in prijatelje!

Z razstave slik skupine mladih razstavljalcev (foto S. Kokalj)

po delu. SDS adjustaža 1 ima pripombo, da je razmerje med najvišjim in najnižjim osebnim dohodkom preveliko. Pripomba je imela tudi glede remonta ravnalnega stroja, češ, da »na njem ni bilo nič storjenega, saj dela dosti slabše kot pred remontom«. SDS OTOP pa vprašuje, kje so vzroki za tako velik izpad pločevine zaradi debelini izven tolerance ter preozkih ali prekratkih plošč. Plošče tako ne ustrezajo tehničnim pogojem, pa tudi za druge namene jih ne morejo porabiti — torej so rena. Ne razumejo tudi, da prihaja do reklamacij zaradi zamešnjav. Po njihovem mnenju »to kaže na neodgovorno delo cele valjarne«. Pritožujejo se tudi zaradi garderob, ki so premajhne, del garderob pa je kar v delavnici. Žerjavovodje zahtevajo omarice za orodje na žerjavu, prav kakor delavci stiskalnice. Ugotavljajo, da bi za boljše delo in nadzor na OTOP potrebovali kabino. Predlagali so, da bi se delo za vsako izmeno ločilo, kajti popoldan in ponoči delajo brez delovodje. SDS odprema je posebno točko sestanka namenila vprašanju kvalitete. Ugotovili so: »V zadnjem času je preveč reklamacij — zamešnjav. Zaradi reklamacij bo delavec, ki ima največ reklamacij, poslan na disciplinsko komisijo. Zelo veliko je tudi storno dobavnih listov zaradi napačnih sarž. Potrebno se bo bolj potruditi in bolj dosledno izvajati delovne naloge.«

V TOZD PROFILARNA so se 4. in 11. junija sestale SDS vodstvo TOZD, profilarna 1 in 2 ter predelava profilarne. Obkrat so obravnavali združitev TOZD Profilarna in TOZD Vratni podboji oziroma razpis referendum o združitvi. Vse SDS se strinjajo, da bo referendum 27. junija. Na elaborat o združitvi ni bilo pripomb, nekaj pripomb je bilo le glede razvojnega oddelka (SDS profilarna 1: »Menijo, da je v razvojnem oddelku

preveliko število zaposlenih. V tem oddelku bi lahko delali največ trije člani in ne šest, kakor je zapisano v shemi.« Ostalim SDS je bilo dano pojasnilo, da se bo »mikroorganizacija delala šele kasneje«).

Tudi v TOZD VRATNI PODBOJI so se sestali delavci dvakrat (22. maja in 11. junija) na skupnem zboru predvsem zaradi združitve s TOZD Profilarna. Pripomb glede združitve ni bilo. Na prvem zboru so razpravljali tudi o ukrepih za odpravo izgube iz prvega kvartala. Ponovno je bilo izpostavljeno vprašanje mešanja pitne in hladilne vode. Za rešitev tega problema so zadolžili asistenta za delovne naprave. Izpostavljeno je bilo tudi vprašanje glede žage na proizvodni liniji. (»Mera je narobe postavljena«). Ena od delavk je na problem že opozarjala, vendar pa problema niso uredili. Na naslednjem zboru so opozorili, da je treba povečati propustnost kantine, za vse delavce zagotoviti topli obrok ter urediti čas dohoda na malico.

SDS delavnica elektroenergije (TOZD ENERGETIKA) je med drugim obravnavala tudi pregled sklepov samoupravnih organov. V zvezi s tem ugotavljajo: »V sklepih konstituantne seje DS TOZD Energetika z dne 14. maja 1985 je pod točko 5 in 6 ter sklepom 16 navedeno, da je sindikat TOZD Energetika dal predloge za predsednika in namestnika delavskega sveta, odbora za gospodarstvo, odbora za delovna razmerja ter delegata in namestnika za komisijo za družbeno planiranje pri skupščini občine Jesenice. SDS sprašuje, kdaj in na kakšen način je sindikat sklepal o omenjenih odločitvah, če člana sindikalnega odbora iz delavnice elektroenergije nista bila vabljena in do danes SDS ni prejela zapisnika oziroma sklepov o tej zadevi. SDS zahteva, da o tem razpravlja poleg vodstva TOZD tudi sa-

moupravna delavska kontrola TOZD. Nadalje nas zanima, kolikšno sklepčnostjo odbora OOS so bili sprejeti omenjeni predlogi. Opozarja tudi, da na seji odbora za delovna razmerja ni bil upoštevan sklep za športno srečanje proizvajalcev tehničnih plinov v Zlatiboru o izbiri udeležencev-tekmovalcev. Opozarjajo tudi, da je za nabavo novega kombija v letu 1985 treb pravčasno zagotoviti finančna sredstva (vodstvo elektroenergije). Predlagali so, da se manjša strgarska dela opravljajo delavnicah TOZD Energetika ter da se glede tega vodstvo elektroenergije dogovori z vodstvi PIV energije ter toplotne energije.

SDS operativna novogradnja (DELOVNA SKUPNOST ETKR-NG) je imela nekaj pripomb glede usmeritev za delo n sistemu delitve po delu, in sicer glede strokovnih izpitov ter večanja zahtev na delovnem mestu, češ, da to ni stimulirano. Ti di obljuba, da nižje kategorije pri osebnem dohodku ne bod izgubile, se jim zdi relativna, »saj izgubijo že zaradi tega, č nič ne pridobijo«. Opozarja, da še vedno ni dobila odgovora n vprašanje, kateri del osebnega dohodka se šteje v pokojninsk osnovo in zakaj ne vse, če plačujemo prispevke od celotnega osebnega dohodka. Vprašanje so postavili že na sestank 5. marca. Pravijo, da »kadrovski sektor na njihovo pismo p sredovano vprašanje vodstva sektorja novogradenj ne odgovori«.

Center za proučevanje samoupravljanja in informiranje
Božidar Lakota

JOŽE KUNSTELJ

Jože Kunstelj je bil za predsednika delavskega sveta naše železarne izvoljen na aprilskih volitvah leta 1953. Čeprav je bil že zaradi svojega rednega dela zelo obremenjen, je sprejel to odgovorno nalogo, saj so mu delavci zelo zaupali. Rodil se je šestega februarja 1913. leta, v Železarni pa je delal kot normirer in referent priprave dela na Javorniku III. Bil je večkratni udarnik in novator, za svoje delo pa je prejel več jubilejnih priznanj.

Jože Kunstelj

»V letu 1953 ste zelo veliko pozornosti namenili nesrečam pri delu, saj skorajda ni železarja, da v njem ne bi bilo poročila o nezgodah ali kakšnega drugega podobnega prispevka. Zakaj je delavski svet temu vprašanju namenil toliko pozornosti?»

»Takrat smo zahtevali, da je vsak član kolektiva zavarovan, ker je bilo zelo veliko nesreč in smo morali nekaj ukreniti. Poleg tega smo zahtevali, da se je higiensko-tehnična varnostna služba okrepila in da je bil ob vseh montažah in novogradnjah prisoten delavec te službe, da je pregledal, če so stroji dovolj varni in pravilno montirani. Takrat smo tudi prvič uvedli zahtevo, da je vsak delavec moral nositi varnostno čelado in da so bila vsa delovna mesta ob gradnjah ali popravilih primerno zavarovana. Uvajali smo tudi veliko drugih zaščitnih sredstev kot so rokavice, čevlji, azbestne in gumijaste obleke, dežni plašči in podobno ter za zaščitna sredstva porabili zelo veliko denarja.

Zelo strogi smo bili pri nadzoru delavcev, saj smo strogo prepovedali uživanje in prinašanje alkohola v železarno, da bi tudi tako zmanjšali število nesreč, ki so bile zaradi težkega in večinoma ročnega dela zelo hude.

»Kako pa je bilo na Javorniku III, kjer ste delali?»

»Pravzaprav sem najprej delal kot normirer, ko nas je okrog trideset železarna poslala v Ljubljano na trimesečni tečaj za normirerje. Vsi udeleženci tega tečaja smo na koncu dobili spričevalo srednje tehnične šole in naziv tehnik.

Nato sem kot referent priprave dela na Javorniku skrbel za naročila, risbe, material v skladiščih, roke dobave in izdelave in plane remontov. Res sem imel veliko dela, zato sem zelo težko prevzel nove naloge, ko so me izvolili za predsednika delavskega sveta.

»V Železarni sem zasledila za današnje čase čuden podatek, da ste obravnavali in sprejeli znižanje cen naših izdelkov za tri odstotke. To je bila šele prva faza, saj bi v začetku leta 1954 sledilo še eno znižanje. Kako to, da se je delavski svet odločil za tak korak?»

»Zaradi izredne discipline in organizacije dela ter doslednega izpolnjevanja plana smo si znižanje cen lahko privoščili. Ostalim smo hoteli pokazati, da nimamo zastoj tako dobrega ugleda in da si ob vestnem izpolnjevanju nalog in dobri organizaciji lahko privoščimo tudi znižanje stroškov in s tem cen naših izdelkov. Pri tem pa kvaliteta naših izdelkov ni bila nič manjša. Skratka, hoteli smo pokazati, da naše dobro delo lahko poceni naše izdelke in s tem tudi tiste, v katere so naši materiali vgrajeni. Tako smo zelo vplivali tudi na manjše življenjske stroške naših delavcev in krajanov ter drugim dali vzgled, kako povečati delavčev standard.

Veliko je k temu pripomogla naša cevarna, ki smo jo takrat še imeli. Še danes mislim, da je bila odločitev, da jo ukinemo, zelo nesposobna, saj so bile cevi izredno kvalitetne in iskane in je bil to eden najbolj donosnih obratov. Ob njeni ukinutvi nisem bil več član delavskega sveta, vendar mislim, da bi cevarno še danes imeli, če bi bili člani delavskega sveta bolj enotni in odločni, ko so odločali, ali bomo cevarno obdržali mi ali jo bomo dali kakšni drugi železarni.

»V vaši kartoteki piše, da ste bili tudi novator. Kako je bilo takrat

urejeno to področje dela?»

»Če povem po pravici, so nekateri novatorstvo tudi zavirali, ker niso bili sposobni sami prehoditi težko pot od ideje do njene uresničitve in so izgubili voljo. Samo taki, ki so svojo idejo znali tudi sami opisati in narisati potrebne skice ter jo ovrednotiti, samo taki so tudi prodrli. Veliko je bilo tudi primerov, ko je delavec našel rešitev nekega problema, slavo in denar pa so pobrali drugi, predvsem njegovi nadrejeni. To se je tudi meni nekajkrat zgodilo.

Tako je bilo na začetku, ko pa se je inovacijska dejavnost bolj razmahnila in je bilo novatorjev že cela množica, so morali vodilni to dejavnost bolj podpirati in biti vključeni vanjo, ne pa, da jo zaradi lastnih interesov ali nesposobnosti zavirajo.

»Že takrat je bilo veliko dilem o tem, kaj je delovna dolžnost in kaj ni in ali so res vsi dolžni na svojem delovnem mestu biti tudi inovator. Kakšne so vaše izkušnje?»

»Res je, da delavec pri stroju lažje vidi nek problem in ga tudi lažje reši, ker pač vsak dan s tem strojem dela in ga dobro pozna. Ne moremo pa zahtevati, da sedaj vsak delavec problem opredeli, nakazano rešitev napiše, nariše, oceni in tako dalje. To je naloga vodilnih, ki morajo delavcu pomagati, da bo njegova ideja čim boljša in da jo bo čim lažje in ceneje izpeljali. Največja zmeda je bila prav pri inovacijah iz varnostne zaščite, zato je bilo veliko takih inovacij proglašanih za »delovno dolžnost«.

»Kako pa je bilo z vašimi inovacijami? So vam jih kaj priznali?»

»Ko sem bil izvoljen za predsednika delavskega sveta, me je že naslednji dan poklical k sebi direktor in smo skupaj s predsednikom upravnega odbora in drugimi njegovimi člani odšli na ogled Železarne, da bi si zapisali vse pomanjkljivosti, ki bi jih lahko odpravili.

Meni ni bil všeč zunanji videz tovarne, ke, je lesena ograja že prhnela in je bila zelo grda. Treba je torej narediti novo ograjo, ki bo dovolj kvalitetna, da bo zdržala tudi več let.

Po treh mesecih sem tehničnemu direktorju že poslal skico in vzorec ograje ter vso dokumentacijo o potrebnem materialu in predračun, koliko kaj stane. Ko so bili načrti za ograjo že vsi narejeni, sem jih pregledal in razširil vhode, potem pa smo naredili tako ograjo, kot jo vidite še danes.

Takšna ograja je bila torej moja zamisel, vendar sem dobil pismo utemeljitev, da je to bila moja dolžnost.

Poleg tega sem na Javorniku izdelal prve ročne namizne škarje za razrez pločevine in bil zato proglašen za udarnika.

Jože Kunstelj je kot dežurni ključavničar ob koncu šestdesetih let preživel hudo prometno nesrečo; po kateri so ga spoznali za stoočstotnega invalida in ga hoteli invalidsko upokojiti. Vendar se Jože ni dal in je vztrajal še nekaj let, tako da so ga leta 1971 starostno upokojili. Po upokojitvi se s politiko ni več ukvarjal, ampak se je raje posvetil svojemu vrtu in avtomobilu.

Do nesreče je bil zelo aktiven, saj je imel veliko funkcij: bil je v občinskem sindikalnem svetu, v gospodarskem svetu jeseniške občine, predsednik občinskega aktiva invalidov, preden je prišel na Jesenice pa je bil tudi zelo aktiven radovljiški športnik. Kot predsednik delavskega sveta je bil prisoten pri vseh proslavah in jubilejih — vzdal je temeljni kamen za gasilski dom gasilcev Železarne, bil je v odboru ob ustanovitvi rekreacijskega centra Kres, svoj pečat pa je dal tudi današnji kovinski predelovalni industriji, saj je bil pobudnik in eden od ustanoviteljev KO-OP Mojstrana.

Ko sem ga na koncu vprašala, kako po tolikih letih ocenjuje razvoj samoupravljanja, je Jože dejal: »Mladina danes dobro dela, samo vodilni kader ji mora dati več podpore in s svojim vzorom pokazati, kaj sta disciplina in red. Le discipliniran vodstveni kader lahko potegne mlade za seboj; dokler pa discipline »na vrhu« ne bo, so vsa prizadevanja izgubana časa.

Če hočemo, da bo samoupravljanje še naprej močno in da bomo čim manj boleče prebrodili naše težave, moramo povečati disciplino in izkoristek delovnega časa, saj je nedopustno, da je ponekod povprečni delovni čas le pet do šest ur, je na koncu svetloval izkušeni in priznani borec za samoupravljanje Jože Kunstelj.

SKUPNA STROKOVNA SLUŽBA SIS OBČINE JESENICE

Na podlagi 65. čl. Ustave SR Slovenije (Ur. list SRS št. 7/74), 3. člena Zakona o stanovanjskih razmerjih (Ur. list SRS št. 35/82), 18. in 37. čl. Zakona o stanovanjskem gospodarstvu (Ur. list SRS št. 3/81), 17. in 21. čl. Druženega dogovora o skupnih osnovah za urejanje družbenoekonomskih odnosov na področju stanovanjskega gospodarstva v SR Sloveniji (Ur. list SRS št. 15/81) in 93. čl. Samoupravnega sporazuma o uresničevanju socialnovarstvenih pravic (Ur. list SRS št. 26/84) je zbor uporabnikov skupščine Samoupravne stanovanjske skupnosti občine Jesenice na svoji seji dne 23. 5. 1985 sprejel PRAVILNIK (Ur. vestnik Gorenjske št. 10/85) o pogojih in merilih za dodeljevanje družbeno najemnih stanovanj iz sredstev solidarnosti v občini Jesenice in objavlja naslednji

RAZPIS

za zbiranje prijav interesentov za pridobitev pravice do solidarnostnih stanovanj za leto 1985/1986:

I. Kategorije upravičencev za dodelitev solidarnostnih stanovanj

- Družine in občani z nizkimi osebnimi dohodki
 - a) samski občani,
 - b) dva ali več članov,
 - c) mlade družine (zakonec mlajši od 30 let, vsaj en otrok)
- starejši občani — upokojeanci,
- udeleženci NOV,
- invalidi — delovno nesposobni občani.

II. Osnove in merila za dodelitev solidarnostnega stanovanja

Občan je upravičen, da se ga uvrsti na prednostno listo upravičencev za dodelitev solidarnostnega stanovanja, če izpolnjuje naslednje splošne in posebne pogoje.

Splošni pogoji za dodelitev solidarnostnega stanovanja so:

1. da občan in osebe, ki z njim stalno stanujejo (zakonec ali oseba, s katero živi v življenjski skupnosti, otroci, posvojenci, starši, ki najmanj dve leti živijo z njim v ekonomski skupnosti), ni imetnik stanovanjske pravice ali je imetnik na neprimernem stanovanju;
2. da ima občan stalno prebivališče na območju občine, v kateri je vložil prošnjo za dodelitev solidarnostnega stanovanja;
3. da občan oziroma njegova družina ali člani gospodinjstva doslej še niso ustrezno rešili stanovanjskega vprašanja;
4. da občan ne more rešiti svojega stanovanjskega vprašanja s pomočjo svojih bližnjih sorodnikov (zakonec, starši, oziroma otroci), ki so lastniki večje stanovanjske hiše ali več vseljivih stanovanj in so vsaj dve leti pred natečajem živeli skupaj v hiši oziroma v stanovanju;
5. da občan oziroma kateri izmed članov njegove družine ali gospodinjstva ni lastnik počitniške hiše;
6. da socialne razmere občana oziroma članov njegove družine ali gospodinjstva ustrezajo merilom, ki veljajo za vse druge oblike socialno varstvenih pomoči;
7. da občan ali za delo sposoben član družine ni neupravičeno nezaposlen.

Za člana gospodinjstva se štejejo poleg prosilca še člani njegovega gospodinjstva, ki skupaj z njim stalno stanujejo oziroma stanujejo ločeno, ker prosilec nima na območju občine Jesenice primerne stanovanja, da bi skupaj z njim stanovali. K članom gospodinjstva prosilca štejejo: zakonec, otroci, pastorki ali posvojenci, starši obeh zakoncev ter oseb, ki jih je prosilec dolžan vzdrževati po zakonu in ti z njim stanujejo. Za mlade družine se šteje družina, katere zakonca sta mlajša od 30 let in imata vsaj enega otroka.

III. Posebna pogoja za dodelitev solidarnostnega stanovanja sta neprimernost stanovanja in socialne razmere občana in njegove družine

Stanovanje ni primerno:

- če stanovanjska površina na člana gospodinjstva ne presega standardov iz 17. člena Druženega dogovora o skupnih osnovah za zagotavljanje in usklajevanje družbenoekonomskih odnosov na področju stanovanjskega gospodarstva v SR Sloveniji, razen v izjemnih primerih, kot so: več kot dve generaciji v družini, težja bolezen, ki terja trajno nego itd.;
- če stanovanje ni ustrezno opremljeno (ni vode, elektrike, ogrevanja);
- če gre za souporabo stanovanjskih prostorov;
- če je nefunkcionalno.

Socialne razmere občana in njegove družine štejejo za poseben pogoj:

- če stvarni mesečni dohodek samskega občana ne presega 50 do 65 odstotkov (13.881—18.045 din), stvarni mesečni dohodek na družinskega člana v družinah z dvema ali več člani pa 40 do 50 odstotkov (11.105—13.881 din) in pri mladih družinah 60 do 70 odstotkov (16.657—19.433 din) čistega osebnega dohodka;
- če posebne razmere (denimo daljša bolezen, telesna ali duševna prizadetost, nezaposlenost zavoljo delovne nezmožnosti, ogroženost zaradi pojavov, ki spremljajo staranje in je zato potrebna stalna tuja pomoč in nega itd.) bistveno poslabšujejo socialne razmere družine.

Omejitve pri višini dohodka iz prve alineje prejšnjega odstavka ne veljajo za upokojeince, invalide in borce NOV, ki pridobivajo stanovanja iz sredstev za stanovanjsko gradnjo Skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja v SR Sloveniji.

Za zagotovitev plačila lastne udeležbe priporočamo, da prosilec sklene pogodbo o namenskem varčevanju z Ljubljansko banko, Temeljno banko Gorenjske Kranj — enota Jesenice.

IV. Prosilci solidarnostnih stanovanj predložijo naslednja dokazila:

1. Upravičenci vsake kategorije dostavijo:
 - potrdilo o številu družinskih članov oz. članov gospodinjstva, kot to določa 7. člen tega pravilnika,
 - dokazila o vseh dohodkih članov gospodinjstva za preteklo leto (koledarsko) ali pa tudi za krajše obdobje, in sicer za tisti dohodek, ki se prijavi na občini kot osnova za odmero davka,

— potrdilo o premoženjskem stanju oz. dohodku od tega premoženja prosilca in njegovih družinskih članov,

— podatke o dosedanjih stanovanjskih razmerah, ki jih predloži upravičenec na enotnem obrazcu in ga preveri strokovna služba, lahko pa se izkažejo tudi z zapisnikom o ugotavljanju vrednosti stanovanja,

— zemljiškoknjižni izpiski v primerih tistih prosilcev, katerih ožji sorodniki (starši, otroci) so lastniki stanovanjske hiše ali stanovanja,

— pismo pojasnilo o vzroku nezaposlenosti odraslih družinskih članov v primerih tistih prosilcev, pri katerih zakonec ali drug pridobitno sposoben član družine oz. gospodinjstva ni zaposlen (npr. skupnost za zaposlovanje, vzgojnovarstvena organizacija, zdravniško potrdilo itd.),

— zdravniško potrdilo o morebitnem obolenju prosilca ali njegovih družinskih članov (člani gospodinjstva),

— mnenje OZD ali krajevne skupnosti oziroma društva upokojencev, za udeležence NOV pa mnenje občinskega odbora ZZB NOV k reševanju stanovanjskega vprašanja prosilca.

2. Udeleženci NOV dostavijo še:

— odločbo o udeležbi v NOV oziroma odločbo SPIZ.

3. Invalidi in delovno nesposobni občani dostavijo še:

— odločbo o stopnji invalidnosti.

4. Mlade družine:

— poročni list oz. potrdilo pristojnega organa.

Namerna predložitev lažnih podatkov in dokazil ima za posledico izločitev iz prednostne liste.

V. Rok za vlaganje prošnje

Prosilci morajo vložiti prošnje za pridobitev stanovanja z vsemi dokazili v roku 30 dni od dneva objave v ŽELEZARJU. Prošnje z nepopolno dokumentacijo oz. prepozno vložene vloge in dokumentacija se po poteku razpisnega roka ne bodo upoštevale.

VI. Veljavnost prioritete liste

Prioritetna lista, ki bo izdelana na osnovi tega razpisa, bo veljala do vselitve vseh solidarnostnih stanovanj, ki bodo zgrajena oz. izpraznjena v letu 1985/86 in se v času njene veljavnosti ne more spreminjati, razen v primerih, ko se pogoji, ki vplivajo na uvrstitev prosilca v prednostno listo, bistveno spremenijo v času do vselitve. Z veljavnostjo nove preneha veljati prednostna lista iz leta 1982/1983.

VII. Družbeno najemnih stanovanj iz sredstev solidarnosti je na razpolago 33 stanovanjskih enot v soseski MIŠ-2:

1 garsonjera	28,00 m ²
2 enosobni stanovanji	81,40 m ²
2 enosobni stanovanji	94,40 m ²
7 enosobnih stanovanj	268,45 m ²
8 enosobnih stanovanj	344,80 m ²
10 dvosobnih stanovanj	558,00 m ²
2 dvosobni stanovanji	118,60 m ²
1 trosobno stanovanje	74,45 m ²
Skupaj je 33 stanovanj v izmeri 1.568,10 m ² .	

VIII. Osnove in merila za sestavo prednostnega vrstnega reda za vse kategorije so naslednje:

1. ocena stanovanjskih pravic prosilca;
2. zdravstveno, socialno in premoženjsko stanje družine — gospodinjstva;
3. bivanje na območju občine Jesenice;
4. posebne okoliščine;
5. čas pričakovanja stanovanja v občini Jesenice;
6. sodna odpoved stanovanja.

IX. Način zbiranja vlog za dodelitev solidarnostnih stanovanj:

— občani in družine, ki želijo pridobiti stanovanjsko pravico na solidarnostnem stanovanju, morajo vložiti vlogo v roku, in sicer do 20. 7. 1985 z obrazcem SPN-1 (Državna založba Slovenije — Jesenice);

— vloga mora biti pravilno izpolnjena in opremljena z zahtevanimi potrdili;

— delovni ljudje, ki združujejo delo v TOZD in DS, vložijo vlogo prek svoje TOZD (DS);

— delavci, zaposleni pri občanih, ki opravljajo dejavnost z osebnim delom in s sredstvi v lasti občanov, prek odgovarjajočega odbora medobčinske gospodarske zbornice oziroma občinskega odbora sindikata obrtniških delavcev;

— upokojeanci prek društva upokojencev;

— delovni invalidi vseh stopenj prek pristojne enote SPIZ;

— invalidi in drugi občani, ki prejemajo stalno družbeno denarno pomoč, prek Centra za socialno delo občine;

— borci NOV, kmetje borci NOV in vojaški vojni invalidi vložijo vlogo na Občinski odbor ZZB NOV prek odbora ZZB NOV v krajevni skupnosti, v kateri stalno stanujejo;

— ostali občani prek krajevnih skupnosti, kjer stalno prebivajo.

Vloge sprejema Samoupravna stanovanjska skupnost občine Jesenice, Titova 65; uradne ure in informacije so: ponedeljek in petek od 9. do 12. ure, sreda od 10. do 12. ure in od 14. do 16. ure.

Predsednik zbora uporabnikov: Aleksander Kotnik, l. r.

JAVNA RAZPRAVA O PLANSKIH DOKUMENTIH V JESENIŠKI OBČINI

Sedaj imamo možnost, da vplivamo na družbeni razvoj v jeseniški občini do konca tisočletja. Izkoristimo jo! V naslednjih mesecih bo namreč javna razprava o osnutkih planskih dokumentov. V železarni jo bomo organizirali in izvedli prek samoupravnih delovnih skupin v juliju. Jeseni pa bodo na osnovi pripomb izdelani še predlogi planskih dokumentov za sprejem.

Na kaj mislimo v tem prispevku s pojmom planski dokumenti? To so:

- dolgoročni plan občine Jesenice za obdobje 1986 do 1995 oz. za nekatera področja do leta 2000,
- dolgoročni plani razvoja vseh področij, ki jih »pokriva« dvanajst samoupravnih interesnih skupnosti (v nadaljevanju SIS) v jeseniški občini ter še
- samoupravni sporazumi o temeljih plana vseh dvanajstih SIS za obdobje 1986 do 1990 (to je za naslednje srednjeročno obdobje).

Spoprijeti se s tako množico zahtev seveda ni niti malo lahka naloga. Zato smo pripravili povzetke vseh osnutkov planskih dokumentov ter in formacijo o razgovoru predsednika skupščine občine Jesenice z vodji delegacij in konferenc delegacij za zbor združenega dela ter s predsedniki delavskih svetov temeljnih organizacij (glej prispevek z naslovom Dolgoročni razvoj občine Jesenice).

Osnutki planskih dokumentov so v celoti objavljeni (in tudi na razpolago zainteresiranim!):

- osnutek dolgoročnega plana občine Jesenice v 20. številki Delegata (prejeli so jo člani delegacij za zbor združenega dela 12. junija 1985),
- planski dokumenti (tako dolgoročni plani kot sporazumi o temeljih srednjeročnega plana) večine SIS (razen zaposlovanja ter pokojninskega in invalidskega zavarovanja) v 18. številki Delegata (prejeli so jo člani delegacij za SIS sredi aprila),
- planske dokumente skupnosti za zaposlovanje ter skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja pa so prejeli le vodje delegacij za ti dve SIS (marca — skupaj z ostalimi delegatskim gradivom).

Področja dejavnosti SIS so v glavnem zajeta tudi v dolgoročnem planu občine (razen SPIZ ter SIS za požarno varstvo).

RAZVOJ OBČINE JESENICE DO LETA 2000

Osnutek dolgoročnega razvoja občine do konca tega stoletja je pripravljen z upoštevanjem dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije, analize dosežanj razvoja in razvojnih možnosti v obdobju 1986—1995/2000 za občino Jesenice in smernic za dolgoročni plan občine za obravnavano obdobje in drugih dokumentov. Javna razprava mora potekati v ustvarjalnem iskanju optimalnih razvojnih možnosti ob kar največji prisotnosti strokovnih in znanstvenih utemeljitev in rešitev.

Osnovni cilji dolgoročnega razvoja

Dolgoročni razvoj jeseniške občine je osnovan na naslednjih osnovnih ciljih:

- razvijanje sistema in prakse socialističnega samoupravljanja: povečati je potrebno učinkovitost in izboljšati kvaliteto samoupravnega odločanja in pospeševati razvoj delegatskega sistema;
- zagotavljanje dinamične gospodarske rasti in stabilnega razvoja z medsebojno povezanim razvojem tehnologije, znanosti, izobraževanja, organizacije dela in informatike ter s celovitim uveljavljanjem znanstvenoraziskovalnega in inovacijskega dela;
- pospeševati prestrukturiranje gospodarstva, družbenih dejavnosti in upravljanja ter vključevanja gospodarstva v mednarodno menjavo dela;
- oblikovati družbeni sistem informiranja, ki bo omogočal kakovostno planiranje in usmerjanje družbenega razvoja na vseh nivojih, povečal učinkovitost gospodarjenja in pogojev za izboljšanje kakovosti samoupravnega odločanja;
- ustvarjanje takšnih razmer v delitvi dohodka, da bo zagotovljen nemoten potek procesa razširjene reprodukcije ob hkratnem doseganju zadovoljive ravni osebnega in družbenega standarda ter zadovoljevanje splošnih družbenih potreb;
- krepitev družbenega in materialnega položaja človeka, ki mora temeljiti na rezultatih dela;
- voditi tako socialno politiko, da bo socialna varnost zagotovljena predvsem z delom, le v izjemnih primerih pa z aktivno podporo tistim občanom in družinam, katerih življenjski minimum je ogrožen; hkrati se je treba boriti z vsemi ukrepi, zlasti z učinkovito davčno politiko,

proti vsem oblikam socialnega razlikovanja, ki ne izvirajo iz dela;

- doseči polno zaposlenost in izboljšati kvalifikacijsko strukturo zaposlenih;
- zagotoviti tak razvoj družbenih dejavnosti, da se bodo hitreje razvijali tisti programi, ki povečujejo gospodarsko in duhovno ustvarjalno moč družbe in njeno sposobnost za prilagajanje spremembam v razvoju;
- zagotovitev zdravih in humanih delovnih in bivalnih pogojev delavcem in občanom, ohranitev in varovanje dobrin splošnega pomena in okolja, ohranitev ekološkega ravnotežja in naravnih virov z doslednim odpravljanjem in preprečevanjem žarišč onesnaževanja, zavarovanje krajevnih značilnosti ter naravne in kulturne dediščine;
- določiti namembnost za vsa zemljišča: z ovrnotenjem specifičnih prednosti posameznih območij je treba zagotoviti osnove za čim bolj ugodno razmestitev aktivnosti v prostoru;
- ohranitev poselitve na hribovitih in obmejnih območjih;
- utrditve in krepitev naše varnosti in obrambne sposobnosti.

Strategija razvoja

Družbeni proizvod bo v obdobju 1986—1995/2000 naraščal s povprečno letno stopnjo 4,9 %, v obdobju 1986—1990 pa s stopnjo 4,6 %. Prva pogoja za doseganje take stopnje rasti sta zaustavitev dosedanjih negativnih teženj in takojšen preobrat v kakovosti gospodarjenja. Drugi pogoj je pospešeno vlaganje v obnovno oziroma modernizacijo osnovnih sredstev, predvsem proizvodne opreme. Tretji pogoj je da bo proizvodnja v jeklarni 2 res taka, kakršno predvidevajo v Železarni Jesenice; četrti pogoj je uspešen prodor na tuja tržišča, predvsem konvertibilna.

Vse to je najtesneje povezano s povečano ekonomičnostjo in produktivnostjo dela v združenem delu, vendar bo rast dohodka zaradi visoke rasti amortizacije nižja od rasti družbenega proizvoda. Razporejeni čisti dohodek bo zaradi visokega porasta obresti za kredite za osnovna sredstva več kot dvakrat nižji od rasti razporejenega dohodka. Rast amortizacije in obresti sta pogojena z naložbo v jeklarno 2 v Železarni Jesenice. Ob tem velja poudariti, da je leta 1980, v primerjavi z letom 1985, v strukturi družbenega proizvoda predvideno znižanje deleža na vseh področjih dejavnosti združenega dela razen pri industriji, kjer je predvideno povečanje deleža za 3 % in da je leta 1990 predviden večji delež Železarne v skupni strukturi, ki se bo s 63 % udeležbe v letu 1985 v letu 1990 povečal na 69,7 % (pričetek obratovanja jeklarne 2). To pomeni, da bo razvojni utrip v občini v naslednjem petletnem obdobju skoraj 70 % odvisen od uspešnosti poslovanja Železarne Jesenice.

Boljša oskrbljenost, večja učinkovitost gospodarjenja in način financiranja obratnih sredstev bodo pogojevali znižanje vlaganja v zaloge, s tem sproščena sredstva pa bo združeno delo moralo usmeriti v naložbe v osnovna sredstva. Večja investicijska vlaganja bo mogoče doseči tudi z izboljšanjem naložbenih odločitev, večjo učinkovitostjo vlaganja in s skrajševanjem izvajanja naložb. Povečanje sredstev za naložbe bodo delavci lahko zagotovili z namensko delitvijo dohodka v združenem delu.

Z ekonomsko motiviranostjo se mora doseči trajna motiviranost organizacij združenega dela za povečevanje izvoza, ki se bo povečal tako na konvertibilno kot klirinško področje. Največji izvozniki bodo industrija, gostinstvo in turizem. V naslednjih petih letih se bo izvoz povečeval s povprečno letno stopnjo 4 % konvertibilni pa s 3,8 %. Uvoz, brez upoštevanja uvoza opreme za jeklarno 2 in finalizacije valjarne debele pločevine v Železarni Jesenice, se bo povečeval z 1,9 % stopnjo, konvertibilni pa s 4,1 %. V obdobju 1986—2000 se bo izvoz povečeval s povprečno letno stopnjo rasti 1,3 %, uvoz, brez navedene opreme, pa z letno stopnjo 0,8 %. Vso zunanjetrgovinsko dinamiko pogojuje predvsem Železarna Jesenice kot največji izvoznik. Od leta 1990 dalje Železarna Jesenice kot največji izvoznik. Od leta 1990 dalje Železarna ne predvideva realnega povečanja izvoza, v naslednjih petih letih pa predvideva realno povečanje uvoza (zaradi zahtevnejšega asortimenta proizvodnje

in potreb po uvozu osnovne jeklene substance). V letih 1995—2000 je predvideno zmanjšanje uvoza.

Najpomembnejše investicije, usklajene z družbeno verificiranimi normami bodo izvedene v industriji (jeklarna 2) in na področju infrastrukture (razširitev in modernizacija železniške postaje na Jesenicah, izgradnja drugega tira Ljubljana—Jesenice, izgradnja predora Karavanke, spremljajočih objektov in hitre ceste). Delež investicij v družbenem proizvodu bo v letih 1986—1990 poprečno okoli 33 % (naložbe v infrastrukturo niso upoštevane).

Prebivalstvo, zaposlovanje in kadri

Po popisu leta 1981 smo v občini imeli 31.094 prebivalcev, od tega 15.439 moških in 15.655 žensk. Po projekciji bo leta 1986 število prebivalcev 32.058 (15.944 moških in 16.114 žensk), leta 2001 pa 33.773 (16.880 moških in 16.893 žensk), in sicer po starostnih obdobjih: do 4. leta 8,37, 8,52, 7,19 % (prva številka velja za leto 1981, druga za leto 1986 in tretja za leto 2001), od 5.—9. leta 7,70, 8,08, 6,99, od 10. do 14. leta 6,45, 7,45, 7,35, od 15. do 19. leta 6,40, 6,24, 8,01, od 20. do 24. leta 8,02, 6,17, 7,59, od 25 do 29. leta 9,74, 7,73, 6,97, od 30 do 34. leta 8,34, 9,37, 5,81, od 35. do 39. leta 6,37, 8,00, 5,72, od 40 do 44. leta 7,08, 6,08, 6,95, od 45. do 49. leta 6,35, 6,71, 8,49, od 50. do 54. leta 6,09, 5,95, 7,07, od 55. do 59. leta 4,98, 5,61, 5,17, od 60. do 64. leta 3,08, 4,40, 5,39, od 65. do 69. leta 4,20, 2,65, 4,32, od 70. do 74. leta 3,39, 3,27, 3,49 in nad 75. leti 3,44, 3,69 in 3,28 %.

Projekcija glede na naravno rast kaže, da bo leta 2001 prebivalstvo v naši občini imelo izrazitejšo značilnost napredujočega procesa staranja. Povečanje starejših skupin prebivalstva se bo odrazilo tudi na delovno sposobnem prebivalstvu. Projekcija aktivnega prebivalstva nam do leta 2001 kaže naslednjo sliko: leta 1981 14.435, 1986 15.229 (rast 1,2 %), 1991 16.052 (1,0) 1996 16.234 (0,2) in 2001 16.312 (rast 0,0 %). Projekcija aktivnega prebivalstva je zasnovana bolj z vidika ponudbe kadrov, torej opisuje možne okvire ali potencialne prebivalstva, ki se bo ob predvidenem demografskem razvoju in stopnjah aktivnosti vključilo v delo. Projekcija virov in njihovo aktiviranje kaže zelo skromen vir priliva v aktivno delo (naravni prirastek).

Delež časovno prisotnih delavcev se bo postopoma krčil in bo obsegal proti koncu stoletja okoli 7,5 % glede na aktivno prebivalstvo s stalnim bivališčem v občini. Če, da bosta domače aktivno prebivalstvo in delavci z začasnim prebivališčem edina vira za zadovoljevanje potreb združenega dela in osebnega dela v občini, razen, če ne bosta dve veliki naložbi — jeklarna 2 in predor Karavanke — spremenili smer delovne migracije. Prva jo bo morda spremenila zaradi ustreznejše strukture del, druga pa zaradi novih del in opravil, ki bodo zahtevala profile z zgornje kvalifikacijske lestvice.

Vključevanje šolskih generacij v aktivno prebivalstvo bi letno pomladilo vrste aktivnih okoli leta 1991 s 433, v naslednjem petletnem obdobju s 422 in proti koncu zadnjega petletnega obdobja s 440 mladimi iz šol. To je relativno skromen priliv, glede na skupno aktivno prebivalstvo.

Skupni odliv iz aktivnega dela prebivalstva (upokojevanje, smrt) bo nekoliko naraščal, in sicer od 2,17 % v letu 1986 na 2,30 % v zadnjem petletju. Razmerje med prilivom in odlivom bo povzročilo, da bo vedno večji delež mladih potreben za nadomestitev.

Delež zaposlenih bo po predvidevanjih osnutka dolgoročnega plana občine verjetno realno padel, vendar bo delež zaposlenih v združenem delu v naši občini še naprej nad gorenjskim povprečjem. V jeseniški občini je bilo leta 1981 14.622 zaposlenih, po projekciji pa se predvideva, da bo to število leta 1986 14.855, leta 1991 15.417, leta 1996 15.353 in leta 2001 15.192. Projekcija zaposlovanja temelji na predpostavki hitrejšega prehoda na višjo stopnjo tehnološkega razvoja, ki pogojuje doseganje večje produktivnosti dela. Aktivnost bi lahko povečali z dvigom deleža študija ob delu in z aktiviranjem iskalcev zaposlitve, skratka, spremeni bi se morale zahteve potreb po delavcih — povečanje izobrazbenih zahtev, zamenljivost poklicev, odpiranje vrat v gospodarstvu tudi ženskam. Stopnje aktivnosti (to pomeni delež aktivnega prebivalstva v celotnem sposobnem prebivalstvu oziroma v skupnem številu prebivalstva) se bodo malenkostno dvigale, ker se že doslej gibljejo na robu demografske meje.

Nujni prehod na intenzivni način gospodarjenja zahteva izvajanje politike produktivnega zaposlovanja in izboljšanje izobrazbene strukture zaposlenih, kar bo mogoče doseči s permanentnim izobraževanjem že zaposlenih delavcev in z ustrezno politiko štipendiranja, z racionalno šolsko mrežo in usklajenostjo poklicnih teženj mladih s kadrovskimi potrebami. Stabilnost kadra pa bo treba doseči tudi z zagotavljanjem minimalnih življenjskih pogojev delavcev. Ob vsem tem pa se je treba zavedati, da je le spodbuden sistem delitve osebnih dohodkov lahko dolgoročna osnova za bolj dinamičen družbenoekonomski razvoj na kvalitetnih osnovah in v stabilnejših razmerah poslovanja.

Razvoj gospodarstva

INDUSTRIJA: Intenzivno gospodarjenje narekuje modernizacijo proizvodnje in upravljanja, kar pa je pogojeno z dvigom izobrazbene strukture zaposlenih, vključevanjem znanja in inovativnosti. Le tako bo mogoče tudi povečati ekonomičnost, produktivnost in donosnost ter izboljšati kvaliteto in funkcionalnost proizvodov ob sorazmerno manjši porabi energije in surovin na enoto proizvoda. S tem bodo OZD izboljševale svoj konkurenčni položaj na tujih trgih in dosegale višji dohodek na zaposlenega in na vložena sredstva. Spremljajoča skrb mora biti namenjena varovanju okolja in smotrni rabi prostora.

Črna metalurgija in kovinsko predelovalna industrija

Dolgoročno usmeritev Železarne Jesenice je izdelava kvalitetnih in plemenitih vrst jekel v obliki žice in okroglih profilov ter ploščatih izdelkov — hladno valjanih trakov, srednje in debele pločevine ob organizaciji proizvodnje tretje in četrte stopnje predelave (kovinska predelava). Ploščati del proizvodnje bo vezan na jeklo, izdelano v jeklarni 2 (v gradnji), žični del v livarno pa na jeklarno 1 (obstoječe električne peči). Bistveno se bo povečala kvaliteta proizvodnje, manj pa fizični obseg. Poudarek bo na izdelavi vseh vrst elektro pločevine, nerjavnih in kvalitetnih konstrukcijskih jekel s specialnimi tehnološkimi značilnostmi.

Proizvodnja bo potekala po dveh ločenih linijah:

- prva z novo jeklarno, kontilivom za slabe, blumingom za valjanje debele pločevine ter skupaj s štelkom za valjanje trakov in hladno valjarno ter oblikovalnico profilov,
- druga z obstoječimi električnimi pečmi, kontilivom za gredice, valjarno žice, žičarno, jeklovlekom in dodajnim materialom.

Do leta 2000 bo letna proizvodnja Železarne 550.000 ton surovega jekla, od tega 200.000 ton izdelanega v stari jeklarni in 350.000 ton v novi. Ob tem bo jeklovilarna povečala kapacitete na okrog 10.000 ton težkih odlitkov letno. Z ukinitvijo SM jeklarne, po izgradnji jeklarne 2, je predvidena tudi ukinitve obeh plavžev z aglomeracijo.

Doseči je treba dohodkovno, predvsem pa programsko povezovalno obstoječih kovinsko predelovalnih OZD, pa tudi večjo povezovalno njihovega proizvodnega programa s programom Železarne Jesenice, ki mora postati osnova za razvoj kovinske predelave v občini. Kovinsko predelovalne OZD v občini se morajo usposobiti še za kvalitetnejše vzdrževanje posameznih naprav v Železarni Jesenice, pa tudi za izdelovanje posameznih rezervnih delov za potrebe črne metalurgije.

Energetika

Daljinsko ogrevanje se bo od 48 MW instalirane moči v letu 1986 povečalo do leta 2000 na 90 MW instalirane moči, za kar bo potrebno dolžino omrežja povečati z 9,5 km v letu 1986 na 15 km v letu 2000. Razvoj toplotne energije za svoje potrebe in za potrebe mesta ima vključen v svoj razvojni program Železarna Jesenice, ki predvideva tudi možnost izgradnje toplotne, s katero bo mogoče na ekonomičen način pridobivati tehnološko paro, električno energijo in toplotno energijo. Za izgradnjo dodatnih zmogljivosti daljinskega ogrevanja in širjenja na nove potrošnike na področju mesta je predvideno združevanje sredstev z Železarno Jesenice. Na območjih, kjer daljinsko ogrevanje ne bo mogoče, so skladno z gradnjo družbenih stanovanj predvidene lokalne kotlovnice, ali pa bodo stanovanja vezana na individualno ogrevanje.

Ob predpostavki, da bo v obdobju 1986—1990 poprečno letno zgrajenih

60 stanovanj v družbeni lasti, oziroma dodatnih 15.000 kv. metrov stanovanjskih površin, se predvideva da bo poraba ekstra lahkega kurilnega olja za ogrevanje družbenih stanovanj (brez daljinskega ogrevanja) ostala do leta 1990 enaka, to je 300 ton letno, poraba premoga pa se bo povečala s 4.400 ton v letu 1981 na 5.280 ton v letu 1990, prav tako drv 800 kub. metrov v letu 1986 na 1.600 kub. metrov v letu 1990. Pri daljinskem ogrevanju se bo poraba mazuta dvignila z 2.200 ton v letu 1986 na 3.700 ton v letu 1990, zemeljskega plina z 2,3 na 2,9 10⁶ m³, poraba VP plina se bo zmanjšala od 15 na 5 10⁶ m³, poraba premoga pa bo ostala ista. Za ogrevanje individualnih stanovanj je v naslednjih petih letih predvideno povečanje porabe premoga za pet indeksov točk in drv za 100 indeksov točk, medtem ko se bo poraba ekstra lahkega kurilnega olja zmanjšala za 67 indeksov točk.

Za ogrevanje OZD in ustanov, k niso priključene na daljinsko ogrevanje, se v naslednjih petih letih predvideva 500 % povečanje porabe premoga in 33 % zemeljskega plina ob 43 % zmanjšanju porabe ekstra kurilnega olja. Tudi v OZD in ustanovah Kranjske gore je v letih 1986—1990 predvideno povečanje porabe premoga za 29 % in ekstra lahkega kurilnega olja za 1 %, medtem ko bo uporaba mazuta ostala na istem nivoju.

V Kranjski gori je predvidena uvedba daljinskega ogrevanja, zato bo potrebno vse novogradnje projektirati za daljinsko ogrevanje, kar bo tudi pogoj za pridobitev gradbenega dovoljenja.

Poraba tekočega naftnega plina se bo v občini v naslednjih petih letih povečala za 11 %, v Železarni Jesenice pa bo ostala na istem nivoju, prav tako zemeljskega plina, medtem ko se bo poraba tega v občini povečala za 75 %. Po eni varianti naj bi se v naslednjih petih letih poraba mazuta v Železarni zmanjšala za 65 %, drugi pa za 6 %, kurilnega olja za 90 % in poraba koksa za 50 %.

Po prognozi SIS za elektrogospodarstvo in premovalništvo je v letih 1986—1990 v občini Jesenice predvideno poprečno 4,2 % letno povečanje odjema električne energije (brez Železarne), kar pomeni da bo odjem leta 1990 predvidoma za 23 % večji kot v letu 1985. V Železarni Jesenice se bo odjem povečal po predvidevanjih za 48 % zaradi pričetka obratovanja jeklarne 2. Za to bodo potrebne tudi nekatere naložbe v nove daljnovode in dograditev RTP Jesenice.

Kmetijstvo in gozdarstvo

Glede na predvideno povečanje števila prebivalcev bo potrebno povečati zlasti proizvodnjo mesa in mleka v občini. Plan predvideva močno samopreskrbo s konzumnim mlekom in 25 odstotno samopreskrbo z mesom. Zato bo potrebno kvaliteto kmetijske zemljišča obdržati v sedanjem obsegu, z agromelioracijami in z drugimi posegi pa pridobiti in usposobiti za kmetijsko proizvodnjo tudi tista območja, ki sodijo med zemljišča v zaraščanju. Isto velja za planinske pašnike in druga zemljišča v zaraščanju. Ob tem pa bodo potrebna tudi vlaganja v mehanizacijo v objekte za prirejo živine in za skladišča, v obnovno in povečanje čred in v izboljšanje genetskega potenciala, pa tudi v nakup zemljišč in v znanje. Te cilje bo mogoče, poleg potrebnih investicijskih sredstev, dosega: dohodkovnim povezovanjem prumarne kmetijske proizvodnje, predelave in storitev.

Dolgoročni plani tudi obvezuj ohranjanje in razvoj hribovski kmetij, razvoj živinoreje in v višji, predelih tudi ovčereje.

Pri gospodarjenju z gozdovi plan obvezuje predvsem njihovo smotrno izkoriščanje, trajnost gozdov in njihovih funkcij, naraščanje prirastka in donosov ter trajno in racionalno obnavljanje gozdov. V naslednjih petih letih je predviden posek 45.321 bruto kub. metrov lesa, od tega 33.470 bruto kub. m iglavcev in 11.850 listavcev. Obseg pogodov nja bo sicer zmanjšal, vendar bo posebno pozornost namenjena izvajanju gojitvenih del in pripravi tal za naravno pomladitev in gojenje. V gozdovih na območju občine je predvidena izgradnja sedem kilometro gozdnih cest letno, vzporedno s tem pa tudi primerna gostota gozdnih vlakov.

Gradbeništvo

Na razvoj gradbeništva bodo odločilno vplivale strukturne spremembe na vseh področjih razvoja gospodarstva in družbe. Poudarja se de

(Nadaljevanje na 8. strani)

JAVNA RAZPRAVA O PLANSKIH DOKUMENTIH V JESENIŠKI OBČINI

(Nadaljevanje s 7. strani)

goročna industrializacija gradnje, izboljšanje organizacije izgradnje in organizacije ter racionalizacije dela in tehnologije. Vse to bo v veliki meri odvisno od usklajevanja, delitve in specializacije dela med posameznimi gradbenimi OZD v okviru republike. Doseči bo treba tudi večjo povezavo s projektivnimi dejavnostmi, da prevzemajo razvojno in inovativno delo v gradbeništvu.

Ekonomski položaj gradbenih OZD v občini se bo, glede na načrtovane večje naložbe (karavanski predor s spremljajočimi objekti in elektroklarna) v prvi polovici dolgoročnega obdobja predvidoma izboljšal.

Promet in zveze

Osnovni cilj dolgoročnega razvoja cestnega sistema je v njegovi posodobitvi za hiter in učinkovit promet, še zlasti z vidika povezanosti z jugoslovanskim in evropskim cestnim sistemom.

V občini bo v skladu z republičkimi usmeritvami zgrajena cesta na odseku predor Karavanke—Hrušica—Žirovnica—Radovljica, vključno z izgradnjo predora in izvedeno rekonstrukcijo kritičnih cestnih odsekov na relaciji Jesenice—Rateče in Podkoren—Korensko sedlo. Prednostno bo potrebno posodobiti regionalno cesto Kranjska gora—Tolmin, posodobljeno pa bo tudi križišče IIP Mojstrana—Mojstrana, odsek Mojstrana—Radovna—občinska meja in odsek Mojstrana—Vrata. Posodabljanje lokalnih cest bo potekalo po prioriteten vrstnem redu v odvisnosti od gostote prometa in gospodarskega pomena posodobitve, in sicer na odseku Jesenice—Planina pod Golico (vključno s sanacijo plazu), Rodine—občinska meja z Radovljico, Javornik—Javorniški rovt, Žirovnica—Piškovci, Jesenice—Plavški rovt in Martuljek—Srednji vrh. Zaradi omejenih finančnih možnosti bo treba sistemsko reševati vprašanja združevanja sredstev iz čiste dohodka TOZD in sredstev, ki so vključena v ceno pogonskih goriv.

Ostale naložbe s področja prometa smo omenjali že v poglavju »strategija razvoja«.

Dolgoročni razvoj PTT je usmerjen predvsem v kvaliteto izboljševanja PTT storitev. Tako bo do leta 2000 v občini deset PTT enot in na 250 prebivalcev en poštni nabiralnik, poleg hitrejšega in sodobnejšega sprejema poštne pošte. Na območju občine se bo povečalo število telefonskih naročnikov s 4.315 leta 1985 na 12.040 leta 2000 in število telefonskih govorilnic z 28 (1985) na 136 leta 2000.

Trgovina, gostinstvo in turizem

V obravnavanem obdobju bo razvoj turizma imel prioriteto, tako zimske kot letni. Za prostorska območja prednostne turistične rabe so opredeljena: Gornjesavska dolina (od Mojstrane do Planice) s primarnim centrom Kranjsko goro, Planina pod Golico in rekreacijski center Mežakla. Ena osnovnih razvojnih nalog je v zadostni meri razviti turistično infrastrukturo in s tem povečati turistično ponudbo, kamor sodi tudi obnova in širjenje žičnic in smučišč. Le tako bo namreč mogoče znatneje povečati turistični devizni priliv. Samo v Kranjski gori je možno pridobiti še 3.500 postelj v komercialni nastavitvi (hoteli, moteli, penzion, apartmaji) in okrog 1000 v zasebnih sovah. Usmeritev je predvsem v izgradnjo hotelskih zmogljivosti partamajskega tipa, obenem pa relativno zmanjšati nadaljno izgradnjo počitniških domov in vikend hiš.

Uresničevanje teh usmeritev bo potekalo v okviru poslovne skupnosti.

Temeljna ureditev dolgoročnega razvoja trgovine bo krepitev materialnih, organizacijskih, kadrovskih in drugih osnov, da bo lahko uspešneje opravljala svoje gospodarske funkcije z osnovno nalogo izboljševanja preskrbljenosti v občini in to ne samo s povečanjem prodajnih in skladiščnih zmogljivosti, temveč tudi z izboljšanjem kvalitete ponudbe v najširšem smislu besede. Več sredstev bo trgovina morala vlagati v širitev drobnoprodajne mreže tako z živilskimi kot tudi neživilskimi proizvodi, predvsem v novozgrajenih centrih in stanovanjskih naseljih in tam, kjer je sedaj oskrba nezadovoljiva, kakor tudi v turističnih centrih zaradi kompletiranja turistične ponudbe. Trgovina se bo razvijala tudi na osnovi vključevanja v maloobsejni promet in z izgradnjo blagovnega terminala ob karavanskem redoru.

Drobno gospodarstvo

Razvoj drobnega gospodarstva bo v okviru prestrukturiranja in racionalizacije gospodarstva usmerjen v povečanje števila OZD drobnega gospodarstva in v njihov tehnološki razvoj, v povečanje števila storitvenih obratovalec za potrebe prebivalstva in popestritev turistične ponudbe ter v povečevanje samostojnega osebnega dela z združenim delom s poudarkom na proizvodnji za izvoz in za nadomeščanje uvoza. Vse to se mora upoštevati tudi z vidika splošnega ljudskega odpora in družbene samozaščite. Za odpravo nastalih strukturnih neskladij v drobnem gospodarstvu in uresničevanje navedenih usmeritev bo potrebno ustanoviti koordinacijsko telo iz poslovno, tehnološko in organizacijsko usposobljenih kadrov.

Drobno gospodarstvo mora biti usmerjeno v posodabljanje svoje proizvodnje in storitev, v proizvodnjo tistih končnih izdelkov in polizdelkov, ki se v industrijskih OZD izdelujejo v manjših količinah in v tehnološko enostavnejših procesih. Ena temeljnih razvojnih usmeritev je spodbujanje kooperacijskih odnosov drobnega gospodarstva s kovinsko predelovalnimi OZD. Nosilka tega razvoja bo Železarna Jesenice in v manjši meri Kovinar in Golica Jesenice.

Za izboljšanje storitvenih obrtnih dejavnosti bo potrebno zagotavljati pogoje in sploh celotni razvoj drobnega gospodarstva povezovati z ustreznostjo in dolgoročno davčno politiko ter z zagotavljanjem poslovnih prostorov oziroma s financiranjem njihovega nakupa.

Urejanje prostora, varstvo in izboljševanje okolja

Urejanje prostora in varstvo okolja bo s tem dolgoročnim planom prvič v celoti vključeno v strategijo razvoja kot specifična sestavina, ki ureja vprašanje odnosa do narave in okolja. Strategija urejanja prostora mora temeljiti na osnovi, da je nujno potrebno obvladati neravnovesja, ki so nastala v gospodarjenju s prostorom in naravnimi viri zaradi hitrega razvoja v zadnjih desetletjih. Zagotoviti je potrebno predvsem varovanje dobrin splošnega pomena, zlasti plodne zemlje in vodnih virov ter z delom pridobljenih vrednot človekovega okolja — kulturna in naravna dediščina, ki mora biti aktivno vključena v družbeno življenje kot dobri delovnih in stanovanjskih okolij ter kulturne in turistične ponudbe. V osnutku so opredeljene tudi najpomembnejše naloge in usmeritve, ki pa so že vsebovane v drugih poglavjih plana.

Vodno gospodarstvo

Nižinski vodotoki: doseči bo potrebno čimbolj uravnotežen vodni režim, tako v pogledu izrabe vodne energije, kot tudi vode kot naravnega bogastva, za kar so v osnutku navedene tudi razvojne usmeritve oziroma naloge.

Varstvo pred vodami zajema redno vzdrževanje objektov in naprav v splošni rabi ter 47 km naravnih vodotokov in javno vodnogospodarsko službo, z navedbo, koliko denarja bo letno namenjena za te namene.

Urejanje vodnega režima: aktivnosti bodo usmerjene v povečanje zaloga površinskih voda v zadrževalnikih, zagotavljanje tehnoloških voda za industrijo in bogatenje nizkih voda ter v omilitve visokovodnih neskladij.

Varstvo vode obsega varstvo vodnih količin in oskrbo z vodo ter čiščenje korisnih vod in kanalizacijskega sistema.

Splošna ljudska obramba in družbena samozaščita

Osnovna skrb pri razvoju splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite bo veljala nadaljnjemu podzubljanju in prizadevanjem, da bodo obrambne in varnostne priprave v vseh okoljih postale del vsakodnevne dejavnosti. Sredstva bo potrebno usmeriti predvsem v ustvarjanje energetske osnove SLO (gradnja malih elektrarn in nakup agregatov), rezerv kritičnega repromateriala in surovin za vojno proizvodnjo in storitve, v opremljanje premičnih delavnic, opremljanje in usposabljanje specializiranih delovnih organizacij in društev za preventivo in odpravljanje posledic naravnih in drugih nesreč in v druga področja povezana v SLO in družbeno samozaščito.

Pozornost bo veljala tudi nadaljnjemu usposabljanju civilne zaščite in izpopolnjevanju organizacije na

rodne zaščite, ki bo usklajena z razvojem teritorialne obrambe, ki jo bo potrebno še nadalje razvijati in krepiti kot množični del oboroženih sil. Vsi občani in delovni ljudje pa bodo morali biti tudi opremljeni z osebni mi zaščitnimi kompleti.

Osnutek dolgoročnega plana občine Jesenice je opremljen tudi s številnimi razpredelnici — projekcijami in slikami — grafikoni, iz katerih smo v besedilu uporabili le najpomembnejše številke oziroma kazalce, vendar nekateri kazalci oziroma podatki med posameznimi področji niso usklajeni.

DOLGOROČNI PLANI IN SPORAZUMI O TEMELJIH SREDNJOČRNEGA PLANA SIS

Kakšen družbeni razvoj, ki ga zagotavljamo v samoupravnih interesnih skupnostih, predvidevamo do konca tisočletja, še posebej pa v naslednjih petih letih ter o katerih dilemah se moramo odločiti?

V osnovi naj bi obdržali sedanjo raven zadovoljevanja skupnih potreb, na nekaterih področjih pa bodo potrebne večje ali manjše naložbe, dodatne zaposlitve in večji delež sredstev v družbenem proizvodu kot doslej. V nadaljevanju objavljamo povzetke planskih dokumentov posameznih SIS, vendar za obe planski obdobji (dolgoročno in srednjeročno) skupaj, saj se naloge precej prepletajo. Pri tem smo poudarili predvsem nove naloge in povečane potrebe.

V dolgoročnih planih so opredeljeni osnovni razvojni cilji, s sporazumi o temeljih srednjeročnega plana pa je predvsem določeno, kaj in kako bo treba konkretno opredeliti v srednjeročnem in letnem planu. V teh sporazumih je med drugim predvideno, kaj bo treba narediti s sredstvi, ki bi jih morebiti združili nad načrtovanimi ter kaj, če zaradi motenj v gospodarstvu načrtovanih sredstev ne bo možno zagotoviti.

Izobraževanje

Število učencev v osnovnih šolah se bo v naši občini do leta 2000 le rahlo povečalo — na približno 4000, kar je za 4 % več kot jih bo leta 1986. Pri tem pa ni upoštevano morebitno znižanje vpisne starosti na 6 let. Tudi v srednjem usmerjenem izobraževanju ne bo bistvenega povečanja števila učencev, zavzemati pa se bo treba za ohranjanje sedanjih usmeritev. Z boljšim izvajanjem programa bo treba ustrezneje kadrovati in strokovno izpopolnjevati pedagoške delavce; postopoma bodo morali tudi učitelji preiti na visokošolsko izobrazbo. Zagotavljati bo treba tudi prostorske pogoje. 75 % amortizacije bodo izvajalci združevali za skupna vlaganja. S samoprispevkom (traja še do srede 1986) bomo dokončali gradnjo OŠ Karavanskih kurirjev in dogradili manjkajoče prostore pri OŠ 16. decembra. Za potrebe CSUI bo treba dograditi prizidek k stavbi ŽIC, stavbo bivše gimnazije pa preurediti za potrebe OŠ, glasbene šole ... Za prizidek bo treba sredstva zagotoviti (poleg sredstev od prodaje stavb in kreditov) ali z namenskimi sredstvi iz sredstev OZD ali pa s samoprispevkom.

Obseg izobraževalnih storitev se bo povečal zaradi povečanja vpisa učencev in nujnega dviga kvalitete izobraževanja. Zato bo treba postopoma povečati delež sredstev za izobraževanje v družbenem proizvodu, seveda ob upoštevanju materialnih možnosti družbe. Temu področju je treba omogočiti hitrejši razvoj, saj pomembno vpliva na družbeni in gospodarski razvoj. Zato z obstoječim načinom financiranja ne bo možno pokriti vseh potreb, pač pa bo treba mnogo bolj kot doslej uveljaviti neposredno svobodno menjavo dela.

Zdravstvo

Za ohranitev dosežene ravni zdravstvenega varstva in smotrno rabo sredstev je potreben kadrovski razvoj (do leta 2000 dodatno zaposliti najmanj pet zdravnikov in 13 ostalih medicinskih delavcev, štiri zobozdravnice in sedem ostalih zobozdravstvenih delavcev). Investicije so načrtovane šele po letu 1990 (povečanje bolnišničnih zmogljivosti vsaj za sto novih postelj). Pred tem pa bo treba zamenjati dotrajano medicinsko opremo in nabaviti najnovejšo medicinsko opremo (letno bo treba temu nameniti vsaj 1 % vseh sredstev zdravstvene skupnosti).

Osnovno zdravstvo bo imelo še naprej prednost pred specialističnim in bolnišničnim. Realizirati bo treba zapostavljene pretekle naloge ter

nekaj novih, za kar bo treba zagotoviti precej več sredstev. Predvidoma bo zagotovljeni program razširjen na vse oblike zdravstvenega varstva. Tudi predvideno realno naraščanje sredstev za zdravstvo ne bo zadoščalo, saj bo obseg storitev večji zaradi rasti prebivalstva. V jeseniški občini je sedaj prispevek za zdravstvo za 10 % manjši od republiškega poprečja. Zato se moramo odločiti, kaj in koliko zdravstvenega varstva bomo financirali iz združenih sredstev v zdravstveni skupnosti. Nasprotno bo treba nujno realno zvišati participacijo, prenesti stroške nad 30 dni bolezenske odsotnosti na OZD ter ukiniti posamezne pravice iz zdravstvenega varstva.

Kultura

Ohraniti je treba vsaj sedanji obseg in raven kulturne dejavnosti, enakomerno razvijati vsa področja, ljubiteljsko dejavnost pa razvijati v povezavi s poklicno. Potrebno bo tehtno načrtovanje, izobraževanje in dodatno zaposlovanje (knjižnica, gledališče, arhiv). Pri reorganizaciji muzejske dejavnosti bo imel pomembno vlogo Tehniški muzej Železarne Jesenice.

Načrtno in dolgoročno bo treba razreševati prostorsko problematiko: zaključiti gradnjo prireditvenega prostora na Jesenicah, izboljšati pogoje za delo knjižnice in gledališča, do leta 2000 pa tudi gradnjo prireditvenega centra v Kranjski gori (v sodelovanju z gostinstvom). V naslednjem srednjeročnem obdobju bomo 75 % amortizacijskih sredstev od nepremičnin združevali za nova vlaganja, poleg teh pa bo del sredstev namenjen za vzdrževanje kulturnih objektov, kritje najemnin, ogrevanja ipd.

Telesna kultura

Predvideno je večanje števila udeležencev, ne pa društev. Vrhunski šport bomo selektivno razvijali tam, kjer so večje možnosti za vrhunske rezultate ter podane naravne prednosti (hokey, smučanje, atletika). Uveljaviti pa bo treba sistem dodatnega zbiranja sredstev za vrhunske šport, v pretežno rekreativnih športih pa bo nujna večja osebna participacija udeležencev.

V naslednjem srednjeročnem obdobju bodo 75 % amortizacijskih sredstev od nepremičnin združevali za nova vlaganja, poleg tega pa bo del sredstev namenjen za vzdrževanje telesnokulturnih objektov (sredstva TKS in komunalne skupnosti). Predvidena je dograditev športne hale Podmežaklja, saniranje vseh objektov osnovnih telesnokulturnih organizacij, ureditev večnamenskih športnih igrišč (Žirovnica, Jesenice, Hrušica, Kr. gora, Rateče) in rekreacijskih centrov ipd.

Raziskovanje

Raziskovalno delo kot pogoj povečanja učinkovitosti gospodarjenja in obvladovanja novih tehnologij bo moralo biti objektivno gledano prioriteta dejavnost. Nujno bo treba povečati delež sredstev v družbenem proizvodu za te namene. Osnovni raziskovalni program v naslednjem srednjeročnem obdobju zajema temeljne raziskave ter raziskave s področja družbenih dejavnosti: izobraževanje, zdravstvo, telesna kultura, naravni viri in okolje ter kovinski materiali in surovine za proizvodnjo (konkretno proizvodne interese in potrebe TOZD Železarne Jesenice pa uresničujemo v posebni raziskovalni skupnosti za energetiko, mineralne surovine in metalurgijo).

Desetino s prispevno stopnjo združenih sredstev bomo namenili izvajanju programa skupnih nalog v republiški raziskovalni skupnosti.

Otroško varstvo

Že sedaj je v družbeno varstvo vključenih veliko otrok (53 %), ne bo pa tudi bistvenega pomlajevanja prebivalstva. Zato niso načrtovane nove zmogljivosti, pač pa bo treba v novih soseskah predvideti stanovanja za organizirane oblike varstva in vzgoje. Bistvena novost bo podaljšanje porodniškega dopusta s sedanjih 246 na 365 dni. Za to bo potrebno združevati sredstva po višji prispevni stopnji (prihranek pa bo možen pri zdravstvu). Odločiti pa se moramo, ali naj za vses 100 % nadomestilo osebnega dohodka ali pa le za prvih 246 dni, medtem ko bi za ostale dni znašalo le 75 %. Novost je tudi to, da naj bi polovico poprečnega osebnega dohodka v Sloveniji 84 dni prejemale študentke in dijakinje ter iskalke zaposlitve.

Socialno skrbstvo

Uveljaviti bo treba načelo, da so predvsem delovne organizacije dolžne reševati socialne probleme zaposlenih. Tako bo možno zagotavljati socialno varnost dejanskim upravičencem. Povečale se bodo obveznosti družbe do pretežno neaktivnega prebivalstva (relativno hitro staranje prebivalcev jeseniške občine), porasle bodo asocijalne oblike vedenja mladine in osebnostno motenih mladih oseb kot odraz nekaterih predvidenih sprememb v družbi ipd. Z zagotovljenim programom bomo že v naslednjem srednjeročnem obdobju zagotavljali sredstva po novem še za (poleg družbenih pomoči) doplačilo oskrbe v zavodih in rejnine.

Pokojninsko in invalidsko zavarovanje

Zaradi staranja prebivalstva in sistema valorizacije pokojnin bo moral delež sredstev za pokojninsko in invalidsko zavarovanje rasti v družbenem proizvodu hitreje kot sredstva za samoupravne interesne skupnosti družbenih dejavnosti skupaj. S tekočim usklajevanjem pokojnin z gibanjem nominalne rasti OD se bo gnotni položaj upokojencev izboljšal (razmerje med poprečno starostno pokojnino in poprečnim OD bo okoli 85 %). Precejšnje povečanje sredstev pa bo potrebno zaradi uveljavitve določila zveznega zakona o valorizaciji OD iz prejšnjih let na poprečje OD v zadnjem letu dela (sedaj predzadnje) pri oblikovanju pokojninske osnove. V prihodnje pa bo treba proučiti možnosti ponovne vključitve porabe pokojninsko-invalidskega zavarovanja iz skupne v osebno porabo, kamor po svojem značaju dejansko sodi.

Zaposlovanje

Kadrovska politika bo eden bistvenih pogojev za nadaljnjo dinamično gospodarsko rast, vendar pa bo v začetku dolgoročnega obdobja zaradi pomanjkanja investicijskih sredstev za modernizacijo gospodarstva prišlo do strukturnega neskladija med povpraševanjem po kadrih ter relativno ugodno izobrazbeno strukturo ponudbe kadrov. Zato se bo tudi rahlo povečala stopnja brezposelnosti (1986 — 1,5 %, 1990 — 1,9 %), zato bo nujno potrebno prestrukturiranje in modernizacija gospodarstva ter prekvalifikacije in preizposlovanje delavcev, prožnejše oblike zaposlovanja ipd.

V jeseniški občini se nam obeta skromna rast prebivalstva (poprečna letna stopnja bo 0,4 %). Temu primerna bo tudi rast delovne sposobnega in aktivnega prebivalstva. V letih 1986—1990 bo še kar ugodna (eno odstotna rast), kasneje pa bistveno manj (le 0,2 %), tako, da bo le nekaj večja, kot je potrebno za nadomeščanje naravnega odliva iz zaposlitve.

Stanovanjsko gospodarstvo

V naslednjih petih letih je načrtovana gradnja 650 stanovanj v družbeni gradnji in 265 stanovanj v individualni gradnji (razmerje 70:30). V celnem dolgoročnem obdobju (1986—2000) pa se bo to razmerje spremenilo (60:40). Zgraditi bo treba 1650 stanovanj v blokovni in 1100 v individualni gradnji. Tako bi do leta 2000 v celoti odpravili stanovanjski primanjkljaj. Pri individualni gradnji bomo pospeševali zadružništvo.

Do konca 1987. leta bo treba letno za 30 % realno povečati stanarine, da bi prešli na ekonomsko stanarino. Pri tem se bo povečalo število upravičencev za delno nadomeščanje stanarin.

Komunalna dejavnost

Dopolniti bo treba komunalno opremljenost že obstoječih naselij ter popolno komunalno opremiti nove zazidalne komplekse za stanovanjsko gradnjo in gradnjo industrijskih objektov (v KS Žirovnica ali Mojstrana za potrebe družbene stanovanjske gradnje, za zadružno gradnjo — Ajdna, Kamne, Dovje, za spremljajoče objekte ob izgradnji karavanskega predora ter za industrijsko cono na Plavškem travniku ipd.). Zaradi dosedanjega zapostavljanja bo treba v prihodnje več vlagati v izgradnjo komunalnih naprav individualne rabe (glavni zbiralniki fekalnih odpadkov in čistilne naprave, centralno odlagališče komunalnih odpadkov na mali Mežakliji, centralne kotlovnice z lokalnim omrežjem Kranjska gora in Mojstrana).

Sistem financiranja komunalne opremljenosti se bo spremenil tako,

JAVNA RAZPRAVA O PLANSKIH DOKUMENTIH V JESENIŠKI OBČINI

da bodo zainteresirani uporabniki združevali sredstva za izgradnjo posameznih vrst komunalnih objektov.

Požarna varnost

S skladnim razvojem, uvajanjem sodobne tehnologije ter s krepitvijo kadrovskega in materialnega potenciala gasilskih organizacij bo treba zagotoviti optimalno stopnjo požarne varnosti v vsaki krajevni skupnosti.

Pri PGRČ Železarne bomo ohranili isto razmerje financiranja kot doslej (30 % SIS, 70 % Železarna Jesenice).

Gradnja gasilskih domov bo možna le ob vsestranski presoji in upravičenosti, vendar le kot večnamenski objekti.

MNENJE STROKOVNIH SLUŽB ŽELEZARNE JESENICE O OSNUTKU DOLGOROČNEGA PLANA OBČINE JESENICE

K II. POGLAVJU: (mnenje sektorja za ekonomiko in organizacijo): Strategija razvoja.

Ob analizi gradiva smo posebej poudarili primerjavo s smernicami dolgoročnega razvoja Železarne, ki so bile že v javni razpravi in potrjene na delavskih svetih. Ugotovili smo, da so naše usmeritve vključene v osnutek dolgoročnega plana občine tako na področju proizvodnje, investicij, zunanje trgovinske menjave kot tudi predvidenih stopenj dohodka in njegovih elementov.

Zato na osnutek dolgoročnega plana občine Jesenice za obdobje 1985—1995 oziroma 2000 nimamo bistvenih pripomb.

K III. POGLAVJU: Prebivalstvo, zaposlovanje in kadri (mnenje kadrovskega sektorja Železarne Jesenice):

Predloženi material samo potrjuje naše nekajletne trditve, da so kadri v naši občini omejevalni dejavniki razvoja in da moramo na vseh področjih dela v občini preiti iz ekstenzivnega načina zaposlovanja na racionalnejši intenzivni način, ki bo zagotavljal večjo produktivnost in konkurenčnost na trgu.

Naravni prirastek, na katerem bo slonel razvoj, je zelo skromen in le notranje rezerve ob urejeni tehnologiji dajejo možnosti za planirano proizvodnjo.

Delež zaposlenih bo zaradi ničnega selitvenega prirasta rahlo upadal, zato bomo lahko s predvideno ponudbo kadrov zadovoljili le hitrejši

prehod na višjo stopnjo tehnološkega razvoja.

Kot pomemben vir kadrov se kažejo ženske, ki do sedaj ostajajo še preveč na tipično ženskih delih. Gospodarstvo bo moralo omogočiti zaposlitev večim ženskam, te pa se bodo morale dokvalificirati. V naši delovni organizaciji sicer v nekaterih TOZD počasi izenačujemo zaposlovanje žensk in moških, vendar gre to prepočasno, rešitev sedanjega pomanjkanja delavcev pa je v veliki meri odvisna prav od prilagodljivosti del oziroma nalog kadrom, ki so na razpolago.

Glede na predstavljen kadrovska gibanja in razpoložljive vire bomo imeli po predvidevanjih leta 1990 v Železarni Jesenice zaposlenih 6000 delavcev, leta 2000 pa 5500. To ne pomeni sproščanja kadra in možnosti širitve drugih delov gospodarstva na račun kadra, ampak je to rezultat odločitve, da ob neurejeni stanovanjski problematiki in ostali infrastrukturi ne sprejemamo več delavcev iz drugih krajev.

Naloge, ki so zapisane v gradivu, v celoti veljajo tudi za Železarno, zato jih ne bi ponavljali.

Ob predloženih projekcijah bomo morali konkretizirati razvoj kadrov v posameznih TOZD in glede na razpoložljiv kader prilagoditi tehnologijo.

K IV. POGLAVJU: 1., 2. točka: Energetika ter

K VI. POGLAVJU: 1. točka: Vodno gospodarstvo (mnenje TOZD Energetika)

tč. 1.2.1. Toplotna energija

Železarna Jesenice še nimá podrobnega načrta o nadaljnji gradnji, dograditvi ali rekonstrukciji naprav za proizvodnjo pare in vroče vode. Potrebna je konkretizacija srednjeročnega plana Železarne Jesenice glede predloga izgradnje termoelektrarne — toplotne za istočasno proizvodnjo električne energije za II. fazo Jeklarne in povečanje toplotne energije v Železarni ter posebno za mesto Jesenice.

Navedba, da so »instalirane kapacitete v Železarni Jesenice za proizvodnjo vroče vode in pare sicer zadostne, vendar pa ne zagotavljajo potrebne rezerve in da bo zato treba zamenjati dotrajane parne kotle in zgraditi dodatne agregate za proizvodnjo vroče vode,« ne drži. Instalirane moči za proizvodnjo toplote so zadostne le za konzum do leta 1990, naprej pa ne. Do leta 1990 bodo dotrajani trije parni kotli (5 + 10 + 25 = 40 t/h), ki bi jih morali takrat imeti že nadomeščene po spredaj navedeni varianti.

Toplotni konzum mesta Jesenice in Železarne po letu 1990 presega instalirano moč 60 MW, v letu 2000 pa doseže 90 MW. Torej tudi do leta 1990 nimamo zagotovljene potrebne rezerve v proizvodnji toplote.

Potrebe mesta Jesenice glede porabe toplote niso uradno dane, niti ni dogovora z Železarno o združevanju sredstev za nadaljnjo gradnjo.

str. 13 — 2. odstavek

Povečanje porabe premoga je vprašljivo, ker premoga v Sloveniji za široko porabo ni dovolj, premog, ki pa je, to je iz rudnikov RL-FLL — Šoštanj, RRP-EK Trbovlje, pa je že oddan. Za uvoz premoga izven Slovenije v republiko nihče ne skrbi, čeprav trgovske organizacije s kurivom združujejo sredstva za vlaganje v premogovnike.

4. odstavek

Povečanje ležišč v hotelih in turizmu ter trgovskih in družbenih prostorov nič ne pomeni, če za to ni dana lokacija, saj ni vseeno, ali je treba 2,2 MW letni porast potrošnje zagotoviti v Kranjski gori ali na Jesenicah.

tč. 1.2.3. Oskrba s tekočimi gorivi. Navedbo, da se bo poraba mazuta zaradi ukinitve proizvodnje jekla po SM postopku in zaradi ukinitve visoke peči postopno zmanjšala, je treba pojasniti. Z ukinitvijo SM peči se poraba mazuta zmanjša, z ukinitvijo visoke peči pa ni na razpolago goriva za parne kotle — plavžnega plina, ki ga moramo nadomestiti z mazutom, s premogom, ki ga ni, ali z zemeljskim plinom, ki je dražji. Ob uporabi premoga se pojavita še vprašanje ekologije in transporta.

tč. 1.2.4. Oskrba s trdimi gorivi

Boljšo preskrbo in obliko sodelovanja med potrošniki in nosilci preskrbe s premogom in drvmi je potrebno še vzpostaviti.

tč. 1.2.5. Oskrba s električno energijo

Oskrbo s električno energijo za občino Jesenice in Železarno Jesenice je glede novogradenj proizvodnih objektov potrebno uskladiti s plani Energetske skupnosti Slovenije, stroški gradnje in varnostjo preskrbe.

Konkretizira naj se izgradnja malih hidroelektrarn in določi odgovornega nosilca. Zajame naj se izgradnja malih elektrarn tudi na drugih vodotokih v občini Jesenice.

Ostalo:

V osnutku plana ni navedeno čiščenje tehnoloških odpadnih voda v OZD. Finančna sredstva za vodno gospodarstvo se zbirajo iz gospodarstva, zato je prav, da se del teh sredstev vrača v gospodarstvo za izgrad-

njo čistilnih naprav za tehnološke vode ali spremembo tehnologije. V planih vodnega gospodarstva je treba določiti glavne onesnaževalce in jim nameniti del finančnih sredstev. Strokovna služba vodnega gospodarstva se mora organizirati, da bo strokovni svetovni organ.

Osnutek plana ne navaja varčevalnih ukrepov v zvezi s porabo energije. Za občino je treba navesti konkretne operativne in upravne varčevalne ukrepe.

Plan energetike bi moral biti narejen bolj dolgoročno, vsaj do leta 2000 in dalj zaradi dolgoročnejših usmeritev, ki so pomembne za ekonomski in materialni razvoj.

MNENJE KONFERENC DELEGACIJ SIS V ŽELEZARNI O OSNUTKU PLANSKIH DOKUMENTOV SIS

Otroško varstvo: Pri predlogu za podaljšanje poročniškega dopusta (s sedanjih 246 dni na 365 dni) se je

konferenca opredelila za to, da naj za vseh 365 dni velja 100 % nadomestilo osebnega dohodka.

Raziskovalna dejavnost: Konferenca je menila, da je premalo osvetljeno sodelovanje z republiško raziskovalno skupnostjo.

SPIZ: Konferenca je predlagala, naj se za naslednje srenjernočno obdobje prouči možnost upoštevanja petletnega poprečja za pokojninsko osnovo. Če bi bilo to ugodnejše, naj se vnese v zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju.

Stanovanjsko gospodarstvo: Konferenca je predlagala, da naj bo do leta 2000 gradnja garsonjer v skladu s kvadrato po družbenem dogovoru, vendar pa naj bodo funkcionalno grajene (z ločeno kuhinjo in spalnico).

V naslednjem srednjeročnem obdobju bi se morali odločiti za novogradnjo v primeru, da so stroški prenove skoraj enaki ceni novogradnje. S tem rešimo stanovanjsko enoto za dalj časa, zato je v večini primerov bolj racionalno.

Flemar Avdo Bešič (foto I. Kučina)

Računalništvo pri nas

KAJ JE UMETNA INTELIGENCA?

Čprav je izraz umetna inteligenca nekoliko ponesrečen, nam pove, da je to poseben princip komuniciranja uporabnika z računalnikom. Računalnik nam na določena vprašanja daje pravzaprav logične odgovore. Računalnik z uporabnikom komunicira na tak način, da ga tudi sprašuje za dodatne informacije, da bi mu lahko dal čim bolj natančen odgovor. Če povprečnemu poznavalcu klasičnega računalniškega programiranja je jasno, da se taka relacija računalnik-uporabnik bistveno razlikuje od dosedanje. Seveda pa je tudi princip programiranja popolnoma drugačen.

Oglejmo si kratek zgodovinski razvoj umetne inteligence. S prvimi poskusi, da bi iz računalnika izabili določene logične odgovore, so začeli v zahodnoevropskih državah (predvsem Velika Britanija) že v šestdesetih letih. V sedemdesetih letih pa so v mnogih raziskovalnih inštitutih v svetu spoznali, da do takrat znano programiranje s klasičnimi postopkovnimi programskimi jeziki ne bo zadoščalo za reševanje določenih problemov. To so predvsem problemi, ki se ne zadovoljijo le s procesiranjem vhodnih podatkov v različne izhodne tabele, temveč zahtevajo različne odgovore, ki temeljijo predvsem na poznavanju matematične logike. Zato so že takrat razvili nepostopkovni programski jezik imenovan LISP. Njegova osnova je bila matematična logika. Res pa je tudi, da se uporaba tega programskega jezika ni razširila izven univerz oziroma raziskovalnih inštitutov. Še vedno ni bilo mogoče s pomočjo tega jezika reševati konkretnih kompleksnih problemov v industriji, ekonomiji, medicini in drugod.

V začetku osemdesetih let so japonske računalniške firme najavile peto generacijo računalnikov. S to svojo najavo so precej presenetile zahodne proizvajalce računalnikov. Osnova računalnikov pete generacije, ki naj bi prišli na trg najkasneje do leta 1990, naj bi temeljila na metodah umetne inteligence.

Namen pete generacije računalnikov je zgraditi računalnik, katerega osnova bi bile metode umetne inteligence. Ta računalnik naj bi spoznaval različne vzorce, prevajal različne naravne jezike, imel zmožnost logičnega odločanja glede na različne vrste predhodnih informacij, z njim naj bi uporabnik komuniciral v naravnem jeziku in podobno. Za realizacijo vsega tega pa bo potrebno rešiti določene probleme v programski in aparturni opremi. Pri tem gre predvsem za nadaljevanje raziskovanja programskih rešitev pri uporabi umetne inteligence. Tudi neposredna komunikacija med človekom in računalnikom še ni dosegla tiste stopnje razvoja, ki bi bil že splošno uporaben. Pri tem gre predvsem za tehnologijo spoznavanja vzorcev na podlagi metode umetne inteligence.

Vse te probleme bo potrebno rešiti čimprej. Japonski računalniški strokovnjaki so prepričani, da bo njihova industrija kmalu zmožna podrobneje predstaviti predstavnika pete računalniške generacije, ki bo v svetovno računalniško industrijo programske in aparturne opreme prinesel ne le mnogo novega, temveč, lahko rečemo, tudi mnogo revolucionarnega.

Zato je po vsem zahodnem svetu področje do sedaj le malo znane in tudi nepopularne umetne inteligence naenkrat vzbudilo širok komercialni, ekonomski in strateški interes.

Velike računalniške in neračunalniške firme so odprle pomembne projekte, ki temeljijo na uporabi tehnike umetne inteligence.

Za uspešno uporabo metode umetne inteligence je potrebno poznati še dva osnovna pojma:

- ekspertni sistemi,
- programski jezik (Prolog).

EKSPERTNI SISTEMI

Ekspertni sistem je računalniški program, ki se obnaša tako kot strokovnjak-ekspert. To pomeni, da poskuša reševati določen problem na tak način, kot bi ga rešil strokovnjak tega področja.

Tipične aplikacije, ki jih lahko rešimo s pomočjo ekspertnih sistemov so medicinske diagnoze različnih bolezni, lociranje napak v različnih strojih, napravah in podobno. Tudi v Železarbi bi z ekspertnim sistemom lahko klasificirali šarže po kvaliteti na podlagi kemičnih in fizikalnih analiz in podobno. Ekspertni sistem ima torej potrebno znanje za reševanje problemov določene aplikacije. Zato jih lahko imenujemo sistemi, katerih osnova je tako imenovana baza znanja. V določenih primerih mora biti ekspertni sistem zmožen, da lahko razloži svoje vedenje, to je, da nam pove, zakaj se je v določenem trenutku odločil za tak odgovor in ne drugače. To je še posebej pomembno takrat, kadar se uporabnik sam ne more odločiti za rešitev problema (na primer medicinska diagnoza). Ravno zaradi te lastnosti dobrih ekspertnih sistemov pravimo, da so ekspertni sistemi »prijazni« do uporabnika.

Za zgraditev ekspertnega sistema moramo v splošnem realizirati tri različne module:

- bazo znanja,
- mehanizem sklepanja,
- vmesnik za uporabnika.

BAZA ZNANJA

Baza znanja je pravzaprav baza podatkov, v kateri so shranjeni podatki o določenem problemu. Pri tem gre za to, da s posebno proceduro naučimo računalniški sistem o določenem problemu. To je, da v bazo znanja vnesemo različne rešene probleme področja, za katerega gradimo ekspertni sistem. Te podatke nam mora dati ekspert za to področje. To pomeni, da nam v primeru določenega medicinskega ekspertnega sistema, da zdravnik specialist podatke o pacientih, ki so jih že diagnosticirali za določeno bolezen, z vsemi potrebnimi rezultati raziskav. Seveda mora biti teh primerov precej. Čim več je različnih primerov, tem boljše bo znanje sistema o določenem problemu. Pri tem govorimo o tako imenovanem »samoučenju« sistema določenega problema. Za realizacijo tega »samoučenja« so že znane določene programske rešitve.

MEHANIZEM SKLEPANJA

V drugi fazi je treba v računalniški sistem vgraditi tako imenovan mehanizem sklepanja, s pomočjo katerega se bo sistem lahko odločil glede na bazo znanja in uporabnikovo vprašanje in bo ustrezno odgovoril. Tudi pri realizaciji te faze graditve ekspertnega sistema mora poleg strokovnjaka za računalnik, ki bo ta mehanizem sprogramiral, sodelovati tudi ekspert za problem, ki ga želimo rešiti.

VMESNIK ZA UPORABNIKA

To je računalniški program, s pomočjo katerega bo uporabnik neposredno komuniciral z računalnikom. Preko tega vmesnika mu bo podajal

podatke, spraševal za delne in končne rezultate in podobno. Tudi pri gradnji tega vmesnika naj bi poleg programerja sodeloval neposredni uporabnik, saj le on ve, na kakšen način naj bi najbolj uspešno komuniciral z računalnikom.

Iz vsega opisanega je jasno, da bo že v bližnji prihodnosti uporaba ekspertnih sistemov ne le želja, temveč tudi potreba. Pri tem pa mora biti vsem jasno, da ni namen takšnega ekspertnega sistema, da bi nadomestil strokovnjaka, temveč, da bi mu pomagal pri njegovem delu, ga olajšal, znižal stroške raziskav ali proizvodnje. Skratka, s pomočjo računalniškega ekspertnega sistema naj bi bilo delo strokovnjaka na določenem področju cenejše in kvalitetnejše.

Na srečo tudi pri nas nismo držali križem rok. Že nekaj let se skupina strokovnjakov v Ljubljani, predvsem na Institutu Jožef Stefan in Fakulteti za elektrotehniko ukvarja s problemi metod umetne inteligence. Do sedaj so že dosegli nekaj prav dobrih rezultatov. Res je, da so se do sedaj realizirani ekspertni sistemi nanašali predvsem na probleme medicinske diagnostike. Na žalost pa tudi pri zdravnikih-uporabnikih niso naleteli na pravo razumevanje, tako da se noben sistem v praksi ne uporablja. Zato pa strokovnjaki upajo, da bi prav z gradnjo ekspertnega sistema, ki bi se lahko uporabljal v industriji, lahko dokazali vso njegovo uporabnost.

V naslednji številki si bomo ogledali kratek opis jezika, ki je primeren za realizacijo problemov, ki jih rešujemo z metodo umetne inteligence.

(nadaljevanje prihodnjič)

N. K.

OKUPACIJA JAVORNIKA

Ko se zazrem v te čase v duhu, ni to prav nič daleč, blizu je, kakor večer. Ta dejanja, ki nas nečesa spominjajo, so v resnici ritem, po katerem živimo dalje. Se pravi, da človeka brez dejanj preprosto ni.

Bili so trenutki, ko sem marsikaj obžaloval, češ da bi mi bilo življenje krenilo čisto drugače, če bi se tedaj mami, ki se slutila nesrečo, izpovedal, kaj se pripravlja oziroma v kaj sem vpleten.

Ne bi bilo tega, sem se varal, pa tega... pa onega...

Tako in podobno je šlo v mislih, dokler nisem naletel na star arabski tekst, ki pravi, da življenje traja vse dotlej, dokler človek greši. Pisec pravi dobesedno tole: Delajte napake tako, da jih boste lahko še pomnožili, življenje usiha, ko se ne motimo več. Če je pred vami težka izbira, krenite (kljub vsemu) po poti, kjer se boste lahko še motili (in seveda živeli).

Zanemel sem.

Ko človek kaj obžaluje, pravzaprav že usiha.

Mora pa se tudi popravljati, pravi pisec, motiti se in popravljati skupaj je življenje.

Od tega spoznanja dalje gledam na duh trpljenja v čisto drugačni luči. Drago mi je.

In ne obžalujem ničesar več. Vem, da sem se moral motiti, le mama ni vedela tega. Hotela mi je priznati, toda, ali bi potem sploh še živel?

Morda še, a drugače kot sedaj.

Bil bi nekdo drug. S tem, ki sem danes, se ne bi nikoli srečala.

Pri celi stvari me je imelo samo, zakaj smo to stvar naredili: to očito hojo proti svoji osebnosti. Ta eksplozija je bila vendarle nepotrebna. Izžvala je toliko potez proti meni, od sumov izdajstva do suma, da sem obiskal Mico samo zato, ker je ni bilo moči zdrobiti drugače, kakor poslati med oblake.

Pa tudi, po vojski nas ni nihče poklical skupaj s starši, da bi nam razložil bistvo zmote. Ogibali so se nas in nas nekako izbrgli iz svoje srede na rob, kjer se je pač tudi še živel.

Sam sem vso stvar prelagal zdaj v to lego, zdaj v drugo, in v obupu že, da je vse skupaj bolj nemška perverzija, skoraj samemu sebi prisegel, da so nas ujeli na limanice sami gestapovci, da bi vsaj še uro preživeli.

To različico sem si ponovil tolikokrat ob raznih priložnostih, da je postala že resnica. Z njo sem opravičil tudi nujno srečanje po končani vojski med nami, nekdo bi nam vendarle moral reči dve besedi. A molk, ki se je nad vse zgrnil, sem na koncu razvozljaj kot potrdilo za svoj sum, da so si nas sposedili na posodo od Nemcev sami v svojo korist.

Začel sem živeti s to izmišljeno podobo in se že kar dobro počutiti, češ, stvar sem pa le dognal. Sam.

Vsaj to, sem si rekel.

Poškilil sem za vsak primer še sem, še tja, ali ni morda res še kaj drugega.

Ne, ni bilo.

In tako sem nekega dne, ko sem najmanj pričakoval, da bo cela reč postala resnica z drugim obrazom, dvignil telefonsko slušalko, prisluh-

nil glasu, mehke, lešnikove barve, zakaj prijatelj je bolnik in mora varčevati tudi s silo glasu, da ne pride do anevrizme srca.

Z njim sem se o vsem tem nadrobno nagovoril v dolgih večerih, postavljajoč po njegovem vrtu, skupaj s sencami.

Prijatelj se je počasi vklopil v mojo podobo resnice in ji začel verjeti, da bi utegnili biti res, kar naslutevam. Kot jaz.

Kaj hočeš, se je nekega večera vdal, na svetu je vse mogoče, celo razlika med ubijalcem in morilecem.

Zdaj pa mi šepetaj v slušalko, da bi z mano rad nekdo govoril.

Kdo pa? vprašam.

Prijatelj je skrivnosten. (Sme biti.) Pravi le, da ima zame presenečenje. Skriva pa se mu v glasu. Zanimajo ga, ali bom prepoznal oni drugi glas, ki me bo nagovoril. Opozori me še, da je od takrat, ko sem ga poslednjič slišal, minilo skoraj osemindeset let.

Zavzdihnem.

Osemindeset let, to je verjetno tudi za popolni Skrbabinov posluš preveč. Kaj šele moj, ki ne loči dobro cirkularke od mopeca.

Vseeno rečem: Daj mi ga, da ga slišim.

Slušalka na oni strani preide iz rok v roke.

Zaslišim dihanje iz nosu. Več dihov. Nato se sprosti glas v basovskem zvenu, kakršne imajo že pridni upokojenci, ki drže ženi štrečno volne.

Glas me sprašuje, če ga še kaj poznam; bila sva skupaj, mi nalaga v uho besedo za besedo, pred osemindesetimi leti.

Kje? vprašam.

Spet vzdih v nosu.

Noče povedati.

Ali bi prišel naokoli? vpraša.

Brez ugovora pristanim.

V nekaj minutah sem bil obut, oblečen in raztresen, zakaj vseh presenečenj sem se naveličal. A ker je šlo za prijateljevega znanca, ne le mojega, sem se prepustil še enkrat otroštvu, ki nas tako rado spremlja tudi še tedaj, ko si ga ne želimo več. Presenečevanje je pravzaprav otroško vedenje.

Imelo pa me je, kdo bi se me bil lahko domislil po osemindesetih letih in zakaj.

(Ali me ne bi mogel pustiti prav toliko časa na miru?)

PRIHODNJIČ NOV ROMAN
MARKO HUDNIK:
JULIJAN O

V naslednji številki Železarja se izteka roman Pavleta Zidarja Okupacija Javornika.

Zato bomo začeli objavljati roman Marka Hudnika **Julijan O**. Roman je leta 1984 izdala Cankarjeva založba Ljubljana, opremil pa ga je Karel Plemenitaš.

Avtorja Marka Hudnika že več let poznamo kot vodnika skozi novosti na policah jeseniške knjižnice, tokrat pa se nam bo predstavil tudi kot sodoben pisatelj.

Želimo vam prijetno branje!

Očitno ne.

Torej je stvar vendarle resna.

Vozim in razmišljam. Komaj vidim od burje razbrbljano morje. Zibke valov so kot beli galebi. Vse tja do Trsta. Iz ptičji dehnji šum.

Glas, ki ga ne bi odgonetil niti sam veliki Skrbabin, mi le ne da miru. Pojoče župnikovski je. Obložen s čustvom pridige o preblazenih svetih očakah. Nekaj judejskega je v njem. Rdeča puščava, kjer te skuša hudič s kamnom, ki da je kruh.

Iskal sem v zavesti galerije, kje je njegova podoba.

Stopil sem še na njeno dno, v podzavest, ni ga bilo.

Nikjer.

Nikjer tega glasu.

Morje ustvarja sproti bele galebe. A nihče se ne dvigne, ne poleti, ne zaokroži.

Naposled sem tu, pred hišo prijatelja, kjer oleandri zganjajo usnjeni trušč z listi. Veliki rožmarinovi grmi se hočejo razliti.

Prstenorjavi obraz prijatelja, ki loči morilca od ubijalca, mi pride nasproti.

Burja, reče in že sva v zavetju velike veže, kjer bede vse vrste kaktusov, med njimi se jih nekaj belo razcveta.

Vstopi, vstopi... me vabi prijatelj, že skoraj mrzlično.

V sobi se cedi med toploti. V fotelju sedi sivolas mož. Spoteguje se v nasmeh. Obraz ima mehak, pomlačen od let. Če ga ne bi vsako jutro bril in si ga trl s kremom, bi bil videti resničen, to je bolan. Kar tudi sicer je. Nekaj belega, voščeneja je pod obrazom: konec življenja.

Seveda, srčne tegobe so.

Dober dan, me nazdravi; ne boš me spoznal, že vidim, že vidim...

Nikar! se vmeša bolni prijatelj. Pusti ga, naj gleda, razmišlja!

Naredim videz, da me to veseli — gledati, razmišljati.

Sediva si nasproti in ugibava, kdo je kdo, pravzaprav počnem to le jaz.

Sivolasi sproži še nekaj pridigar-skih tonov o svetih očakah, (da je pač mimo osemindeset let).

Njegova usta so kakor lisa snega; bela so.

Ne vem, se vdam.

Kaj pa praviš na begunjski mladinski Belegschaft? vpraša neznanec.

Osemindeset let se strne v leto, nato mesec in iz tega se izčim en sam dan — včeraj. Danes!

Rajko! odzinem. Stubenführer.

Ne vstaneva in ne padeva si v objem, skozi naju je šel spomin o kruhu.

Počakala sva, da je odromal.

Segla sva si v roke. Si jih stresla.

Rajko vidi, da je zadeva s kruhom še vedno živa.

(nadaljev.)

MRTVI NE LAŽEJO

Očitno je bilo, da je oficir našel pravo orožje. Golob ni bil le ponosen na svojo ženo, temveč se je zanjo tudi bal. Nepopisno občutljiv je postal, kadar je šlo zanjo. Toda, zdaj se je premagal in pred pretečim oficirjem vzravnal svojo krepko postavbo.

Ženi Rozi se je v tej pozi, tak, kot patetičen kip, uporni mož tako prikupil, da še nikoli ni bila nanj tako pomosna! In skoznjjo je šel obžalujoč srh: Škoda, da te nimam zadosti rada!

Golob je oficirja gledal tako, da mu ni bilo treba reči kaj več. Mišlil pa si je: Kaj hudiča se vsak spotika ob Rozo!

Ali prihajajo zaradi nje ali zaradi preiskave? Vanj so vrtale sive oficirjeve oči:

»Vemo, da je tu sestanek! Kje so ljudje? Govorite!«

Golob je zdaj ujel ravnotežje in jeza, ki se mu je prej bleščala v očeh, je prešla v navno začudenje. Nepremično je tipal po sivih izpraševalcih očeh, ki so čakale na odgovor. In Golob je odgovoril:

»Ljudje se zberejo pri nas le za kaka večja dela, na ohceti in pri pogrebi. Zdaj pa nimamo nič takega. Saj ste videli!«

Oficir je stisnil zobe in zaškrtal z njimi, da ga je slišal tudi Golob.

»Pes slovenski!« je zasikal. Golobova mirnost in bister odgovor sta mu vzela razsodnost, da je kmata močno udaril po glavi. Še vedno mu je namreč zvenelo v ušesih obersturmführerjevo zatrdilo, da so navedbe njegovega agenta zanesljive. Da je to vir, ki so ga bili preizkusili že poprej. Poročnik, ki je poznal obersturmführerjevo natančnost, preračunljivost, zagrizenost in zvižanost, se je ob kmetovem odgovoru spozabil, da je z udarcem pokazal svojo nemoč. Že ko je bil stopil v hišo, je vedel, da je bil pogon zaman; vendar se ni mogel kar tako sprijazniti s tem. Sam sebe je hotel nekaj časa obdržati v vlogi spretnega odkrivalca zarotnikov in hitrega zasliševalca, ki mu ni bilo mogoče ničesar prikriti.

Če bi bilo tu res zbranih toliko ljudi, kakor so bili sporočili, bi mu morali priti v pest; tudi če bi se zbrali kje na seniku ali v bližini, bi morali naleteti nanje. Toliko ljudi se ne more skriti kot pest vžgalic, je sklepal poročnik. Vse skupaj je spretna potegavščina. Obersturmführer se vedno hvali z natančnostjo, zdaj pa ima neuspeh in sramoto. Kaj bo to pot rekel o svoji nadvse zanesljivi mreži agentov, za katere trdi, da ga bodo pripeljali do najvišjega banditskega vodstva? Najbrž bo skušal vso krivdo naprtiti moji nerodnosti in počasnosti! Poznam take.

A tudi poročniku ni bilo vseeno, da bi odšel praznih rok.

Na Golobove prsi je nameril pištolo in ostro zahteval.

»Povej vse, kar veš o sestanku, če ne, veš, kaj te čaka!«

Toda Golob ni vedel ničesar in na koncu je zatrdil:

»Gospod oficir, saj ste videli, da sem ves večer delal. Pregledali ste tudi vso hišo. Kar še pogledajte! Če boste našli kakega tujca, bom jaz ti, ki bo najbolj začuden. Prav gotovo vas je kdo potegnil!«

Poročnik se ni odnehal in tudi pištolo ni odmaknil.

»Še enkrat te vprašam, kje so ljudje? Ne bom se zadovoljil samo s tabo, tudi ženo ti bomo odpeljali. Otroci bodo potem sami. Kleli bodo tebe in bandite, ki jim pomagajo!«

Poročnik je v Golobovih očeh opazil spremembo. Začutil je, s čim ga bo najbolj prizadel. Zato je zavpil onim v sobi:

»Zvežite žensko!«

Golob je stisnil ustnice in njegove zenice so se zožile. Hotel se je že pognati v oficirja, pa se je zadnji hip še premagal. S silo tu ni bilo kaj opraviti. Če bo zmagal, bo samo s prepričljivim nastopom. Obvladoval se je in rekel:

»Če me stokrat vprašate in če potolčete vse, meni se o kakem sestanku niti ne sanja!«

Predenj so privedli zvezano Rozo, otroci pa so v sobi tiho jokali. Vendar to ni trajalo dolgo.

Oficir je zdaj tudi Rozo potisnil k možu, potem pa je obema brez besed s cevjo pištolo pokazal, naj pred njim stopita ven. Oba je postavil k steni in jima zagrozil, da bo takoj sprožil, če bo kdo mislil pobegniti. Podoficirji so se počasnih korakov spet bližali razkačenemu poročniku. Videli so ga, kaj počenja, zato so prihajali še počasneje. Ni jim bilo do tega, da bi stresal jezo še nad njimi.

Poročnik se je zdaj ohladil in se sprijaznil s položajem že toliko, da je sam sebi začel postajati smešen. Zato je hotel stvar končati, vendar tako, da bi bilo čim manj škode in sramote.

»Odslej vas bomo imeli še bolj pod nadzorstvom. Drugič se ne bo steklo tako gladko, je zapretil z nejasnimi grožnjami. Spravil je pištolo in namignil straži, naj razvežejo gospodinjjo. Podoficirji so se vračali z raporti, da niso našli nikogar. Lepi podoficir pa se je dalj, kot je bilo potrebno, sukal okoli Roze, ki si je brisala težko zadrževane solze.

Prevarani policisti so se počasi začeli zgubljati z domačije. Golob je stisnil pesti, Roza pa je bila že mirna in nekako zamišljena. Rad bi jo ozmerjal zaradi prijaznosti s podoficirjem, pa se je zadržal. To ji je večer prihranil zaradi prestanega strahu in hotel je biti tudi manj ljubosumen, da je ne bi ujezil. Golobovo domačijo je spet zajel mir.

(nadaljevanje)

IZIGRANA SMRT
IN SUŽNOST

(IZBRANI ODLOMKI)

Med izseljenci je bilo le malo moških, ker so bili že pred nekaj dnevi prepeljeni iz Begunj v zbirno taborišče v Sentvidu. Tam so se žene in otroci dobili skupaj s svojimi očeti in možmi, s katerimi se že nekaj mesecev niso videli. Čeprav je bilo hudo pustiti vse svoje imetje, so bili srečni, da so se zopet našle skupaj družine.

V tem zbirališču so ljudje šele zvedeli, da bodo vse skupaj izselili v Srbijo. To novico so izseljenci sprejeli mirno, brez negotovanja, saj so bili trdno prepričani, da ne gredo za dolgo in da se bodo znova vrnil na svoje domove.

Po razburljivem in žalostnem dnevu v Markovem mestu so se ljudje zaprli vase. Sovražstvo do Nemcev se je naenkrat postotilo. Še tisti ljudje, ki so gojili kanček simpatij do okupatorja, so te simpatije spremenili v sovražstvo, kajti vsa krivda izgnanih je bila, da so bili pošteni in zavedni Slovenci. Okupator je dregnil v sršenje gnezdo. Noč med meščani Markovega mesta je bila za večino dolga in nemirna. V svojih stanovanjih so iz kovčkov vzeli vse, kar je bilo odvišnega in vlagali le najbolj nujne stvari, ki so jih smatrali za najpotrebnejše, kajti teža prtljage, ki so jo lahko vzeli s seboj, je bila omejena. Žene so vsivale denar v obleke, ker ni bilo dovoljeno vzeti s seboj več kot petdeset nemških mark. Spanja skoraj ni bilo.

Prebujajoče se jutro je bilo na videz mirno, kot da je nevihta prešla Markovo mesto. Ulice so bile prazne in puste. Nihče od meščanov ni zapuščal stanovanja in se oddaljeval od do-

ma. Meščani so čakali in dočakali. Kot prejšnji dan so se zopet pojavili kamioni in nekaj avtobusov. Ljudje so čakali na najhujše, zapustiti dom in svoj rodni kraj. Ulice in trg v Markovem mestu so bile videti kot izumrle, nikjer ni bilo domačina, le nemški uradniki so odhajali na delo v svoje pisarne, kot da se okoli njih ne dogaja nič posebnega, sicer pa so komaj čakali, da odženejo čim več ljudi, da bodo zasedli njihova stanovanja.

Tudi Marko in Janina sta bila oba doma. Nihče ni odšel na delo, čakala sta pripravljena, da se bo vsak čas na vratih pojavil policist z mapo v roki in napovedal izselitev. Oba sta sedela na posteljah, le Marko je od časa do časa odšel na verando in pogledal na prazno ulico. Marko je preklinjal Nemce in se živčno prestopal po spalnici.

Marko je z verande gledal na cesti dva policista, ki sta bila namenjena proti njegovemu stanovanju. Spreletel ga je srh, vendar le za trenutek. Sedaj bomo pa šli, si je mislil sam pri sebi in vrgl očmi na zložene kovčke v veži. Že je hotel oditi do Janine v spalnico in jo pripraviti, ko je opazil, da sta policista zavila v ulico, ki vodi na trg. Marko si je globoko oddahnil in se pomiril. Ura se je bližala deveti, Marko in Janina pa sta še vedno čakala. Vedno več upanja je bilo, da policistov ne bo.

V tem pričakovanju niti nista opazila, kdaj se je na verandi pojavil Pavle, ki je s solzami v očeh začel pripovedovati, da so Nemci odpeljali njegovo dekle Hildo, skupaj z očetom in materjo in starše Slavka in Staneta.

Popoldan tega drugega razburljivega dne sta Marko in Janina ostala doma. Vse popoldne sta ugibala, kaj bo prinesel naslednji dan in poskušala zvedeti od mimoidočih znancev, koga so vse selili. Natančnih podatkov ni vedel nihče, vedeli so povedati le to, da so odpeljali veliko družin. Marko že dva dni ni zapuščal svojega doma zaradi negotovosti, drugih stikov pa z Janino nista imela. Tudi od Markovih prijateljev ni bilo nikogar, tudi brata Bena ni bilo naokoli, verjetno je prav tako čakal policiste kot Marko. Že ko se je pričelo mrčaiti, je Marko zvedel, da so selili tudi Tonetove starše, menda je bil Tone ves iz sebe, ko so prišli Nemci po očeta in mater. Menda je Nemcem zatrjeval, da je to pomota, da je oče Korošec, vendar ni nič pomagalo. Očeta in mater so kljub temu odpeljali.

Bila je že noč, ko je nekdo potrkal na vhodna vrata, katere je Marko že ob mraku zaklenil.

Kdo bi le bil, se je Marko vprašujoče dvignil in odšel k vratom. Pri vratih je stal Rafael in nekam razpoložen vstopil. Sklonil se je in z roko šel pod hlačnico. Izta nogavice je izvlekel nekakšen tiskan papir, razgrnil ga je in položil na mizo. »Berj, Marko!«

Marko je vzel list, ga položil pred seboj in površno preletel naslov. Naslov se je glasil:

SLOVENSKEMU NARODU!

Marko je bral polglasno, tako, da je slišala tudi Janina. Pisalo je: »Zahrbtno in podlo, brez vojne napovedi, so v nedeljo, dvaindvajsetega junija, nemški imperialistični zločinci napadli edino deželo, ki je sredi barbarskega, razdiralnega divjanja najreakcionarnejših sil imperializma še visoko držala zastavo miru, svobode, kulture, človečnosti in blagostanja, našo bratsko Zvezo sovjetskih socialističnih republik. Fašistična avantgarda imperializma, ki je zgubila vero, da bi še dalje mogla držati milijone ljudskih množic, hrepencev po miru in svobodi, ter lačnih kruha, v jarmu nasilja in prevare, se je odločila napraviti poslednji onemogel in brezupni poskus, ki ji je še preostalo: uničiti glavno trdnjavo miru, uničiti glavnega zaščitnika zatiranih narodov in vseh izkoriščenih in tlačanih, uničiti največjo nado vseh tistih, ki iz krvave in barbarske imperialistične sedanosti zro v jutrišnji sončni dan miru, svobode in blagostanja, uničiti SSSR.

Toda napad nemških fašističnih razbojnikov, ki so se mu »pridužili« finski belogardeji, romunski generali in italijanski fašisti, se je od prvega dne obrnil proti tem razbojnikom samim, postal je začetek konca njihovega nasilnega gospodarstva nad Evropo. Mogočna in nepremagljiva delavsko-kmečka rdeča armada SSSR, ki je plod velike ljudske revolucije in ustvarjajočega socialističnega dela, dvestomilijonov sovjetskega ljudstva ter milijonske armade zatiranih narodov in vseh izkoriščenih, ki vstajajo v Nemčiji, v Italiji, po vsej Evropi in vsem svetu proti fašističnim razbojnikom, predstavljajo najmočnejšo in nepremagljivo vojsko v človeški zgodovini.

(nadaljevanje)

Izvršni svet skupščine občine Radovljica je na 120. seji 18. junija obravnaval osnutek sprememb in dopolnitev statuta občine Radovljica in sprejel stališča do predloga preobrazbe SIS materialnih dejavnosti. Razpravljali so tudi o osnutku aneksa k dogovoru o skupnih izhodiščih za določanje stanarin, cen komunalnih storitev ter mestnega prometa v letu 1985. Izrekel je soglasje k predlogu povečanih cen Uradnega vestnika Gorenjske za 20 %, ocenil rast primerljivega dohodka v letu 1985 in določil valorizacijo sredstev skupne porabe. Proučil je še predlog komisije za elementarne nezgode o poškodbi ceste Jereka—Korita v Bohinju. Presojal je tudi analizo zaposlovanja in kadrovskega razvoja v občini Radovljica za leto 1985.

Predsedstvo OK SZDL Radovljica je na 21. seji kot enotna delegacija za družbenopolitični zbor SO Radovljica obravnavalo delegatsko gradivo za 32. sejo družbenopolitičnega zbora, ki bo 26. junija. Pozitivno je ocenilo zahtevno izvedbo 17. zbora aktivistov OF, borcev in zapornikov Gorenjske v Begunjah, ki je bilo letos zaupano OK SZDL Radovljica. Obravnavali so še tekoča vprašanja v zvezi s pripravi na volitve.

V juniju so v sedmih največjih delovnih organizacijah v radovljiški občini sklicali seje stalnih akcijskih konferenc ZKS. Največ pozornosti so namenili razreševanju zgočih problemov mladih delavcev: stanovanjska problematika, pripravnost, štipendiranje, usposabljanje in nagajevanje. Spregovorili so tudi o krepitvi zveze komunistov z mladimi delavci. Stališča z akcijskih konferenc bo podrobno razčlenilo predsedstvo OK ZKS in sprejelo potrebne ukrepe za njihovo uresničevanje.

Predsedstvo občinskega odbora ŽZB NOV Radovljica je na 21. seji 19. junija obravnavalo samoupravni sporazum o razpolaganju čistega dohodka za osebne dohodke in skupno porabo v družbenopolitičnih organizacijah. Razčlenjevalo je poročilo o zdravilsko-klimatskem zdravljenju vojaških vojnih invalidov in nosilcev spomenice 1941. Na seji so se seznanili tudi z informacijo republiškega komiteja za mednarodno sodelovanje v zvezi z nemškimi vojaškimi grobovi. Sprejeli so sklep o sklicu svečane seje ob dnevu borca.

Organizacijskokadrovska komisija pri občinskem odboru ŽZB NOV Radovljica je na junijski seji obravnavala potek priprav na volitve delegatov ter za nosilce odgovornih funkcij. Zavzela se je za dosledno izvajanje stališč SZDL v vseh fazah volilnih postopkov. Upoštevati se mora načelo vertikalne rotacije kandidatov in kandidirati več kandidatov za eno mesto v delegaciji ali za funkcijo. Prednost naj imajo mladi sposobni kadri. V zvezi z izvajanjem priprav na volitve je komisija predlagala vsem KO ŽZB NOV ustrezne smernice.

V sklepni razpravi o osnutku odloka o pogrebnih svečanostih v občini Radovljica je koordinacijski odbor za odnose z verskimi skupnostmi pri OK SZDL Radovljica zbral pripombe na osnutek, ki so jih dali na svetu krajevnih skupnosti, na KO

ZB NOV in nekaterih krajevnih skupnostih. Menili so, da naj obveljajo predložena alternativna stališča o vrstnem redu na pogrebnih svečanostih. Vsekakor naj bi se maše opravljale po potrebi. V odloku naj se natančno določi odgovornost upravljalca pokopališča, vendar naj to ne bo krajevna skupnost. Na radovljiškem pokopališču oz. v poslovnih vežicah lahko komunalno podjetje odredi koriščenje le ob soglasju s svetom KS Radovljica, za tiste mrtve, ki niso iz te krajevnih skupnosti.

Skupščina Kulturne skupnosti Radovljica, ki je bila 24. junija, je poleg elementov in kazalcev za sklepanje samoupravnega sporazuma o temeljnih planih za obdobje 1986—1990 obravnavala tudi informacijo o združevanju sredstev za svoj program v prvih petih mesecih 1985. Od planiranih sredstev v petih mesecih (14.425.000 din) je bilo združeno 13.871.000 din, ali 554.000 din manj. Obravnavali so tudi problematiko knjižničarstva in podprli prizadevanja knjižničnih delavcev za boljše poslovanje.

Tudi na 17. srečanju aktivistov OF, borcev in zapornikov Gorenjske v Begunjah so udeleženci lahko kupili (po 250 din) knjižico Po sledih partizanskih relednih kurirjev NOV Gorenjske. Knjižico je že lani izdal pododbor partizanskih kurirjev za Gorenjsko v 3000 izvodih. Nekaj izvodov je še pri občinskem odboru ŽZB NOV Radovljica.

V šolskem letu 1984/85 se je prijavilo v I. letnik srednjega izobraževanja okoli 400 učencev. Od teh je obiskovalo kovinarstvo in strojništvo 93 ali 23,1 % učencev, finančno poslovanje in trgovsko dejavnost 52 učencev ali 12,9 %. Elektro stroko je obiskovalo 44 ali 10,9 % učencev, družboslovje in jezikovno izobraževanje 32 ali 7,9 % učencev, gostinsko turistično dejavnost 28 ali 7 % učencev. Iz tega je razvidno vse večje usmerjanje mladih v proizvodnotehnične smeri, kar je v prid gospodarstvu v občini.

Po podatkih skupnosti za zaposlovanje Radovljica je bilo v letu 1984 na območju te občine prijavljeno 225 iskalcev zaposlitve, kar je 28 ali 11 % manj kot leto prej. Od vseh prijavljenih prosilcev je bilo kar 65 % težje zaposljivih, zato je bila tudi čakalna doba brezposelnosti daljša. Na drugi strani pa je veliko prostih delovnih mest nezasedenih, zlasti v industriji in terciarnih dejavnostih. Stopnja brezposelnosti v občini je v letu 1984 znašala 1,77 %, kar je sicer največ na Gorenjskem, vendar pa manj od slovenskega poprečja.

V letošnjem maju je komisija izvršnega sveta skupščine občine Radovljica za ocenjevanje nezdod pregledala poškodbe zaradi neurij na cesti Jereka—Korita v Bohinju. Ker so bili zrušeni podporni zidovi pod cesto, so morali miličniki postaviti na tem odseku cestno prometno signalizacijo za zaporo prometne težkih vozil. Za odpravo poškodb na cesti bo potrebno zagotoviti najmanj dva milijona din, o čemer bo odločal izvršni svet občinske skupščine.

Da bi omogočili individualno družbeno usmerjeno stanovanjsko gradnjo v občini Radovljica je z resolucijo letos načrtovana komunalna oprema zemljišč na območju Vrbenj za 48, v Begunjah—Poddobrava 23, v Zasipu 20, v Bohinjski Bistrici 12, v Stari Fužini 13 in v Brezovici pri Kropi za 20 stanovanj.

Stanovanjska skupnost Radovljica je v maju nadaljevala z izgradnjo stanovanjskega bloka v Bohinjski Bistrici. To seveda ni nič nenavadnega, če ta blok z 31 stanovanji ne bi začeli zidati že lani, pa so gradnjo morali prekiniti zaradi napačnega prostorskega dela družbenega plana občine. Zdaj smemo upati, da bo zadeva stekla tako, kot je načrtovano.

Na Bledu je bila od 13. do 15. junija redna letna skupščina Mednarodne zveze izumiteljev (IFIA) z najbolj uglednimi strokovnjaki s tega področja. Udeleženci skupščine iz 12 držav ter opazovalci iz Sovjetske zveze, Kanade in Belgije so bili tudi dobri gostje.

Komite za družbeno planiranje in gospodarstvo pri občinski skupščini Radovljica je prejšnji teden izdal osnutek dolgoročnega družbenega plana občine Radovljica za obdobje 1985—2000 z demografskimi in kartografskimi prilogi v 1600 izvodih. Osnutek je na 41 straneh teksta brez prilog v obliki brošure natisnila Knjigovoznica in tiskarna Radovljica.

V začetku junija je izšla 4. številka Obzornika Indok centra občine Radovljica, ki ga je v 1550 izvodih tiskala Knjigovoznica in tiskarna Radovljica na 48 straneh. Obzornik prinaša tokrat celotno delegatsko gradivo za 32. ločene seje vseh treh zborov občinske skupščine Radovljica.

Junija je izšla tudi letošnja druga številka Obzornika SIS družbenih dejavnosti občine Radovljica. V nakladi 2300 izvodov in na 134 straneh je Obzornik po tisku in obliki nekoliko drugačen od prejšnjih števil, kar pa ne zmanjšuje preglednosti gradiv za skupščine vseh SIS, ki bodo od 24. do 27. junija.

Za jugoslovanske in tuje smučarke in smučarje, ki tekmujejo z njegovimi smučmi, je Elan Begunje tudi letos v juniju organiziral vsakoletni poletni tabor na morju. Tokrat je bil v Kompasovem »Malem mistu« Sutivanu na otoku Braču.

V Kulturnem domu v Podnartu so v soboto, 15. junija, počastili 20-letnico ustanovitve moškega pevskega zbora DPD Svoboda Podnart. Pod vodstvom Egijske Gašperšiča so se predstavili na slavnostnem koncertu. Ob tej priložnosti so prejeli zlato in srebrne Gallusove značke zaslužni dolgoletni člani zbora. V pevski sobi pa so pripravili razstavo o razvoju zborovskega petja v Podnartu in izdali priložnostno glasilo.

14. junija so v avli občinske skupščine Radovljica odprli letos že tretjo likovno razstavo. Tokrat se predstavlja eden vodilnih slovenskih slikarjev največ Anton Plemelj s Sela pri Bledu, ki zdaj živi in ustvarja na Brezjah. O njegovem delu je navzoče seznanil predsednik občinske skupščine Bernard Tonejc. Na ogled je 14 slik v olju na platno in s tušem. Slednje je moč po zmernih cenah tudi kupiti. Zaradi posebnosti Plemeljevih upodobitev je razstava vredna ogleda. Odprta bo do 15. avgusta.

V okviru programa kulturne akcije za delovne kolektive in kulturnih prireditelj je na Bledu 17. junija zvečer na otvoritvenem koncertu v festivalni dvorani nastopil Slovenski oktet, ki je privabil številne domače in tuje prijatelje lepega petja.

V ŠIVČEVI HIŠI RAZSTAVLJA GUSTAV JANUŠ

GUSTAV JANUŠ, naš znani koroški pesnik, se to pot tudi kot likovnik predstavlja v galeriji Šivčeve hiše s slikami iz letošnjega in lanskega leta ter s skupino plastičnih figur iz leta 1982. Poznavalci njegovega slikarstva se spominjajo njegovih poetičnih krajin v živi, kalejdoskopsko razkrojeni barvitosti, prikazani s ptičje perspektive iz začetka sedemdesetih let in nič manj poetičnih pejsažev v poenostavljenih dekorativnih oblikah oblakov, dreves, polj in gričev iz srede sedemdesetih let.

Tako kot v poeziji, Gustav Januš tudi pri likovnem ustvarjanju s kar najmanjšo oblikovno angažiranostjo skuša doseči kar največjo pristnost in neposrednost izraza. Medtem ko je njegovo zgodnje slikarstvo veselo, kot bi nihal na platno idealizirane slike iz svojega otroštva, pa novejša Januševa likovna ustvarjalnost tako kot njegova poezija nosi v sebi trpko sporočilo o izginjanju »pravega« sveta. Veselju in razigranosti v zgodnjih slikah in pesmih se najprej pridruži otožnost kot nostalgija zazrtost v preprosto in nepotvorjeno lepoto narave in z njo povezanega človeka, pesniška in likovna ustvarjalnost zadnjih let pa odslukuje bolj ali manj mračno podobo njegove čustvenega in miselnega sveta.

Kot manifest o odtujenosti človeka sebi in naravi učinkujejo iz črne gumija izrezane šablonske figure viseče v prostoru ali zložene na kupu. To so bitja brez lastne volje in brez lastnih misli, bitja, ki so vnaprej pripravljena na vsakršno prilagajanje, bitja-roboti, ki mehanično izvršujejo ukaze, o katerih smotnosti, koristnosti in sploh človeškosti se ne sprašujejo. Je taka prilagodljivost pogoj za preživetje ali vzrok za izginotje? Ima tako deformirano življenje sploh še svoj smisel? Sem tudi sam lutka, s katero je možno v nedogled manipulirati? To so vprašanja, ki nam jih umetnik zastavlja, a ne odgovarja nanje. Odgovor pričakuje od bralca oziroma gledalca.

V slikah iz zadnjega obdobja slikar rešuje vprašanja sožitja figure s krajino, ki se je iz razgibane ali nostalgije poetične podobe spremenila v sestav pretežno temnih barvnih ploskev in lis. V slikah iz leta 1984 je rudiment nekdanjih krajin kot štiri-peresna deteljica naslikano drevo, ki se pojavlja v različnih barvah, platna iz letošnjega leta pa tudi tega »stika« z resničnim svetom nimajo

več. Črne figure, ena sama ali po več skupaj dominirajo v prvem planu slike, ozadje pa sestavljajo nepravilni liki različnih barv. Plemenita bela barva se pojavlja kot razmejevalka različnih »svetov«.

Čim manj konkretna je slikarjeva likovna govorica, tem bolj so njegove slike vsebinsko polne, tem manj

je tudi končno umetniškovo sporočilo mračno. Njegova slika Šablonska figura V/2 iz leta 1985 npr. je likovno delo, katerega sporočilo sicer ni veselo, vendarle pa nam nakazuje možno sožitje med človekom in krajino. Skoraj do nespoznavnosti deformirana figura, ki se razteza po treh straneh slike, zaobjema v sebi »kos« narave, ki ga sestavlja pisana paleta barv, četudi v njej prevladujejo težki in temni toni. »Je še mogoče s tem koščkom, s tem ostankom preživeti« se sprašuje umetnik.

Razstava Gustava Januša bo v Šivčevi hiši v Radovljici do 14. julija. Maruša Avguštin

TUDI DO ZATRATE VODOVOD

Zatrata je zaselek, ki spada pod vas Poljšico pri Gorjah, leži pa na jugozahodni strani te vasi, na lepi sončni jasi, že v tesnem objemu poljšiške gmajne.

Tod stoji šest stanovanjskih hiš s štiriindvajsetimi prebivalci in štiri gospodarska poslopja, redijo tudi nekaj prašičev in govodo, od tega največ pri Francu Bregantu-Tratovcu. Tudi motorizacija je prišla v ta zaselek; pri Tratovcu imajo traktor, v zasleku pa imajo tudi štiri osebne avtomobile, ki jim pridejo zelo prav pri službenih in zasebnih opravilih. Tu-

di električno napeljavajo imajo že vrsto let, toda elektrovi iz Poljšice so bili prenizko dimenzionirani za današnje potrebe. Zato so jim iz Elektro Zirovnica — enota Bled pred leti vse elektrovođe zamenjali z večjim profilom, tako da z dobavo elektrike nimajo več težav.

Težave pa so vedno nastajale, ker do danes niso imeli zdrave pitne vo-

de. Vse doslej so se vedno oskrbovali s kapnico, kar pa današnjemu času ne ustreza več. Po večletnem mledovanju so jih končno le uslišali — KS Gorje jim je dobavila ustrezno vodovodno cev in bo krila tudi stroške za izkop in delno zasutje vodovodnega jarka. Krajani tega zaselka bodo delno prostovoljno pomagali pri zasutju jarka, vsak posameznik pa bo moral na lastne stroške urediti

potrebne priključke do svoje hiše. Ta vodovod poteka od poljšiškega zaselka Zabošta do Zatrata v dolžini 650 do 700 metrov. Vrhnji del jarka (fini sloj zasiapa) bodo s prostovoljnim delom uredili mladinci — člani TVD Partizan iz Gorij. Izkop je opravilo Obrtno gradbeno podjetje Bled — Grad, cevi pa položili delavci Vodovoda Bled.

Jože Ambrožič

IZLET INVALIDOV

Društvo invalidov Jesenice ima v svojem programu med drugim tudi izletniško dejavnost in tako se je v nedeljo, 16. junija, odpravilo z avtobusom 50 invalidov na Dolenjsko. Na Jesenicah je bilo oblačno, na Dolenjskem pa je bilo lepo sončno vreme.

Prvi kratek postanek je bil na Otočcu, kjer so si ogledali hotel Grad in okolico. Nadaljni postanek je bil v vasi Kronovo, kjer je bilo na reki Krki republiško prvenstvo zveze društev in validov Slovenije v športnem ribolovu. Srečali so se s tekmovalci in predstavniki DI Novo mesto in ZDIS. Od tod so nadaljevali vožnjo do Kostanjevice na Krki in si ogledali tamkajšnji muzej oziroma Galerijo, kjer so razstavljena dela mojstrov Božidarja Jakca, Jožeta Gorjupa in Toneta Kralja. Vsem trem se pridružuje še slikarska zbirka starih mojstrov iz slovečega okoliškega samostana Pleterje. Ogledali

so si tudi zbirko Forma viva. Po utrujenosti in lakoti se je prileglo kosilo v gostilni »Slavec« — Mohorovec pri Sentjerneju. Bilo je zelo okusno in poceni. Tudi sladke dolenjske kapljice ni manjkalo. Po vselem razpoloženju so se odpravili še v Šmarješke toplice, kjer so se nekateri kopali v pokritem bazenu s termalno vodo, drugi so ta čas izkoristili za ogled okolice. Tudi šal ni manjkalo. Ena izmed njih je bila poroka »mladega para«, za njo pa je poskrbel šofer Marjan. Ob 19. uri so se odpravili na pot proti domu in se z velikim zadovoljstvom srečno vrnili.

MP

Z zleta Svobod — konjeniki v sprevodu

Z AVTOBUSOM NA SVEČANOST OB 50-LETNICI ZLETA SVOBOD V CELJU

Občinski svet zveze sindikatov in Zveza kulturnih organizacij Jesenice organizirata 4. julija avtobusni prevoz v Celje na svečanosti ob 50-letnici zleta Svobod, katerega se je takrat s posebnim vlakom udeležilo 438 sodruživ in sodrugov z Jesenic in Javornika s kovinarsko godbo na čelu.

Prijave z vplačilom 300 (tristo) dinarjev prispevka za prevoz sprejemajo do vključno torka, 2. julija, v dopoldanskih urah na tajništvo občinskega sveta zveze sindikatov Jesenice, Titova 86. Razliko do polne prevozne cene (67 %) bosta pokrila oba organizatorja obiska.

Odhod avtobusa z Jesenic bo, 4. julija, ob 6,30 izpred zdravstvene doma na Plavžu. Avtobus bo ustavljal na vseh parkiriščih, ki jih bodo navedli udeleženci ob prijavi. Osrednja proslava v Celju se bo začela ob 11. uri pred halo Golovec, povratek na Jesenice bo po dogovoru z udeleženci.

AKCIJSKA KONFERENCA ZK O PLASIRANJU AVTOMOBILOV ZASTAVA

19. in 20. junija je bila v Kragujevcu prva tematska konferenca ZK o plasmaju avtomobilov »Zastava«. Konferenci je prisostvovalo okoli 300 predstavnikov organizacij iz cele Jugoslavije in družbenopolitičnega življenja Kragujevca, Sumadije in Srbije.

Program konference je bil: uvodni govor o problematiki izdelave avtomobilov, predvsem JUGA za ameriško tržišče, razprave o problematiki projekta JUGO, sprejem priporočil in smernic konference.

V razpravi so bile obravnavane naslednje teme: kvaliteta in odnos do dela, nagajevanje dobrih delavcev, sodelovanje v celotni reprodukcijski verigi na osnovi ekonomskih odnosov, razvoj Zavodov Crvene zastave, problematika planiranja.

ZK SOZD Slovenske železarne sta predstavljala Jože Heber iz Železarne Štore in Oto Kelih iz Železarne Jesenice.

Prispevek komunistov SOZD Slovenske železarne k delu akcijske konference je bil naslednji:

Slovenske železarne vključujejo v svojih dobavah proizvode iz Železarne Jesenice, Železarne Ravne, Železarne Štore ter proizvode iz Žične Celje, Tovila Ljubljana, Plamena Kroepe in Verige Lesce.

Z Zavodi Crvene zastave sodeluje že dolgo let in vsaka od naših delovnih organizacij dobavlja večji ali manjši del svojih izdelkov, direktno ali indirektno, proizvode za avtomobile.

Slovenske železarne so v zadnjem desetletju sodelovale pri osvajanju vseh avtomobilov in ostalih proizvodov Zavodov Crvene zastave, pa tudi pri osvajanju avtomobila JUGO.

O za Jugoslavijo velikem programu izvoza avtomobilov na zahtevno

ameriško tržišče se v Slovenskih železnah še posebej zavedamo, da je to resničen in velik izziv za spremeljajoče panoge, ki sodelujejo kot kooperanti, poddobavitelji sklopov in delov, ali čisti dobavitelji repromaterialov.

V Zvezi komunistov nismo organizirano razpravljali o sproženju pobudi, vendar smo v koordinaciji ocenili, da je tako trenutni kot dolgoročni interes delavcev v Slovenskih železnah, da v tem skupnem izvozu sodelujemo. Iz ponujenih materialov smo dobili številne odgovore na naša vprašanja, ki jih vedno postavljamo ob skupnem izvozu, vendar nam nekatere stvari niso pojasnjene in jih je potrebno še razčistiti.

Predvsem pa mislim, da je potrebno osnovne pogoje za poslovanje, oskrbo, proizvodnjo in prodajo izenačiti za vse udeležence v tem velikem projektu. Težko je namreč sprejeti, da formiramo obratna sredstva, ki so potrebna za spremljanje te proizvodnje z obrestno mero 16 %, za investicije v proizvodnjo jekla pa najmanjše kreditov po 45 %, ali pa celo višji obrestni meri. V kolikor je potrebno za trajnejšo oskrbo investirati v posamezne dele od strani proizvajalcev repromateriala, podsklopov in sklopov v montažno linijo Crvene zastave, bi vsi udeleženci morali imeti približno enake pogoje. V zadnjem času smo en projekt že izpeljali.

V prilivu deviznih sredstev naj bi udeleženci sodelovali procentualno s ustvarjenimi devizami. V prvih letih pa priliv ne bo pokrival v celoti deviznih odlivov. Razlika je velika, saj znaša 53 mio dolarjev. Izvozniki morajo v prvih letih zagotoviti dodatni izvoz za pokrivanje potreb konvertibilnih deviz, saj je poznano, da večina dobav, zlasti repromaterialov, že danes ne more zapreti devizne finančne konstrukcije za tekoče poslovanje. Izvozniki bi morali razrešiti tudi svoj delež pri skupnem samoupravnem sporazumu o pokrivanju 332 oziroma 244 mio dolarjev, kolikor je potrebno za proizvajalce kovin v letu 1985, oziroma v naslednjih letih.

Zaradi specifičnega položaja in relativno velikih dobav iz Slovenskih železnar pričakujemo, da bodo strokovne službe iz Zavodov Crvene zastave s strokovnimi službami Slovenskih železnar, skupaj še z nekaterimi drugimi razrešile ta vprašanja ter pripravile konkretne predloge za samoupravne organe, ki naj bi na osnovi tako izdelanih materialov pristopili k skupni akciji.

Ugotovitve in zaključki akcijske konference bodo posredovani vsem pristojnim organizacijam.

Ob akcijski konferenci ZK o plasmaju avtomobilov Zastava bi pripomnil, da je pravilno, da so konference ZK, vendar mora biti tema bolj določena; premalo je dialoga in direktnih ugotovitev, potrebna je daljša priprava, da bi bilo posredovano gradivo obravnavano širše, ne samo na koordinacijah.

Oto Kelih

Živim in pišem

TJA V EN DAN

Ženska, s katero živim, je zadnje čase vse bolj sitna. »Ti nisi resen,« mi očita, »ti živiš tjavendan, ti nimaš nobenih načrtov za prihodnost!«

»Ne sekiraj se zaradi tega,« ji odgovorjam. »Pridi semle k meni. Imejva se dobro tukaj in zdaj.«

»Tukaj in zdaj? In kaj bo JUTRI, kaj bo POJUTRIŠNEM?«

»Morda bo kaj, morda nič. Ne razbijajva si glave s tem!«

»Vem, ti o tem ne razmišljaš, tebe to ne skrbi. Meni pa, da veš, mene pa. Jaz tega ne prenesem več, meni je to grozno,« zahlipa. »Vsi drugi delajo načrte, kaj bodo kupili, kam bodo šli, midva pa takole tjavendan. Je to normalno?«

»Kakor za koga.«

»Povej — se zdi TEBI to normalno?«

»Popolnoma,« ji zatrdim.

»Potem pa TI nisi normalen!« mi zabrusi.

In spet imava pokvarjen dan.

Je že tako. Ženske ne razumejo umetniških duš. Ženske ne marajo tveganja in negotovosti. Ženske bi bile najsrečnejše, če bi imele svoje življenje in svojo prihodnost na varnem spravljenem v ročni torbici med pudricami in šminkami.

A z mano je težko. Jaz živim tjavendan. Jaz ne zagotavljam nobene prihodnosti. V mene vlagati denar in čustva je račun brez krčmarja.

Moje sonce jutraj vzide in zvečer zaide. Vsak večer umrem in vsako jutro se znova rodim. In kar sem obljubil, na kar sem prisegel včeraj, me danes ne obvezuje več. Vsako jutro znova začnem živeti, vsako jutro mi pomeni novo priložnost za umetnost, ljubezen in zaslužek. Nimam ne otrok ne stanovanja ne avta ne službe ne prihrankov na hranilni knjižici. Ker romana ni mogoče napisati v enem dnevu, pišem feljtone. (Če bi znal, bi pisal pesmi, ki so tudi plod enega dneva, ene ure, ali zgolj trenutka — srečnega trenutka naučih in ustvarjalnosti.)

Občudujem genije, ki živijo in delajo za večnost. Luč slave, ki jim sije iz tiste daljne prihodnosti, ko bo njihovo ime padlo na plodna tla, jim daje dovolj toplote in svetlobe za prebijanje skozi mučno vsakdanjost. Zavidam tudi vsem tistim, ki zidajo hiše, štedijo denar, vsem, ki trdo študirajo, trenirajo ali si kako drugače prizadevajo, da bi NEKOČ nekaj dosegli v športu, poklicu ali umetnosti. Zavidam vsem, ki živijo za prihodnost.

Jaz živim tjavendan. Med včeraj in jutri razpeta dvobarvna nit spomina in upanja se mi je danes strgala. Zakričim na pomoč — v gluhem prostoru sedanjosti ni nobenega odmeva.

Edo Torkar

IMENITEN PREDDIPLOMSKI KONCERT FLAVTISTKE BARBARE MIKULA

Pod pokroviteljstvom in v organizaciji Zveze kulturnih organizacij Jesenice je v četrtek, 20. junija, imela v gledališki dvorani ob lepi udeležbi svoj preddiplomski koncert domačinka, trinindvajsetletna flavtistka Barbara Mikula, absolventka Akademije za glasbo v Ljubljani. Sedaj pa že lahko zapišemo diplomantka akademije, saj je v ponedeljek, 24. junija, zelo uspešno izvedla svoj diplomski koncert, za katerega je prejela najvišjo možno oceno — deset točk.

Glasbena pot Barbare Mikula se je začela v jeseniški glasbeni šoli, ko se je vpisala v prvi razred osnovne šole. Takrat se je prvič srečala s kljunasto flavto. Glasbeno usposabljanje je nadaljevala na klavirju in prečni flavti na Srednji glasbeni šoli v Ljubljani pri profesorju Jožetu Pogacniku. Pred slabimi štirimi leti pa se je vpisala na Akademijo za glasbo Univerze Edvarda Kardelja v Ljubljani, kjer je, kakor smo že zapisali, v ponedeljek, 24. junija, v rekordnem času uspešno zaključila študij.

To je šestnajst let trdega dela, ki ga zmore le izredno discipliniran in marljiv učenec oziroma študent in prav to je odlikovalo Barbaro Mikula, poleg njene posebej skromnosti. Že osem let redno sodeluje v pihalnem orkestru Jeseniških železarjev, zadnja leta pa tudi že poučuje na glasbenih šolah. Njen profesor na Akademiji Fedja Rupel, ki se je preddiplomskega koncerta tudi udeležil, o Barbari Mikula pravi takole: »Med svojim študijem je Barbara Mikula disciplinirano sledila zahtevam programa, ki je predpisan za visokošolski študij. Na osnovi prirojenе muzikalnosti je prišla do visoke stopnje poustvarjalnosti. Že kot študentka se je izkazala kot izvrsten muzik. Na tekmovanju akademij Jugoslavije je prejela prvo nagrado kot solistka in prvo nagrado v komorni skupini.«

Ta njen glasbeni uspeh pa je tudi najtesneje povezan z izjemnim pedagoškim delom njenega profesorja Fedja Rupla in njeno korepetitorko Vlasto Doležal Rus, ki njene nastope spremlja na klavirju. Ob vsem tem pa ne smemo tudi mimo izredno razumevajoče in spodbujevalne vloge njenih staršev, ki so skrbno bedeli nad njenim osebnostnim in glasbenim razvojem.

Celovečerni preddiplomski koncert flavtistke Barbare Mikula, ki je

bil posvečen tudi evropskemu letu glasbe, je bil prav gotovo izjemen glasbeni dogodek za železarske Jesenice, saj je bil to dejansko na Jesenicah prvi celovečerni koncert domačje poudarjalke, ki je na četrtkovem koncertu tudi dokazala, da ima vse pogoje, da se razvije v flavtistko visokega formata. Izredno topli aplavzi, ponavljanje skladbe in številni šopki so prav gotovo najlepše priznanje mladi flavtistki.

Koncertantka se je predstavila z naslednjim programom: Johann Sebastian Bach: Sonata — g-mol (Allegro-moderato, Adagio, Allegro), Nicolo Paganini: Capriccio št. 3 — solo, Wolfgang Amadeus Mozart: Concert v D-duru, C. Chaminad: Concertino, Jani Golob: Glasba za flauto in klavir, Henri Dutilleux: Sonatina.

NASTOP FOLKLORISTOV IZ BOSANSKE GRADIŠKE

V sklopu MDA »Jesenice 85«, komisija za kulturo pri sindikatu Železarne organizira nastop folklorne skupine KUD »METAL« iz Bosanske Gradiške.

Nastop bo v gledališču »Tone Čufar« na Jesenicah v soboto, 6. julija, ob 18. uri. Vstopnice lahko dobite na sindikatu Železarne vsako dopoldne od 1. do 5. julija. Cena vstopnice je za delavce Železarne 150 din. Za ostale obiskovalce bo prodaja vstopnic uro pred predstavo v gledališču Tone Čufar po 200 din.

Predsednica komisije: Vera Smukavec

SEJA PREDSEDSTVA REPUBLIŠKE KONFERENCE ZRVS SLOVENIJE

POZITIVNI PREMII OB RAMBNEGA IN SAMOZAŠČITNEGA USPOABLJANJA

Izvajanje programa aktivnosti na področju SLO in DS ter drugih družbenih dejavnosti v lanskem letu potekajo v težkih gospodarskih razmerah doma in zelo skaljenih mednarodnih odnosih. V takšnih razmerah je Zveza rezervnih vojaških starešin Slovenije v preteklem letu okrepila svojo vlogo in položaj v frontu subjektivnih sil; združenih v SZDL, in nadaljevala delo, vezano na njene zakonske in statutarne naloge.

Osrednja pozornost je bila usmerjena v izvajanje programov usposabljanja, v delo obrambnih krožkov, v aktivnosti pri pridobivanju mladih za vojaške in druge obrambne poklice, organiziranje, usposabljanje in vodenje civilne in narodne zaščite, v akcije NNNP, v pomoči pri izdelavi obrambnih in varnostnih načrtov, ter angažiranju RVS v delegatskem sistemu, v vodstvenih družbenopolitičnih in družbenih organizacijah in društvih, so ugotovili člani predsedstva na seji predsedstva RK ZRVS Slovenije, ko so razpravljali o delu na področju splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite ter drugih družbenih dejavnosti v preteklem letu.

Po podatkih iz poročil OK ZRVS je v letu 1984 v družbenopolitičnih organizacijah, družbenih organizacijah in društvih, v delu skupščinskih in samoupravnih organov, v organih in sestavinah SLO in DS delovalo 84.998 rezervnih vojaških starešin. Večina poročil govori o dosežkih na celotnem področju delovanja ter o uveljavljanju organizacij ZRVS kot pomembnega družbenega dejavnika, da RVS nosilci obrambnih in samozaščitnih aktivnosti v štabih in enotah teritorialne obrambe, narodne in civilne zaščite na vseh ravneh. V preteklem letu so bili opazni pozitivni premiki na področju obrambnega in samozaščitnega usposabljanja prebivalstva, predvsem v izbiri in pripravi kadra.

Rezervni vojaški starešine so v preteklem letu dokaj uspešno sodelovali v vodstvi šol, predvsem osnovnih in šol srednjega usmerjenega izobraževanja, a v zadnjih dneh minulega leta tudi z obema univerzama v Sloveniji. Na šolah v Sloveniji je bilo v letu 1984 izvedeno 673 obrambnih dni, ki se jih je udeležilo 4.280 rezervnih vojaških starešin v vlogi mentorjev in izvajalcev in 187.504 mladincev. Doseženi so bili dobri rezultati. Lani je bilo na novo ustanovljenih 72 obrambnih krožkov, sedaj pa organizirano deluje 547 obrambnih krožkov (1983-475), kar dokazuje, da je na tem področju delo ZRVS okrepjeno.

Poročila OK ZRVS poročajo o širokem vključevanju organizacij in članstva ZRVS v akcije NNNP ter o

drugih pomembnih aktivnostih SLO in DS. Tudi sodelovanje članov ZRVS s specializiranimi organizacijami in društvi se je v letu 1984 uspešno nadaljevalo, posebej uspešno so bila organizirana različna tekmovanja. Na področju prenašanja tradicij, utrjevanja vrednot in izkušenj iz NOV in revolucije so bile organizirane številne aktivnosti.

V razpravi, pa tudi ocenah OK ZRVS je poudarjeno, da pri pridobivanju mladih za obrambne in vojaške poklice niso doseženi rezultati, ki bi bili ustrezni vloženemu delu. Obveznosti na tem področju so zelo obsežne in mora vse delo potekati še bolj organizirano in usklajeno. Doseženi uspehi organizacij in članov ZRVS Slovenije na področju SLO in DS ter drugih družbenih dejavnosti v letu 1984 so dobri in zelo spodbudni. Ti rezultati so dokaz ustvarjalnega, poglobljenega in načrtovanega dela ter dobrega sodelovanja z vsemi družbenopolitičnimi organizacijami in dejavniki, zlasti v okviru SZDL.

Ko so na seji ocenjevali sedanjo stopnjo organiziranosti ZRVS Slovenije, so ugotovili napredek pri krepitvi vloge organizacij ter večjo samostojnost krajevnih organizacij ZRVS, od katerih je v večini meri odvisno uspešno delo celotne organizacije. To pa ne morejo trditi za aktivne ZRVS, kjer pogrešajo akcijsko delovanje RVS predvsem v organizacijah združenega dela, čeprav se trudijo za uveljavitev takšne oblike dela. Občinske organizacije bi morale združeno delo bolj informirati o prednostih delovanja aktivov ZRVS pri reševanju raznih vprašanj, zlasti na področju SLO in DS.

Več pozornosti v naslednjem letu bodo morali posvetiti pogojem za delo ZRVS, materialnim, prostorskim in tudi kadrovskim problemom. V analiziranju organiziranosti ZRVS je potrebno temeljiteje proučiti delo organizacij in članov ZRVS tudi v skladu z usmeritvami, ki so bile sprejete v zvezi komunistov o delovanju našega socialističnega samoupravnega sistema. Organiziranost v ZRVS, kot je poudarjeno v osnutku poročila, mora zagotoviti pregled nad aktivnostmi RVS v vseh sestavinah SLO in DS z namenom, da bodo vsi razporejeni na ustrezne dolžnosti.

sti. Predsedstva organizacij ZRVS in njihova delovna telesa morajo redno spremljati in preverjati, zakaj njihovi člani ne opravljajo svojih obveznosti, zlasti tam, kjer samoupravna in častna sodišča niso še uveljavila svoje vloge.

Republiška konferenca ZRVS bo s svojimi organi in delovnimi telesi ter strokovno službo v prihodnje še dosledneje ocenjevala svoje delo ter spremljala stanje v organizacijah in med člani ZRVS Slovenije. Čeprav so ponekod nekatere slabosti v organiziranju in delovanju ZRVS tudi posledica neustreznosti sestavljenih predsedstev občinskih in krajevnih organizacij (konferenc) ter njihovih delovnih teles, se reševanju kadrovskih vprašanj in problemov ni posvečalo dovolj pozornosti in učinkovitosti. V pripravi za volitve se je potrebno dogovoriti o izhodiščih za kadrovske politike in na podlagi analiz in ocen ter evidentiranja kandidatov za vodstvena in delovna telesa zagotoviti njihovo ustrezno kadrovske spremembe.

Informiranje javnosti o delovanju in rezultatih članov in organizacij ZRVS je po obsegu in kvaliteti tako, da utrjuje prepričanje, da je ZRVS pomembna družbena sila še posebej za SLO in DS. V informativni dejavnosti je nepogrešljiv pripomoček revija Naša obramba.

S. Nikolič

UMETNIŠKA RAZSTAVA POLDETA MIHELIČA

V festivalni dvorani na Bledu bo od 28. junija do 19. julija na ogled umetniška razstava Poldeta Miheliča.

Otvoritev razstave bo 28. junija ob 19. uri. Razstava bo odprta vsak dan od 15. do 19. ure, razen ponedeljka.

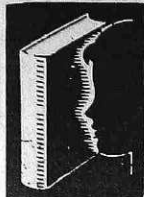
Vabljeni!

ALPALIK Bohinjska Bistrica prireja umetniško razstavo GORENJSKA KRAJINA

Razstavljajo: Marjan Belec, Albin Polajnar, Janez Ravnik in Metka Vovk-Mausier.

Otvoritev bo 28. junija ob 18. uri v Domu Joža Ažmana. Odprta bo do 13. junija vsak dan od 18. do 20. ure.

Vabljeni!

NOVOSTI NA POLICAH JESENIŠKE KNJIŽNICE

Alberto MORAVIA: **Melanholija ali 1934.** Roman. Pomurska založba 1985.

Moravia se tu vrača v leta svoje mladosti. To so bila kaj nevzpodbudna leta: v Italiji je bil fašizem na vrhuncu moči, v Nemčiji pa si je Hitler začel utrjevati oblast. Prav iz te dežele pa prideta na Capri mladoporočenca, moški srednjih let in mlada ženska, »s presunljivo obupanim pogledom«. Vanjo se bo zaljubil junak tega romana.

Pisatelj torej iz precejšnje časovne distance razsoja o melanholiji, ki je sicer problem mladih ljudi. Lucio je mlad pisatelj, pri sedemindvajsetih letih je zasnoval svoj prvi večji tekst. Vse naj bi se sukalo okrog obvladanega obupa. Za razliko od Wertherja junak Luciovega romana ne bo napravil samomora, pač pa naj bi se na obup navadil, obup naj bi »ustalil«. Lucio sprva sam ne ve, kako bi utemeljil to, da je junak dokončno obupan. Je obup v Luciovem romanu samo miselna konstrukcija? V resnici si je zamislil, da naj bi bilo krivo to, da mora živeti v deželi, v kateri ni prave svobode. Junaku (in pisatelju, t. j. Luciu) pa manjka izkušnja, tako v politiki kakor v življenju nasploh. To pa bo kaj hitro nadoknadil. Njegovo bivanje na Capriju — sem je prišel, da bi pisal — je polno prečudnih doživetij. Sprašujem se, kaj od tega bi kazalo izdati bralcu. Glavno skrivnost pisatelj varuje pred bralcem vse do konca knjige.

Ce povem, da se je junak že med vožnjo na Capri — se pravi kar na barki — močno zaljubil v mlado Nemko — v prav tisto z obupanim pogledom, in to kar vpricho njenega moža — sem s tem komaj nakazal glavne smeri romanovega razvoja. Ce povem še to, da je objekt to nedadne ljubezni suhljati in ne preveč lepa rdečelaska, se še vedno gibljemo v območju prvih kar se da nedolžnih namigovanj. V resnici gre vseskozi le za ljubezen — in kajpak za roman, ki naj bi ga Lucio napisal. Vse se dogaja v nekaj dneh — kvečjemu tednih — počitnikovanja. Pa vendar je bralec iz poglavja v poglavje postavljen pred neslutena presenečenja. Vse se odvija tako kot v kakšnem kriminalnem romanu, le da tu ni zločina. Treba pa je razvozlati skrivnost Beatinega nenavadnega obnašanja. Beate — tako je ime mladi Nemki — se namreč vseskozi vede prav protislovno. Gre pa za Luciove prepričanje, da veje iz Beatinega pogleda prav tak obup, kakršnega pripisuje junaku svojega romana — in morda tudi samemu sebi.

Vse kaže, da tudi ta Beate premišluje o samomoru, pri tem pa ima pred očmi prav posebno različico tega strašnega dejanja: posnemati želi nemškega dramatika Kleista — ta se je, kot vemo, podal v prostovoljno smrt skupaj z neko ne prav mlado žensko. Ali si Lucio to umišlja, ali pa Beate res naklepa, da bi ga pridobila za samomor v dvoje? Čudno pa se obnaša tudi Beatin soprog, po vsem videzu režimski človek (se pravi nacist). Ta je očitno zelo ljubosumen, pa vendarle dopušča, da se zgodba med Beato in mladim Italijanom zapleta naprej.

Roman — takšen kot je — je moč govoriti predvsem na podlagi junakovega značaja. V nasprotju z našimi prvotnimi pričakovanji Lucio ni kak sanjač: prej ustreza našim predstavam o ognjevitem italijanskem ljubimcu, ki se prav nič ne boji, da bo izpadel smešen, če teatralično kaže svoja čustva. Ne boji se, da se bo osramotil, če bo dvoril Beati vpricho njenega moža, strah ga je le tega, da bi ga ona prišla za besedo, če bo privolil v samomor. Kako to, da ta mladi intelektualec ne premore ne sramu ne neodločnosti? Mogoče mu pomaga to, da pravzaprav igra ustaljeno vlogo — vlogo ljubimca. Videti je, da je Moravia v tej točki globlji, kot se zdi na prvi pogled. Zdi se, da skupaj z nekaterimi filozofi in sociologi vidi v igri enega izmed najbolj določujočih elementov družbenega obnašanja.

To bi lahko veljalo v enaki meri za eros kot za politiko. Igra nam ponuja pretezo, da pobegnemo pred samim seboj. Lahko pa je ravno obratno: Lucio je brez sramu kazal svoja malce neprimerna čustva zato, ker je našel v okolju vzorec za to. Konec koncev pa ima pred seboj tudi ta izgovor, da mu gre le za pisanje romana! Tudi za Beatinim dvočlennim ravnanjem bi se lahko skrvilo kaj takega, če ne gre pri njej le za nekakšno perversnost, za ekshibicionizem ali za sadomazohizem. Če bi radi razvozljali to vprašanje, se boste morali seveda potruditi sami in prebrati roman do konca. Sam bi opozoril

le še na to, da skozi prizmo tega romana tudi sadomazohizem nacizma občutimo kot nekakšno grozljivo igro. Moravia govori tu o politiki nekolikant zastrto, pač zato, ker politiko dojemamo skozi Luciove nedozorelost in neizkušnost.

Osebe v **Melanholiji** niso tako zaslužene od iztirjene seksualnosti kot smo vajeni iz drugih Moravievih tekstov. Namesto perversnosti figurira tu gon smrti. Obup, o katerem razmišlja Lucio, je morda le maska tega gona. Ko hoče junak uiti izvoljenki, ki ga, kot se mu zdi, vabi v smrt, si poišče zavetje v obupu starejše ženske, Rusinje, nekdanje teroristke. Sploh se pri Moraviu vedno prepletajo strogo zasebne in politične teme. Očitno je, da opisuje svet, v katerem se veljajo stara znana pravila igre. Kdo ve, ali smo res že ušli iz njihovih silnic?

Marko Hudnik

ODLOMEK IZ KNJIGE

Mož in Beate sta, on vneto, ona bolj mirno, prenesla reči za piknik na plažo, na malo bolj dvignjen kraj, enako oddaljen od brega in od pečin. Spraševal sem se, ali me lahko vidita tako kot jaz njiju, vendar nisem ničesar dognal — morda sta me videla, morda pa ne. Beate me je zagotovo videla, ko se je čoln približal plaži, in je o moji navzočnosti prav tako zagotovo obvestila moža. Zdaj sta vedela, da ju od nekega opazujem, obenem pa sta se, kot je bilo videti, vedla popolnoma sproščeno, kot človek, ki ne sluti, da ga opazujejo. Tako sem bil jaz prisiljen opazovati z mimosnostjo človeka, ki misli, da ga ne vidijo; onadva pa sta morala kazati nedolžnost človeka, ki ne ve, da je opazovan.

Toda kaj je bilo v predstavi, ki sta jo Müllerjeva očitno tako skrbno pripravila? Sedel sem v senčici skale, ki me je skrivala, in dolgo sem opazoval par, ne da bi mogel razumeti, kaj se pravzaprav dogaja. Vse je potekalo počasi in spokojno; obenem pa sta se počasnost in spokojnost zdeli na nejasen način premišljeni in načrtovani. Najprej je mož postavil ležalnika, nato je med kamene zapičil senčnik in ga odprl, na koncu pa je razgrnil po tleh še prt za piknik. Mislim sem, da bosta začela jesti, a sem se motil. Mož se je usedel v ležalnik in si dal opravka s fotografskim aparatom. Zdaj je tudi Beate ležala na ležalniku in gledala naravnost proti meni; vsaj zdelo se mi je tako, ker si je spet nataknila črna očala in je bilo mogoče smer njenih pogledov uganiti samo po drži glave.

Vse to se je dolgo vlečlo. Bilo je, kot da se je sonce ustavilo na nebu tik nad mojo glavo; zdelo se mi je, da me je ovila neznosna pripeka. Senca skale me je zelo slabo ščitila; moral sem biti sključen, roke sem ovil okoli kolien; noge bi lahko iztegnil le na sonce. Poleg tega sta zaradi čolna, ki je bil potegnjen na suho poleg njunega, morala vedeti za mojo navzočnost, in sklepal sem lahko, da dobro vesta, da sem v bližini. Toda odločila sta se, da se bosta kot prejšnji dan v kavarni vedla tako, kot da me ni. Ta domneva je bila najbolj boleča, ker je poudarjala zaroto proti meni. Ljubša bi mi bila izbira načrta, ki bi upošteval mojo navzočnost in bi me postopoma, a zanesljivo vse bolj vlekel vase.

Potem se je nepremična in negotova scena nenadoma premaknila, se spremenila. Mož je odrgel časopis, pograbil fotografski aparat, ga dvignil v višino oči in naravnal objektivi proti zalivu. Dolgo je gledal, nato pa je odvrnil oči od objektiva, se obrnil k Beati in ji nekaj rekel. Pogledala je vanj in mu mirno in premišljeno odgovorila. Pogovor je še nekaj časa zaupno, potuhnjeno in hoteno tiho tekel naprej; skrit za skalo sem imel, kdo ve zakaj, ponizujoč občutek, da govorita o meni. Potem je Beate na možovo kretanje, ki je bilo kot povabilo, ustala iz ležalnika in stopila bosa in v zadregu po žgočem pruhu k njemu in mu sedla na kolena. Ker nisem pričakoval tolikšne zakonske pristranosti, sem skoraj nejevolno razprl oči. Mož je položil eno roko okoli suhih Beatinih bokov; po mali ritki je razklesnil pet debelih pokroviteljskih prstov. Medtem ji je z drugo roko brskal po tilniku, ji mršil kodre in jo božal po vratu. Nekaj časa se mu je Beate pustila, potem pa se je nenadoma sunkovito obrnila in mu obsula obraz z gostimi in hitrimi poljubi; od brade pa čela. Poljubljala je, kot kljuva ptič: silovito in sistematično. Naposled je Müller iztegnil roko in spet prijel fotoaparat, ki ga je položil na kamene; Beate je ustala in se napotila k obali. Mož je naravnal objektivi, nato pa vstal in ji sledil.

Gledal sem s podvojeno pozornostjo; slutil sem, da se bo zgodilo tisto, kar sta do zdaj pripravljala. Beate je stopala previdno, postavljajoč bosa noge drugo za drugo na vroče kamne. Previdnost, s katero se je premikala, je povzročila, da se je njeno suho in ohlapno telo sunkovito premikalo kot pri neskladni marioneti. Po obsežnosti že ženske, po koščenosti pa še dekliške boke je sunkovito prestavljala z enim kolkom navzgor, z drugim navzdol. Oglata in koščena ramena so se zaradi negotove hoje nagibala na stran, kot bi nanje pritiskala teža neurejenih, razmršenih las. Nežne roke, tenki vrat in vitka stegna so potrjevali videz ženske lutke, zgubljene v močni svetlobi poletne sončne pripeke. Brž ko je prišla na obalo, je potopila opečena stopala v vodo. Nato se je obrnila k možu, kot da čaka na ukaz.

Müller je uperil vanjo fotografski aparat; Beate ga je nekaj vprašala; ne da bi nehal gledati skozi objektiv, ji je takoj odgovoril, potem pa ji je s kratkim stavkom, ki sem ga tokrat slišal, v nemščini rekel: »Seveda, se razume.« Kaj je bilo, kar se je, kot se pravi, »razumelo samo po sebi«? To sem takoj zvedel, ker sem videl, da si je začela Beate brez obotavljanja slačiti kopalke.

Kopalke so bile črne, enodelne, prevelike za njeno nedozorelo telo. Še od daleč sem lahko videl, da so ji preširoke, predvsem okoli stegen, trebuha in prsi. Povsod tam, kjer bi jih druga, lepo rasla ženska napolnila. Videl sem, kako je šla k naramnikom in jih je spustila na roke. Mož ji je še nekaj rekel in tedaj si je Beate potegnila kopalke do pasu. Majhne, trde in štrleče dojke, kot pri kozi, so se iztezale v poletno sinjino. Toda Müllerju še ni bilo dovolj; ne da bi odtrgal oči od objektiva, je z roko ukazovalno pomignil, kot da bi ji velel, naj še bolj spusti kopalke. Beate je ubogala. Z obema rokama je prišla za kopalke in si jih skrbno spustila prav do gležnjev. Zdaj je čisto gola in zravnana čakala. Mož je gledal skozi objektiv in nestrpno zavpil: »Nazaj, nazaj!« Tokrat nama je Beate pokazala hrbet in po prstih stopila v morje. Nekam negotovo je počasi bredla naprej. Videl sem, da ji voda sega vse višje in višje po mršavem in vitkem hrbtu, od nog do ledij in od tod do vratu. Z glavo in delčkom ramen je bila nekaj trenutkov čisto na miru; nato se je obrnila in se začela pomikati naprej proti bregu. Počasi, počasi so se iz vode vzdignila najprej ramena, potem prsi, pas in trebuh. Medtem je Müller brezumno tekal sem ter tja po kamenju in hitro in silovito pritiskal na aparat.

GLASBENI RECITAL FAGOTISTKE BARBARE ULČAR

Nocoj, 27. junija, se bo ob 19.30 v prostorih razstavnega salona DOLIK Jesenice, Titova 12, z glasbenim recitalom predstavila fagotistka Barbara Ulčar, ki jo bo pri klavirju spremljala Slavica Valh.

PROGRAM RECITALA: Georg Philipp Telemann: Sonata F-mol; Carl Maria von Weber: Koncert F-dur; Kolomic: Skerco; Gabriel Pierne: Solo de Concert op. 35.

Korepetitor Bojana Krstulović, tretji letnik Akademije za glasbo Ljubljana, študentka profesorice Dubrovke Tomšič-Srebotnjak.

Vstop prost.

NOVA STALNA RAZSTAVA V PREŠERNOVI ROJSTNI HIŠI

V četrtek, 20. junija, je bilo v Prešernovi hiši v Vrbi slovesno. Kulturna skupnost Jesenice je v sodelovanju z Gorenjskim muzejem iz Kranja pripravila stalno razstavo v obnovljeni sobi. Številni obiskovalci so si lahko ogledali knjižna dela, ki govore o Prešernu in njegovem delu, izdaje Prešernovih poezij po letu 1945 in prevode pesnikovih del. Po stenah sobe pa visijo umetniške slike M. Maleša, B. Jakca in T. Kržišnika, ki predstavljajo pesnika ali pa so ilustracije njegovih pesmi.

Uvodne besede je prebral predsednik kulturne skupnosti Janko Rabič, z govorom pa je nadaljeval dr. Matjaž Kmecl, ki je med drugim pohvalil skrb jeseniške občine za kulturne spomenike in kulturo.

V kulturnem programu sta člana gledališča Tone Čufar recitala Prešernove balade in romance ob glasbeni spremljavi tria Ana in Jože Bedič ter Janez Mesec.

Ko smo posedli po klopih okoli kmečke peči, nam je dr. Bratko Kreft ganjeno dejal: »Prešeren je velik pesnik ne samo za Slovence temveč tudi za svet, čeprav je napisal samo drobno knjižico. O njem je težko govoriti, ker je v vsakem Slovencu intimno prisoten in lahko o njem vsakdo nekaj pove. Vi ste prvi dediči Prešerna in neposredni potomci njegove generacije. Današnja intimna slovesnost — recitacija, povezana z glasbo — je bila resnično spominski obred.«

O GLASBENI DEJAVNOSTI V JESENIŠKI OBČINI

V sredo, 19. junija, je Zveza kulturnih organizacij Jesenice povabila na razgovor predsednike in zborovodje pevskih zborov, predsednika in dirigenta pihalnega orkestra Jeseniških železarjev in člane glasbene komisije. Ob polovičnem odzivu vabljenih so govorili o predlogu sporazuma o nagrajevanju strokovnih vodij, o delovanju območnega pevskega združenja in o glasbeni problematiki v občini.

S podpisom sporazuma o nagrajevanju strokovnih vodij ljubiteljskih glasbenih skupin naj bi se v Sloveniji uskladilo in sistematsko uredilo nagrajevanje, ki ga sedaj posamezne občine zelo različno rešujejo. Po predlogu sporazuma je možno na osnovi opredeljenih kriterijev pevske zbornice in glasbene skupine razdeliti v štiri kakovostne skupine, kar je tudi kriterij, poleg izobrazbe, delovnih izkušenj in številčnosti skupine za nagrajevanje strokovnih vodij. V razgovoru so ugotovili, da nagrajevanje strokovnih vodij v jeseniški občini glede na predlagane kriterije pri posameznih strokovnih vodjih odstopa od nič do 26 %. Če bi hoteli v drugem polletju uveljaviti nagrajevanje po sporazumu, bi potrebovali okrog 150.000 dinarjev. Ker predlog sporazuma zelo natančno določa tudi obveznosti zborov oziroma instrumentalnih skupin glede obsega dejavnosti, koncertnih nastopov in izbora zborovske literature, so se dogovorili, da bodo o predlogu sporazuma spregovorili v vseh zborih, predno ga podpišejo oziroma uveljavijo v občini.

Pri obravnavi delovanja območnega pevskega združenja za Gorenjsko, ki sicer formalno obstaja, vendar ne opravičuje svoje vloge pri razvoju zborovske dejavnosti na Gorenjskem, so ugotovili, da Gorenjska nima tako kvalitetnih zborov, kot jih imajo nekatera druga območja na Slovenskem in da tudi ni nič naredila, da bi se v tem pogledu kaj premaknilo. Za to je nujno treba oživiti in strokovno okrepiti gorenjsko pevsko združenje in odpreti občinske meje, ko gre za vprašanje kvalitetnega napredka zborovske dejavnosti.

Veliko so govorili o problemih glasbene dejavnosti v jeseniški občini. Čeprav so se v zadnjem času pojavili kar štirje novi pevski zbori, napoveduje pa se še peti, se trenutno kaže bolj stagnacija kot kvalitetno napredovanje te dejavnosti v občini. Zveza kulturnih organizacij sicer daje 15 odstotkov sredstev, namenjenih za dejavnost kulturnih društev in organizacij, za nagrajevanje strokovnih vodij pevskih zborov in pihalnega orkestra, vendar ni pravega učinka, kar je povezano tudi s pomanjkanjem pevcev v posameznih zborih oziroma pihalcev v orkestru.

večzmenkim delom, pa tudi z disciplino pevcev in godbenikov in ne nazadnje z izborom ustreznih glasbene literature in strokovnim delom strokovnih vodij. Zato bodo tudi v občini morali več razmišljati o občinski kulturni politiki in kulturi in premagati društvene in krajevne zaprtosti. Potrebno bo doseči ustrezno razmerje med količinskim in kakovostnim razvojem in pretakanje kadrov oziroma pevcev iz nižjih v višje kvalitetne zbornice, da bi obdržali korak s slovenskim kakovostnim vrhom.

Poudarili so tudi zahtevo in potrebo za boljše strokovno delo glasbene komisije pri zvezi kulturnih organizacij in redno, vsaj enkrat letno sestajanje strokovnih vodij oziroma zborovodij in dirigenta. To bi vsekar prispevalo k strokovni rasti zborovodij, kakor tudi k poznavanju in izboru najbolj ustreznih glasbene literature za posamezni zbor.

Menili so, da bi pevske in godbene vaje morali bolj izkoristiti tudi za kulturno-estetsko vzgojo pevcev in godbenikov. Pri tem gre za stalno dvigovanje in krepitev njihove kulturne zavesti in poznavanje kulture, ker so glasbeniki, predvsem glasbeni, ki jo je človeštvo ustvarilo v vsem svojem razvoju, da bi spoznali zakonitosti glasbenega razvoja, ki ga nadaljujejo oplemenitenega z najboljšimi dosežki sodobnega razvoja. V zvezi s tem so govorili tudi o varstvu kulturne dediščine z vidika ohranjanja najlepše glasbene literature v programih zborov, ki je nastajala v zgodovini človeštva, vključno z najnovejšo glasbeno literaturo, ki se, kar je vrednega, sproti spreminja v zgodovino.

Zal je razgovor le polovično uspel, ker je manjkala kar polovica vabljenih, vendar pa je dal nekaj zelo koristnih predlogov in pobud za nadaljnje delovanje Zveze kulturnih organizacij in njene glasbene komisije. Kritično so ocenili odsotnost predsednika in dirigenta pihalnega orkestra Jeseniških železarjev, ki se s svojimi delegati tudi ni udeležil programске konferencie Zveze kulturnih organizacij, še posebno, ker se ta čas srečuje s številnimi težavami. Vsekakor pa je razgovor tudi potrdil, da je potrebno nadaljevati s tako obliko dela pri reševanju problemov glasbe v občini.

POJO NAJ LJUDJE

V nedeljo, 23. junija, se je zbralo v Šentvidu na Dolenjskem okrog 7000 pevcev na 16. taboru slovenskih pevskih zborov. Posvečen je bil 40. obletnici zmage in osvoboditve in v okviru evropskega leta glasbe. Peli so tudi pevci moškega zbora DU Jesenice in pevci moškega zbora »Vintgar« z Blejske Dobrave.

Jeseniški pevci sodelujejo na taboru že vrsto let in tako uresničujejo tudi geslo »Slovenija poje«. Že teden dni pred taborom po vsej Sloveniji zbori prirejajo koncerte. Zato so v četrtek, 20. junija peli na Blejski Dobravi štirje moški zbori. Ob koncu je Aljažev »Triglav« zadonel nad strehami, prisluhnili so mu ljudje med hišami, na vrtovih, v tovarni. Pesem je združila delavce, intelektualce, kmete, stare in mlade. Tako je bilo na Blejski Dobravi, tako je bilo v Šentvidu. Na tisoče pevcev je z najlepšo govorico tega sveta bogatilo sebe, svoje okolje in z navdušenjem pelo sebi in vsem, ki so prišli v Šentvid ter tistim doma.

Moški, ženski in mešani zbori so peli lepe slovenske umetne in ljudske pesmi. S pesmijo Matija Tomca »Pomlad« so ženski zbori počastili skladateljevo 85-letnico. Ubald Vrabec, ki je letos dopolnil 80 let življenja, je sam dirigiral moškim zborom svojo pesem »Pomladni pozdrav«. Vsi zbori so ob spremljavi godbe zapeli pesem Viktorja Mihelčiča »Svoboda«, ki jo je uglasbil prav za letošnji tabor. Letošnji stoletnik, skladatelj in zapisovalec koroške narodne pesmi, Zdravko Švikeršič je poslal pevcem sporočilo, posneto na magnetofonski trak: Spontano je pevecem privrela iz srca njegova pesem. Oj ta mlinar. Osrednjo glasbeno točko je pripravil skladatelj Radovan Gobec z naslovom »Od puntov do Tita«. Izbral je pesmi, ki so spremljale in podpirale boj slovenskega naroda od prvih začetkov do današnje samostojnosti. Izvajali so jo solisti, vsi zbori in štiri godbe na pihala.

Zborovski petje v Šentvidu ni brezglavo kričanje, ampak je prikaz nivoja te zvrsti kulture slovenskega naroda. To je kulturni dogodek vseh Slovencev. Za pevce je peti v taki množici in iz srca lepo slovensko pesem, enkratno doživetje. To je srečanje pevcev, prijateljev, ki jih povezuje pesem. Slavnostni govornik dr. Marjan Rožič je svoj govor končal z besedami:

»Socializem — to niso samo stroji, tovarne, tone in procenti, to je predvsem osvobodjen in ustvarjalni človek; socializem, to je svoboda, kultura, pesem, ustvarjalnost, to sta ljudsko dostojanstvo in demokratični odnos med ljudmi. Naj pesem združuje, navdaja, povezuje v času, ki je pred nami!«

Mira Mesarič

Bazo na današnjem Spodnjem Plavžu oziroma v Logu Ivana Krivca se na Jesenicah kar pogosto omenja. V tem mirnem in v poletnih mesecih senčnem delu Jesenic ima balinarski klub danes lepo urejeno balinišče.

Pred drugo svetovno vojno je bil ta kraj deloma zaraščen z drevjem, nekaj zemlje je bilo obdelane, večina pa so bili travniki za košnje. Njive so navadno imenovali Šrajeve njive ali Šrajev travnik, to je po nekdanjih lastnikih današnjega hotela Pošta in okolice. Vsa ostala zemlja, na vzhodu do nekdanje železniške kurilnice, je bila že pred več kot 200 leti razdeljena med posestnike in kažjarje, predvsem iz starega dela Jesenic, to je Murove.

Na začetku druge svetovne vojne je Nemcem na Jesenicah začelo primanjlovi prostora za stranske železniške tire. Zato so nekaj tirov položili kar po polju, od kurilnice proti današnji »Bazi« na Plavžu. Na koncu tirov so postavili še dokaj veliko zidano halo za občasno popravilo parnih lokomotiv. Obenem so ustanovili tudi večjo železničarsko šolo. Na prostoru današnje »Baze« so leta 1942 postavili lične lesene hišice z vsem potrebnim in primerno šolsko dvorano ter kuhinjo.

Prav ta prostor na Plavžu je zelo prav prišel takoj po osvoboditvi, ko smo na Jesenicah morali urediti primeren prostor za karanteno, oziroma zbirno bazo vračajočih se ujetnikov, internirancev.

V glavnem štabu NOV Slovenije v Črnomlju so že pred koncem vojne z veliko skrbjo razmišljali, kako po končani vojni pravilno ukrepati glede repatriacije vojnih ujetnikov in neštetih internirancev. Število preživelih, a izmučenih ljudi, ki se bodo kmalu po končani vojni začeli vračati iz raznih taborišč na svoje domove, je bilo le delno znano. Zato je bil v Črnomlju organiziran tudi tečaj za povojno repatriacijo. Izkušnje nepravilnega ukrepanja po prvi svetovni vojni so bile le prevelike, zato so nam tečajnikom predavatelji stalno poudarjali predvsem naslednje: v vsej prvi svetovni vojni je padlo na vseh bojiščih po svetu 11.800.000 ljudi, po končani vojni pa jih je zaradi posledic vojne umrlo 22.000.000. Te številke so nam takrat v Črnomlju tako vcepili v srce, da smo si jih dobro zapomnili do danes, čeprav je minilo od tega že 40 let.

Znano je, da je takoj po prvi svetovni vojni razsajala po svetu tako imenovana španska bolezen. Občutili so jo v Sloveniji in v nekaj primerih tudi na Jesenicah. Zato naj bi sprejemne zbirne baze urejali ob mejnih prehodih, iz teh baz pa bi pošiljali manjše ali večje transporte naprej v za to pripravljene karantene po Sloveniji.

Glavni zbirni bazi za sprejemanje transportov sta bili določeni za Jesenice in Šentilj pri Mariboru. Že na dan osvoboditve Ljubljane smo se tečajniki iz Črnomlja javili štabu za repatriacijo. Po desetih dneh sem bil že dodeljen za organizacijo zbirne baze Jesenice. S tovarišem iz Maribora, ki je bil dodeljen za mejni prehod Šentilj, sva si še segla v roke in takoj odšla na določeni mesti. V spremnem pismu so bili zapisani vsi tehnični nasveti glede hitre ureditve zbirne baze. Čeprav sem potoval v glavnem peš, so bili koraki po pravkar osvobojeni zemlji kar lahki in 19. maja nekako opoldne sem že stopil na Jesenice na domači tišni prag, takrat Murove št. 10.

Domači so mi skušali pri moji nagoli pomagati in prav mama mi je svetovala, da bi bil najbolj primeren prostor na Plavžu, kjer so Nemci postavili lesene hišice za železničarsko šolo in tudi proga pelje prav tam mimo. Ker smo imeli v bližini tega kraja tudi mi svojo njivico, so si domači ta kraj večkrat lahko ogledali.

Zgodaj zjutraj 20. maja sem se javil na komandi mesta Jesenice v današnjem Titovem domu in nato odšel na posvet k zdravniku dr. Milanu Čehu, da sva si ogledala barake. Prvo povojno vodstvo Železarne nama je zelo pomagalo. Dobila sva gasilski avto kombi, ki ga je vozil tovarniški gasilec Franc Kerštan, sin nekdanjega prvega uniformiranega policaja na Jesenicah. Kraj nekajletne nemške železničarske šole je bil odličen, še posebno, ker je bil tik ob progi. Prostore smo začeli urejati takoj, saj so iz Podrožce za 25. maj že najavljali prvi transport.

Pri ureditvi obširnega prostora je delalo 15 delavcev — nemških vojnih ujetnikov. Bili so zelo iznajdljivi in delavni. V veliki zidani hali smo postavili transportno kuhinjo, veliko razkuževalno peč in množično kopalnico z okrog 40 tuši za kopanje. Zidarska dela je opravil zidar mojster Franc Zemva iz Sebenj pri Bledu, mizarska dela pa mojster iz Jesenic Franc Šlibar starejši. Vsa in-

stalacijska, ključavničarska in električarska dela so brezplačno opravili delavci Železarne. Tudi preprosto ožvčenje je odstopila Železarina, pripeli pa smo jih kar po visokih bukovih drevesih v okolici zbirnega mesta. Za to nekako propagandno stran sta skrbela Marica Zlebir in Anton Debevc z Jesenic.

Kuhinjskih pripomočkov in opreme je ostalo dovolj še nemške, najbolj pa smo bili veseli dveh velikih in kar sodobnih parnih kotlov za kuhanje ter okrog 25 pločevinastih kant z dvojnimi dnom in hermetičnim pokrovom. Te posode so potem s toplo hrano čakale ob progi na transport tudi po več ur. Spodnji prostori današnjega Titovega doma so bili dobro založeni z različno nemško hrano. Za kruh je dobro skrbel privatni pekovski mojster Konrad Vidic.

Nekaj pomožnih prostorov za prenočevanje ali nekajdnevno oskrbo je bilo urejenih še v bivšem župnišču, danes Titova 65, v takratnem sokolskem domu, danes TUKD Partizan, v nekaterih barakah pod Mežaklo in v delavskem domu pri Jelenu.

V tistih dneh sem se moral odpeljati s kolesom še v Kranjsko goro zaradi tehnične ureditve pomožne karantene v hiši pod Vitranjem, v kateri je imela vrsto let po vojni milica svoje prostore. Večje karantene so bile še v Kamniku, na Bledu in seveda v Ljubljani.

V eni izmed hiš na Plavžu je bila urejena po takrat najboljših možnosti zdravniška služba s stalnim zdravnikom, v sosednji pa postaja Rdečega križa. Tudi četica mladih vojakov Jugoslovanske ljudske armade je imela tam svoj prostor. Stražili so glavne prihode v bazo, pa tudi vojne ujetnike je bilo treba prve mesece še stražiti. Zastražiti je bilo treba tudi vsak transport, ki je pripeljal skozi karavanški predor na Jesenice. Zaposlilo se je še večje število pisarniškega osebja, popisovalcev in predvsem mlada dekleta, ki so razdeljevala hrano pri transportih ob progi.

Tudi komandno osebje je bilo takoj zbrano. Prvi komandant zbirne baze je bil borec Tonček Zalokar iz Podkorena, po demobilizaciji delavcev v predelovalnih obratih Železarne. Po dveh mesecih pa je prevzel vodstvo baze na Plavžu izredno prizadevni domačin, prvoborec Karel Kozar-Romi, komisar pa je postal Stane Oblak, doma iz okolice Kamnika ali Kranja.

Vsa tehnična dela, za katera sem bil odgovoren, so bila opravljena dobro, čeprav smo prostore na hitro izpopolnjevali še vse leto 1945. Načrte za tako ureditev karantene oziroma zbirne baze sem si preprosto risal v male beležke ali zvezke že v Črnomlju in nekaj teh obledelih papirjev mi je še danes drag spomin.

Iz Podrožce so v zgodnjih jutranjih urah že najavili prvi transport brez točne ure prihoda. Že okrog osme ure zjutraj je bilo ob progi na Plavžu vse pripravljeno. Tudi dobro zaprte pločevinaste kante s toplo

hrano so stale ob progi. Ob kantah so stala mlada dekleta v belih predpasnikih in z zajemalkami v rokah. Čakale so, da ljudem iz transporta razdelijo toplo in dobro kuhano hrano. Iz zvočnikov na visokih bukvah so se razlegale slovenske melodije, da bi bil sprejem na domačih tleh čim bolj slovesen.

Ob desetih se je s Hrušice počasi približeval prvi transport z okrog 30 vagoni. V tem prvem transportu so bili jugoslovanski vojni ujetniki, nekdanji višji in nižji oficirji, v še dokaj dobro ohranjenih uniformah. Nahrnili, pregledali in popisali smo jih, nato pa so se razen nekaj obolelih ljudi, ki so ostali v jeseniški bazi, odpeljali v Kamnik, od koder so iz tamkajšnje karantene postopoma odhajali na svoje domove.

Prestali smo prvo preizkušnjo. Za transportno kuhinjo sta v prvih mesecih skrbela Ignacij Hrovat in Franc Rovani iz Podmežakle, za vse prevoze s konjem pa Valentin Šranc starejši iz Zgornjega Plavža. Z vprego je dostavljali k progi hrano, vozil iz pekarn Vidic vsak dan svež kruh in na železniško postajo ali obratno različni material.

Transporti izmučenih ljudi so odselej prihajali vsaj prva dva meseca zelo pogosto, to je noč in dan, tako da ni mo bil poznali nobenega počitka. Ljubljanska, kamniška, gornjesavska in blejska proga so oživele. Z jeseniške zbirne baze smo določeno število ljudi pošiljali za nekaj dni v omenjene pomožne karantene, od tam pa so po zdravniških pregledih odhajali na svoje domove.

Z nekaj transporti so prišli tudi fantje, ki so bili mobilizirani v nemško vojsko. Na njihovih obrazih je bilo opaziti precejšen strah. Že med dolgo vojnjo so namreč naleteli na veliko lažno propagando, kako bodo v Jugoslaviji z njimi grdo ravnali, toda že takoj po prihodu v domačo zbirno bazo na Jesenicah so kaj lahko ugotovili resnico.

Transporti v jeseniško bazo so prihajali v prvih mesecih oziroma celo leto 1945 zelo pogosto, v presledkih pa še v letu 1946 in 1947 in prav tako na Šentilj pri Mariboru. Prihajali so izmučeni ljudje iz različnih taborišč in vsak bi zaslužil kratek opis svojega trpljenja, toda zaradi prevelike množičnosti smo zapisali le številko transporta.

Bilo pa je med temi transporti nekaj zelo ganljivih prizorov in mi še danes po 40 letih ne gredo iz spomina. Ko se je transport ustavil, so na vagonih takoj odprli široka vrata. Prenekateri izmučeni interniranci je takoj izstopil, se skoraj vrgel na tla in začel poljubljati domačo, s krvjo priborjeno slovensko zemljo. Takih prizorov se danes ne da opisati, toda takrat se je iz njih videlo, kaj pomeni s tolikim trpljenjem priboriti si svobodo.

40 let je minilo od tistih žalostnih in obenem srečnih dni v letu 1945 in tudi »Baza« na Plavžu praznuje svojo obletnico. Skrb za pravilno ukrepanje po končani vojni in navodila, prejeta že v Črnomlju, so se izkazala kot izredno pravilna, pa tudi izvrševali smo jih dosledno in pošteno.

Anton Žerjav

EKSKURZIJA NA REKO

Nadvse srečen sem bil, ko sem izvedel, da bom šel lahko s člani društva DIATI na razstavo inovacij na Reko. Nekaj članov sem poznal že od prej, zato se nisem počutil prav nič slabo, čeprav sem bil med vsemi najmlajši. Gotovost mi je dajal tudi moj stari spremeljalec — fotoaparati, tokrat kar dva, saj sem potoval z nalogo, da fotografiram vse, kar je zanimivega, koristnega in lepega. Joj, tega pa je toliko!

Do Reke smo se vozili nekaj ur, zato nam je malica prav prišla, še posebej, ker je bila dobra. Skozi prijazne hrvaške vasi smo se pripeljali do Reke. Morje in mogočne ladje so me navdušili, sivina mesta pa ne.

Po kosilu smo odšli na razstavo. Tam smo najprej pokazali diapozitive in slike, tako da so obiskovalci lahko podrobneje spoznali delovanje društva DIATI. Razstavljene so bile koristne inovacije, s katerimi se prihrani mnogo časa in še posebej denarja oziroma surovin. Tudi naša šola je razstavljala izdelke kovinarskega krožka. Na to sem bil še posebej ponosen. Vzrok za ponos je bil tudi v tem, da je bila šola tudi nagrajena.

Po ogledu razstave smo odšli v Opatijo na družabno srečanje z inovatorji iz Siska. Srečanje je minilo v prijetnem razpoloženju, pogovore je popestrila tudi vesela pesem. Skleni-

li smo nova poznanstva in prijateljstva in se domenili, da se prihodnje leto spet srečamo.

S fotografiranjem sem imel kar dosti dela, za usluge so prosili tudi tuji obiskovalci.

Omeniti moram, da smo si ob prihodu na Reko ogledali rafinerijo. Tu je bilo enkratno. Nikoli še nisem videl toliko cevi skupaj kot tam. Pomislil sem na črno zlato, ki se pretaka po njih in molze iz denarnice tudi mojemu očetu denar, ko mu zagori rdeča lučka v avtu. Jezi se, da kar naprej sveti.

V poznih popoldanskih urah smo odšli na Krk, kjer smo prespali. Dopolodne smo preživeli na otoku, po kosilu pa smo se odpeljali proti domu. Ker je bilo oblačno, se nismo kopal. Ustavili smo se še v Postojni in si ogledali jamo. Bila je enkratna, drugačna, kot se mi je zdela v četrtem razredu. Če dobro premislim, se jama v štirih letih ni mogla kaj dosti spremeniti, le jaz sem se verjetno precej. Tokrat sem jo občudoval z odraslejšimi očmi, z očmi, ki so se oblikovale tudi pri fotokrožku.

Polni vtisov smo se podali proti Gorenjski, nad katero so viseli kot že nekaj časa težki oblaki. A naša dobra volja zato ni bila nič manjša.

Hvaležen sem vsem, ki so mi omogočili ta izlet in me sprejeli medse.

Peter Muhar, ml.

KNJIGA JE OROŽJE, VZEMI JO V ROKE!

Brecht

In kje lahko dobimo to »orožje«? Vsak otrok ve, da v knjigarnah in knjižnicah. Knjigo lahko kupimo ali pa si jo izposodimo. Ker iz različnih razlogov ne moremo kupiti vseh knjig, ki bi jih radi brali ali morali prebrati, je seveda na dlani, da je izposoja v knjižnici najcenejša možnost priti do »literature«. Poleg cenenosti knjižnico odlikuje tudi veliko število knjig, med katerimi so tudi zanimive knjige, ki jih v knjigarnah ni več moč dobiti. Da sploh ne govorimo o strokovnih knjigah, o knjigah v drugih jezikih, itd., knjigah torej, ki jih običajno v manjših krajih ni moč kupiti v knjigarni. No, ne bomo še naprej ugotavljali, kakšne so razlike med knjigarnami in knjižnicami. Naše pisanje bo posvečeno knjižnicam, vendar ne kar vsem knjižnicam povprek in po dolgem. Ker živimo na Jesenicah in v okolici, nas bo seveda zanimala občinska knjižnica, katere matični ali centralni del je nastanjen v stavbi gledališča Tone Čufar (Titov dom).

Bolj ali manj zagnani knjižni molji vedo, da v osrednji občinski knjižnici potekajo adaptacijska dela. Ta dela so nekaj mesecev hudo motila normalno poslovanje knjižnice. To seveda ne bi bilo nič hudega, če se ne bi izkazalo, da knjižnica ni pridobila skoraj nič novega »obratovalnega« prostora. Načrti adaptacije so namreč predvidevali tudi pridobitev pevke-sobe, dela hodnika in v naslednji fazi tudi prostore gledališke delavnice. Da bi se izognili morebitnim očitkom, da knjižnica hoče »odžreti« prostor ženskemu pevskemu zboru in gledališču, je potrebno reči, da bi se prostor za vaje zboru ali delavnico veliko lažje našel, kot pa več velikih prostorov za knjižnico. Čeprav bi bila seveda najboljša rešitev, da bi se knjižnica preselila v nove funkcionalno urejene prostore. Že sam dostop do obstoječe knjižnice je v nasprotju z mednarodno sprejetimi standardi (UNESCO-Budimpešta 1972). Za invalidne, stare, bolne in lene osebe je namreč vzpon po dolgem in strmem stopnišču kar mali alpinistični podvig, na koncu katerega si človek skorajda zaželi, da bi bil postrežen s skodelico čaja, v katerem bi lahko bilo tudi nekaj kapljic močnega. Takšna situacija seveda nič kaj ne prispeva k večjemu številu obiskovalcev, da ne govorimo o nezadovoljenih bralnih potrebah prizadetih občanov. Ker pa kakšnih novih prostorov na drugi lokaciji kot kaže še ni moč pričakovati, se bo potrebno omejiti na možnosti, ki jih nudi stavba gledališča.

Kot že rečeno, adaptirani so bili samo prostori, ki jih je knjižnica obsegala v zadnjih tridesetih letih. To pomeni, da je danes prav toliko prostora za knjige kot pred tridesetimi leti — za 12000 do 13000 zvezkov. Pri letnem prirastu okrog 500 knjig bi danes moral biti v knjižnici okrog 27000 zvezkov. Dejansko je — po otpisu zastarelih, raztrganih knjig — v knjižnici nekaj čez 20.000 knjig. Dobrih sedemdeset knjig je ostalo v omarah na hodniku, v pevski sobi, na policah na hodniku, na stopnicah in na balkonu gledališke dvorane. Od teh vse prej kot primerno spravljene knjig jih bo predvidoma še dvatisoč odpisanih, dvatisoč pa jih bodo poskušali spraviti v samske domove. Za predvidenih 27.000 knjig bi torej morali imeti vsaj še toliko prostora, kot ga je sedaj. Da ne govorimo, da ni čitalnice, kjer bi lahko obiskovalci brali ali študirali knjige in revije, ki jih ni moč odnesti domov. S tem v zvezi lahko pripomnimo, da bi knjižnica, ki »pokriva« 20.000 prebivalcev (mesto Jesenice), morala imeti (Budimpešta 1972) 60.000 zvezkov in 30 (!) mest — stolov v čitalnici. Če si že radi domišljamo, da smo (vsaj relativno) razvita družba, bomo morali (tudi) v tem primeru ugotoviti, da so razvite države na zahodu in vzhodu precej pred nami. Pa ne da bi si drznili primerjati občinsko knjižnico Jesenice z vzhodom ali zahodom — v mislih imamo mater in učiteljico slovenskih knjižnic: Narodno univerzitetno knjižnico (NUK) v Ljubljani, ki se prav tako otepa s hudimi prostorskimi in še kakšnimi drugimi težavami.

Del knjižnega fonda je že bil prenešen v podružnično knjižnico na Plavžu, del pa ga bo verjetno še moral biti. In prav v takšnih postopkih disperzije ali razpršitve gradiva po lokalnih izven matične knjižnice vidimo nevarnost, da se dejavnost, ki bi morala biti »pod eno streho«, dislocira na več manjših lokacij. To bi seveda kvantitetno in kvaliteto osiromašilo ponudbo osrednje knjižnice. Oteženo bi bilo delo uslužbencev knjižnice (vse skupaj bi tudi prispevalo k povečanju stroškov poslovanja) in seveda bi tudi občan imel oteženo iskanje zaželenega berila. Takšne rešitve torej sploh niso rešitve. Najbolj realno, kot se zdi, bi bilo s strpnim dogovorom prizadetih strani in seveda še z nekaj denarja urediti prostore v etaži gledališča Tone Čufar. Ne smemo namreč pozabiti na bojno geslo: »Kultura in prosveta, to naša bo osveta!« Z drugimi besedami: vsako zanemarjanje kulturne in izobraževalne dejavnosti (ki jo knjižnica opravlja v kar največji meri) se bo maščevalo v obliki zaostajanja kulturne in izobraževalne ravni občanov. Kaj to pomeni v svetu, kjer znanje postaja glavna produkcijska sila, smo zlasti v zadnjem času že velikokrat slišali.

Kot poseben problem se izpostavlja shranjevanje periodike (časopisi, revije). Ker ni čitalnice in ustreznega prostora za razstavitev časopisja, to kaj kmalu dobi svoje mesto na podstrešju, kjer je podvrženo samo še »gledajoči kritiki miši« (Marx).

Uporabniki (prehitro) postanejo miši, medtem ko občan, ki hoče (mora) prebrati kaj iz kakšne pretekle številke, lahko zaprašen brska po podstrešju. In še to vselej ne rodi kakšnega posebnega uspeha.

Računalniki in audio-vizualna sredstva (čeprav sodobno knjižnično poslovanje tudi te vedno bolj potrebuje) še dolgo ne bodo izpodrinili knjige z njenega prestola Vrhovnega izobraževalca. Za to moramo tudi na Jesenicah nemudoma poskrbeti, da bo knjiga lahko opravljala svoje prosvetiteljsko poslanstvo. Na začetku je bila Beseda...

Član sveta knjižnice

Franci Traven

Jesenice (foto I. Kučina)

OBESEK ZA DIABETIKE

Društvo za boj proti sladkorni bolezni Jesenice obvešča diabetike, da bo Zveza slovenskih društev za boj proti sladkorni bolezni skupaj z društvom hemofilikov Slovenije naročila v skladu s priporočili zdravstvene službe SOS obeske. SOS obsek je vodotesen in ognjevaren in bo dragocena pomoč ob hipoglikemiji, komi ali v slučaju prometne ali kake druge nezgode.

Medaljon bo sestavljen iz dveh delov, ki bosta sestavljiva z navojem in tesnjen s tesnilom. Na lico medaljona bo vtisnjen oziroma vgraviran znak SOS, na spodnji strani pa bo luknjica oziroma obroček za verižico. Velikost medaljona bo od 20 do 25 mm premera. Obsek bo pokroman. V medaljonu bo tiskan papir za podatke o bolniku, kot so priimek in ime, rojstni podatki, bivališče, podatki o sladkorni bolezni, o prejetem insulinu, krvna grupa itd. Papir bo v posebnih polah in zložen v medaljonu. Po mnenju diabetikov in mednarodnih zdravstvenih normah bi tak obsek morali nositi vsi, ki prejema insulin.

Na seji zveze slovenskih društev za boj proti sladkorni bolezni je bilo dogovorjeno, da društva čim prej, najkasneje pa do konca julija, sporoče zvezi, koliko obeskov naročajo, istočasno pa pošljejo tudi denar. S takojšnjo akcijo bo zagotovljena dobava in cena obeska. Obsek brez verižice v kromirani izvedbi stane 1 050 din. Za člane, ki bodo medaljone naročili do roka, bo polovico založila Zveza slovenskih društev za boj proti sladkorni bolezni.

Naročila bomo sprejemali vsako sredo do vključno 24. julija od 16. do 18. ure v prostorih krajevne skupnosti Javornik-Koroška Bela v Delavskem domu Julke in Albina Pibernik, Kidričeva 37/a. Ob naročilu si lahko ogledate tudi fotografijo medaljona.

Odbor

Dopisujte

Krajevne konference SZDL Staneta Bokala, Mirka Roglja-Petka in Cirila Tavčarja razpisujejo

TRADICIONALNI POHOD OB SPOMINSKIH OBELEŽJIH

Pohod se bo začel 4. julija ob 7. uri pred stavbo Skupščine občine Jesenice.

Pohoda se lahko udeležijo posamezniki ali skupine družbenopolitičnih in družbenih organizacij ter društev.

Pohodniki bodo obiskali spominska obeležja v: PLAVŠKEM ROVTU, PLANINI POD GOLICO IN NA PRIHODIH.

Vrnili se bodo med 14. in 15. uro na balnišče Balinarskega kluba v Log Ivana Krivca, kjer bo pohod zaključen.

Zahvale

Ob smrti mojega brata

STANKA MARTINJAKA

se najlepše zahvaljujem sosedom Kurirske ulice za zbran denar namestovence. Zahvaljujem se za pozornost, katero so imeli do mene in se brata velikokrat spomnili. Posebna zahvala pa velja Majdi in Jožu Kralj. Vsem skupaj še enkrat hvala za tako lepo udeležbo na pogrebu.

Hvaležna Marija Bradič

Ob boleči izgubi dragega moža, očeta, starega očeta, brata in strica

JOŽETA HOČEVARJA

se iskreno zahvaljujem vsem sorodnikom, prijateljem in znancom za izrečeno sožalje, OOS Livarne, kolektivu Mulej za venec, sodelavcem RTA za cvetje in denarno pomoč.

Posebno zahvalo izrekamo osebu doma dr. Janka Benedika, dr. Mulejevi in dr. Mencingerju ter osebu internega oddelka Bolnice Jesenice za nesebično pomoč in nego ob njegovi težki bolezni.

Zahvaljujem se pihalnemu orkestru jeseniških železarjev in pevcem za zapete žalostinke.

Vsem še enkrat iskrena hvala.

Vsi njegovi

Osnovni organizaciji sindikata TOZD Jeklovlek in dr. Novakovi se zahvaljujem, ker so mi omogočili zdravljenje v Sklenih toplicah.

Francka Berčič

Sodelavcem TOZD Žičarna se najlepše zahvaljujem za lepa darila in čestitke ob odhodu v pokoj.

Obenem jim želimo še mnogo delovnih uspehov!

Franc Tratnik, Franc Pogačnik in Jože Pešec

Zahvaljujem se dr. Škulju in Mihi Bojancu za vso pomoč v času mojega zdravljenja.

Marjeta Majetič

Društvu upokojencev Javornik-Koroška Bela se iskreno zahvaljujem za čestitke ob mojem rojstnem dnevu. Obenem jim želim še veliko delovnih uspehov.

Alojz Vovk

Društvu upokojencev Javornik-Koroška Bela se zahvaljujem za čestitko in pozornost ob mojem rojstnem dnevu.

Ana Knez

DEŽURNI TRGOVINI

V soboto, 29. junija, bosta na Jesenicah od 7. do 18. ure odprti trgovini:

DELIKATESA, poslovalnica 7, Titova 7, in DELIKATESA, Kašta 4 na Plavžu, Tavčarjeva 6.

DEŽURNA LEKARNA

V mesecu juliju bo za občino Jesenice in Radovljica dežurna lekarna na Bledu.

Rešitev križanke iz 24. številke

helikopter, Amerikanka, makaronar, ŠM, DU, Olaj, peskar, nonet, Boris, Grk, grlo, Cer, pi, Karlobag, opart, tarokist, sova, tov., bar, Iranika, Nevljani, razgib, ER, Janko, Zeta, Anže, jad, arak, lan, era. Misel: Ljubezen in kašelj se ne dasta skriti.

ČLANOM DRUŠTVA INVALIDOV JESENICE

6. julija bo v počastitev Dneva borca deseti tradicionalni piknik za težje invalide na Poljanah s pričetkom ob 14. uri. Tam bo srečanje z DI Radovljica in Trzin.

27. julija organiziramo dvodnevni izlet v Prekmurje, kjer bi se v Beltincih srečali z invalidi pobratenege društva Murska Sobotica. Prijave sprejemamo do zasedbe enega avtobusa.

Odbor DI Jesenice

UGANKARSKI SLOVARČEK

TAKAOKA — mesto na otoku Honšuju (160.000)
UTTARADIT — mesto v Zah. Tajski

PREKLIC

Preključim vse žaljive besede, ki sem jih izrekla zoper Marjana Pibernika, Kati Pibernik in Franca Pibernika z Jesenic, Savska 23. Te žaljivke so neresnične in se zahvaljujem, ker je Kati Pibernik odstopila od tožbe.

Ada Kemperle

Kaj bomo gledali v kinu

KINO RADIO

28. junija, amer. barv. pust. film SUPERMAN II ob 17. in 19. uri, ob 21.15 premiera amer. barv. akcij. filma NAVAHO GROM.

29. junija, amer. barv. pust. film LOV ZA ZELENIAM DIAMANTOM ob 17. in 19. uri.

30. junija, amer. barv. pust. film LOV ZA ZELENIAM DIAMANTOM ob 17. in 19. uri.

1. julija, franc. barv. krim. film DI-VA ob 17. in 19. uri.

2. julija, franc. barv. komedija TU-DI BANKIRJI IMAJO DUŠO ob 17. in 19. uri.

3. julija, amer. barv. akcij. film NEONSKA DŽUNGLA ob 17. in 19. uri.

4. julija, amer. barv. akcij. film NEONSKA DŽUNGLA ob 17. in 19. uri.

KINO PLAVŽ

28. junija, amer. barv. pust. film

LOV ZA ZELENIAM DIAMANTOM ob 18. in 20. uri.

29. junija, franc. barv. krim. film DIVA ob 18. in 20. uri.

30. junija, franc. barv. krim. film DIVA ob 18. in 20. uri.

1. julija, ital. barv. erot. komedija POLICAJKINA KARIERA ob 18. in 20. uri. Film ni primeren za otroke!

2. julija, amer. barv. shriljivka NOČ CAROVNIC II ob 18. in 20. uri.

3. julija, ZAPRTO!

4. julija, amer. barv. shriljivka VOLKOVI ob 18. in 20. uri.

KINO DOVJE

30. junija, franc. barv. komedija NORCI S STADIONA ob 20. uri.

KINO KRANJSKA GORA

28. junija, hongkonški barv. karate film ČUDEŽNI MOJSTER KUNG FUA ob 18. uri.

29. junija, braz. barv. akcij. film FANT IZ RIA ob 20. uri.

2. julija, franc. barv. komedija FANTJE ZA ZVEZO ob 20. uri.

POHOD V KARAVANKE

Delavsko prosvetno društvo France Mencinger Javornik-Koroška Bela prireja na DAN BORCA v četrtek, 4. julija, POHOD skozi Medji dol na Seče, do kurirske postaje G 22, kjer bo tudi proslava ob dnevu borca.

Zbirališče udeležencev pohoda je 4. julija ob 6. uri zjutraj pri vrtarju na Beli.

Kljub temu, da bo pohod tudi na območju mejnega pasu, posebne dovolilnice ne bodo potrebne.

Upravni odbor DPD Svoboda France Mencinger Javornik-Koroška Bela vabi vse krajanje in delovne ljudi, ter še posebej člane društva, da se pohoda udeležijo v čim večjem številu.

V primeru slabega vremena pohoda ne bo.

Upravni odbor DPD Svoboda
France Mencinger
Javornik-Koroška Bela

SREČANJE INVALIDOV SLOVENSkih ŽELEZARN

V soboto, 22. junija, je bilo osmo srečanje invalidov delovnih organizacij SOZD Slovenske železarne. Tokrat je bila gostitelj invalidov Veriga Lesce. Sprejem je bil pred Tovarno verig v Lescah z izdatnim zajtrkom. Sledil je ogled Bohinja, potem slapa Savice, kar je bilo za invalide iz Štor in Raven na Koroškem še posebna zanimivost, ker prenekateri lepote bohinjaškega kota še nikoli niso videli.

Medtem, ko smo si ogledovali te naravne lepote, so invalidi športniki tekmovali v streljanju, šahu in kegljanju. Doseženi so bili naslednji rezultati:

Streljanje: 1. Železarna Ravne, 2. Železarna Jesenice, 3. Železarna Štor.

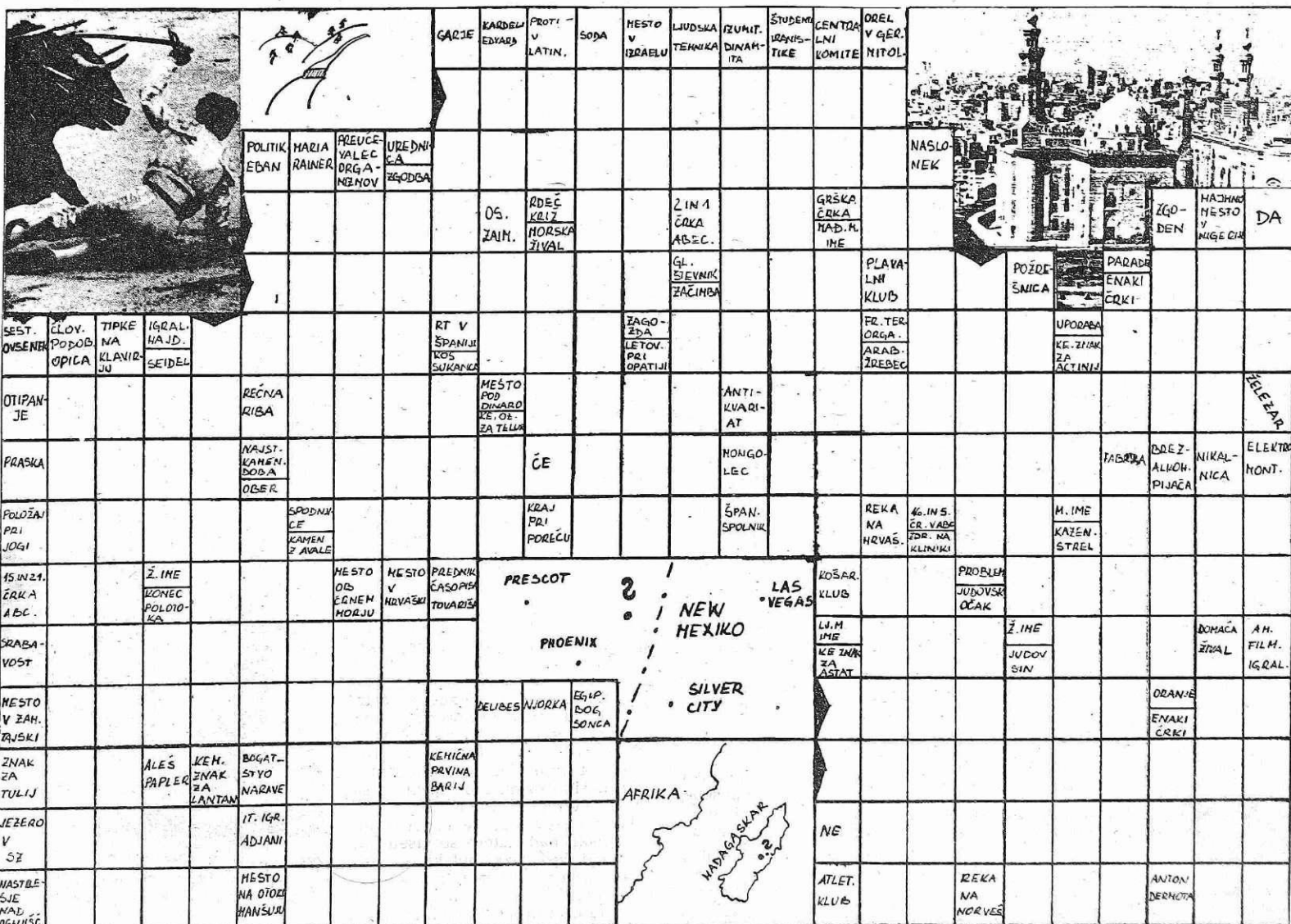
Šah: 1. Železarna Ravne, 2. Železarna Jesenice, 3. Železarna Štor.

Kegljanje: 1. Železarna Ravne, 2. Železarna Jesenice, 3. Železarna Štor.

V vseh treh panogah je presenetljivo zmagala Železarna Ravne pred Jeseničani in Štorani, zato je osvojila tudi prehodni pokal. Srečanje naj bi se nadaljevalo na Homu pri Bledu, vendar je zaradi slabega vremena organizator nadaljnje srečanje organiziral v športni hali na Bledu.

Tudi tam je bilo vzdušje med udeleženci prijetno. Po izdatnem kosilu je program nadaljeval mladinski orkester iz Radovljice pod vodstvom tov. Ažmana. Za ples in razvedrilo pa je poskrbel neutrudni ansambel Karavanke, odbojarski klub iz Gorji pa je invalide presenetil z bogatim srečelovom. Preko 400 invalidov SOZD Slovenske železarne je bilo s srečanjem zelo zadovoljnih, zato se gostitelj Verigi Lesce prav lepo zahvaljuje in nasvidenje zopet čez štiri leta.

Jože Mrovlje

OB ZAKLJUČKU NAMIZNOTENIŠKE SEZONE ŠE PAR LEPIH USPEHOV JESENICANOV

V Novi Gorici je bil vsakoletni tradicionalni namiznoteniški turnir, imenovan »VROJBA 85«. Tokrat je bila udeležba igralcev in igralk iz Hrvaške, Vojvodine, Avstrije, Italije in Slovenije rekordna, skupno kar 150 nastopajočih iz 25 klubov. Zelo številna je bila tudi jeseniška ekipa, preko 20. V osmih disciplinah posamezno je nastopilo preko 250 igralcev.

V skupini mlajših pionirjev je od 32 nastopajočih presenetil Zmago Pem, ki je osvojil prvo mesto, prav tako pa sta se izkazala tudi Matej Kržnar in Robert Rupnik iz Murove, ki sta osvojila 3. do 4. mesto ter Klemen Markež s 5. do 8. mestom. Od 22 nastopajočih mlajših pionirk je bila Urška Samar na 5. do 8. mestu, enako mesto pa sta med 32 starejšimi pionirkami osvojili tudi Mojca Smolej in Tina Zupancič. Pri starejših pionirjih je Goran Džukić poskrbel za presenečenje, ki je kot najboljši igralec Slovenije med 52 igralci osvojil drugo mesto. Matej Kržnar in Robi Ferbežar sta osvojila 5. do 8.

mesto. V skupini mladink in mladincev se je le Mojca Smolej prebila med 5. do 8. ter Goran Džukić med 9. do 16. mesto, medtem ko v kategorijah starejših igralcev nismo imeli svojih predstavnikov.

Tekmovanje lahko ocenimo kot uspešno in ker imajo najmlajši jeseniški igralci že precej vodilno vlogo, se za nadaljni razvoj namiznega tenisa na Jesenicah ni bati.

Jeseniška pionirka Barbara Markež je te dni nastopila v pionirski reprezentanci Slovenije na tradicionalnem »Festivalu otroka« v Šibeniku. Na turnirju reprezentanc republik in pokrajij je v borbi proti Vojvodini slavila pomembno zmago nad četrto pionirko z državne jakostne lestvice Bročin iz Čoke, v igrah posamezno pa je osvojila 5. do 8. mesto, kar je tudi lep uspeh, saj so nastopile najboljše pionirke iz vse države.

(S)

VZPODBUDNI USPEHI ODOBJKARSKEGA KLUBA

Zanimanje za odbojko na Jesenicah ni usahnilo kljub neugodni klimi, ki je v občini prevladala po portoroških sklepih. Vemo, da so odbojko neupravičeno uvrstili med rekreacijski šport, ki nima moralne, še manj pa finančne podpore. V takem stanju je v tem času maloštevilnim odbornikom usahnila volja za delo in za pridobivanje finančnih sredstev, ki so bila vedno pila. Zaradi takega stanja in še nekaterih drugih, je klub za nekaj časa prenehal z delom, razen ekipe veteranov, ki je tekmovala na svoj strošek. Vsemu temu navkljub se je v zadnji sezoni nekaj le premaknilo. Pešiča zagnanih odbojkarških delavcev, ki jim ni vseeno, kaj bo s tem športom, si je zadala nalogo — načrtno delo z mladimi osnovnošolci, ki imajo voljo in osnovne pogoje za igro. Tako je bila narejena selekcija za pionirje in pionirke po osnovnih šolah in sedaj že obe ekipi vadita pod vodstvom Divjaka (pionirji) in Bogataja (pionirke).

Pionirji so že igrali prve tekme. Tako so ob 40-letnici SD Jesenice igrali z vrstniki z Bleda. Tekmo so sicer izgubili, vendar so osvojili set, ki v igri s takim nasprotnikom ni nepomemben. Ob tem je treba pripomniti, da v radovljiški občini zelo dobro skrbijo za odbojko, da je pri njih ta panoga prednostni šport.

Tudi pionirke so bile aktivne in so igrale že nekaj tekem. Na zadnjem turnirju štirih ekip ob 40-letnici Športnega društva Jesenice so osvojile tretje mesto za ekipama OK Bled in OK Bohinj in pred ekipo OK Gorje. To uvrstitev lahko ocenjujemo kot uspeh, saj pionirke delujejo že nekaj mesecev.

Največji uspeh so dosegle članice, ki tekmujejo v drugi slovenski ligi. V pomladanskem delu so dosegle same zmage in v končni uvrstitvi osvojile drugo

mesto z istim številom točk kot prvo uvrščene odbojkarice OK Gorje. Če bi v jesenskem delu nastopile v celotni postavi, bi verjetno osvojile prvo mesto. Tako pa ta načrt ostane za naslednjo sezono. Veliko zaslug za tak uspeh imajo izkušene tekmovalke Balohova, Pogačarjeva in Globočnikova, ki so nosile glavno breme ekipe. Članice so tekmovala tudi za pokal maršala Tita in bile uspešne v prvem kolu v gosteh proti ekipi Plamena z rezultatom 3:1, nato pa so doma po dokajšnji borbi izgubile z ekipo OK Bled s 3:1. Ekipa OK Bled je novi član druge zvezne lige, ki še trenira ter ima profesionalnega trenerja in vse pogoje za trening.

Tudi veterani ne mirujejo. V medobčinski ligi so osvojili drugo mesto z istim številom točk kot ekipa OK Bled, vendar s slabšim set količnikom. V medsebojnem srečanju so bili Jeseničani boljši, vendar to v končni uvrstitvi ni odločilo.

V pokalnem tekmovalstvu so veterani v prvi tekmi v gosteh premagali ekipo OK Triglav s 3:0. V naslednjem kolu igrajo v gosteh v Kamni gorici. Če bo ekipa celotna, lahko upajo na uspeh.

To bi bilo v kratkem nekaj vesti o delovanju odbojkarškega kluba, ki si prizadeva poživiti dejavnost z načrtnim delom. Za tako delo pa je še vedno čutili pomanjkanje delovnih odbornikov in dobrih vadij. Več bi se dalo narediti tudi v šolskih športnih društvih, saj imamo na Jesenicah dosti profesionalnega kadra, ki bi z več zavzetosti mobiliziral mlade. Seveda je predvsem naloga odbojkarških delavcev, da odbojko dvignejo na nivo, ki so ga Jeseničani že imeli. Upamo, da jim bo to z večjo moralno, predvsem pa finančno podporo tudi uspelo.

Dušan. Prešern

KOŠARKARSKI TURNIR OB 40-LETNICI ŠPORTNEGA DRUŠTVA JESENICE

Zenska članska ekipa je ob 40-letnici SD Jesenice organizirala košarkarski turnir, na katerem so igrale poleg domače ekipe še ekipa KK Sava iz Kranja in ekipa KK Šentvid iz Ljubljane. Na turnirju bi morala sodelovati tudi ekipa iz Švice, ki pa je sodelovanje na turnirju zaradi objektivnih vzrokov odpovedala.

SAVA : ŠENTVID 76:51 (45:23)

Igralkam drugoligaša iz Kranja so Ljubljankam nudile dostojen odpor, vendar pa več kot dobre igre in častnega poraza niso mogle doseči, saj je bila razlika v kvaliteti le prevelika.

JESENICE : ŠENTVID 74:36 (27:14)

Tudi v drugi tekmi so mlade igralke iz Ljubljane skušale z borbeno igro zaustaviti domače igralke, vendar jim je to uspelo le v prvem polčasu, v drugem

pa so se Jeseničanke razigrale in zlahka prihajale do meta na koš.

JESENICE : SAVA 77:72 (43:42)

V tekmi, ki je odločala o zmagovalcu, smo videli kvalitativno igro obeh ekip, kar je za konec tekmovalne sezone dokaj ne navadno. Ekipi sta se celo tekmo menjavali v vodstvu, le igralke Save so imele izdatnejšo prednost v prvem polčasu, ko so vodile s 34:26, kar so igralke Jesenic do 20. minute nadoknadile.

Zmagovalac turnirja je bil znan šele v zadnji minuti tekme, ko so domače igralke po vodstvu gostij z 72:71 dosegle šest točk zapored in si zagotovile zmago. Najučinkovitejša igralka na tekmi je bila Zora Malečko, ki je na turnirju okrepila domačo ekipo.

Za Jesenice so igrale: Rozman, Deretič, Šmitran, Krznarič, Bartelj, Lah, Vrdo-ljak, Felc, Bešič, Smolej, Malacko.

T.

JESENICE : SALONIT (MLADINKE) 105:27 (41:10)

Mladinke Jesenic so v tekmi z vrstnicami ekipe KK Salonit dosegle novo zmago. Igralka Salonita, ki so za domačimi igralkami zaostajale po znanju in izkušnjah niso mogle nuditi niti dostojnega odpora. S to tekmo so košarkarice jeseniškega kluba brez poraza zaključile spomladanski del prvenstva za mladinke.

Jesenice: Rozman 4 (6:2), Deretič 10, Šmitran 4 (2:2), Krznarič 28 (7:2), Bartelj 4, Felc 35, Bešič 8, Smolej 14.

SAVA A : JESENICE (KADETINJE) 51:55 (20:30)

Kadetkinje Jesenic so se z zmago v Kranju oddolžile vrstnicam iz KK Sava za nesrečen poraz v prvem kolu na Jesenicah po dveh podaljških.

Jeseničanke so v prvem polčasu prikazale dobro igro v napadu, vendar so v prvih minutah slabše igrale v obrambi, tako da sta si bili ekipi do rezultata 16:16 enakovredni. Nato pa so jeseniške kadetkinje zaigrale odločneje v obrambi; domače igralke so naredile nekaj napak in tako so gostje dobile prvi polčas za deset točk.

V začetku drugega polčasa so kadetkinje

JESENICE : KLADIVAR (PIONIRKE) 14:49 (2:20)

Oslabljen ekipa pionirk, brez Zrničeve, Lukančičeve in Ljusičeve, ni mogla nuditi dostojnejšega odpora izredno hitrim in agresivnim igralkam iz Zirov. Pionirkam Jesenic se je poznala predvsem odsotnost Zrničeve, ostale mlajše branilke Jesenic očito še nimajo dovolj znanja za igro proti agresivnim ekipam.

Jesenice: Petrova, Ališič 8, Potočki 2, Springer, Kržarič, Hadžimuratović 4, Sefič, Strajnar.

T.

PROSLAVILI 40-LETNI JUBILEJ ŠPORTNEGA DRUŠTVA JESENICE

Na Jesenicah so konec tedna na slavnostni način obeležili 40-letni jubilej Športnega društva. V petkovi paradi po jeseniških ulicah je sodelovalo več kot 500 športnikov vseh dvanajstih klubov športnega društva. Številni gledalci so pozdravljali smučarje, hokejiste, košarkarje, nogometaše, kegljace in druge športnike. Na čelu hokejskih moštev je korakala najbolj zanimiva trojka — najstarejši jeseniški hokejist Karlo Vergles, najmlajši Gaber Glavič, zastavo s klubskimi zvezdicami pa je nosil dolgoletni navijač Joža Anderle.

Jeseničani so zamisel o paradi pozdravili, saj je v tem železarskem mestu že dolgo ni bilo. Parada je bila prava manifestacija pripadnosti športu, ki ima na Jesenicah dolgoletno tradicijo.

Po paradi je bila v športni dvorani Podmežakla proslava z bogatim kulturnim in zabavnim programom. Zbrane je pozdravil in jim čestital za jubilej predsednik skupščine občine Jesenice Franc Brelih, predsednik športnega društva Jesenice Daniel Klemenc pa je poudaril, da so generacije jeseniških športnikov ponesele ime železarskega mesta po vsej domovini in tudi po svetu. Za to so zaslužni številni športniki, med njimi že predvojni, ki so potem v svobodni domovini nadaljevali z delom. Nekateri so v vojni vihrli darovali svoje življenje, med njimi športnik, komunist in narodni heroj Jože Gregorčič-Gorenje. Vsi najboljši športniki in športni delavci morajo biti v tej mladostni rodovom, ki že uspešno stopajo po poti vrhunškega tekmovalnega in tudi rekreacijskega športa.

Na proslavi so podelili 47 plaket najbolj zaslužnim tekmovalcem in športnim delavcem v 40-letnem pojavnem obdobju. Prejeli so jih: balinarski klub: Stanko Pulec, Slavko Koselj in Alfonz Dornik; drsalni klub: Robert Gorše, Jožica Magin in Anton Arh; hokejski klub: Tone Tomazin, Matko Medja, Ciril Klinar, Franc Smolej, Marjan Jelovčan, Milan Magazin, Cene Valentar; kegljaški klub na asfaltu: Jože Šlibar, Franci Črv; kegljaški klub na ledu: Jože Klinar, Jože Hudrič, Edo Drobnak, Lado Sodja; košar-

Razstava ob 40-letnici športnega društva Jesenice (foto S. Kokalj)

karski klub: Alojz Katnik, Franc Benedičič, Cilka Benedičič, Vinko Rotar; nogometni klub: Viktor Brun, Milan Budja, Branko Šuvak; namiznoteniški klub: Lojze Štrumbl, Stane Babič, Jernej Korbar; odbojkarški klub: Tone Šmitek, Dušan Prešeren; plavalni klub: Rado Tolar, Beno Ramuš; sankski klub: Mija Jelovčan; smučarski klub: Ciril Praček, Jože Knific, Jože Zupan, Slavan Berlik, Rafael Caf; uprava Športnega društva Jesenice: Franc Božič, Avgust Jelen, Mara Kelbl, Berti Brun, Karol Francškin, Rafael Šoberl, Mirko Ramuš, Daniel Klemenc in Joža Varl.

Poleg posameznikov je plaketo prejela tudi Železarna Jesenice, ki vsa leta podpira jeseniški šport, še posebej hokej na ledu.

V programu na proslavi so sodelovali člani amaterskega gledališča Tone Čufar,

pihalni orkester Jeseniških železarjev, skupina za aerobiko pri TVD Partizan Jesenice in narodnozabavni ansambel Slovenski muzikantje.

Ob uspehi in prijetni proslavi, ki si jo je ogledalo več kot tisoč prijateljev športa, organizatorjem vendarle zamerimo, da so se odločili za vstopnino po 300 in 200 dinarjev, kar ni običaj, ko gre za športne jubileje.

V soboto so v hotelu Larix v Kranjski gori pripravili še tovariško srečanje s plesom. Ob tej priložnosti so podelili več kot 200 priznanj številnim tekmovalcem in športnim delavcem za večletno aktivno delo v posameznih klubih, predstavnikih Zveze telesno-kulturnih organizacij in Telesno-kulturne skupnosti Jesenice pa so športnemu društvu Jesenice izročili spominska darila.

Poleg parade in proslave se je ob jubileju vrstilo še več drugih prireditev. Člani posameznih klubov so izvedli več tekmovalnih in drugih prireditev. Predvsem velja omeniti uspešno razstavo o zgodovini in delu vseh klubov, ki so jo pripravili delavci Tehniškega muzeja Železarne ob sodelovanju predstavnikov klubov in dolgoletnih jeseniških športnih delavcev.

V teh dneh bodo izdali še bilten z bogato vsebino o delovanju klubov Športnega društva Jesenice.

J. R.

UGODNA OCENA JUBILEJNEGA ZIMSKEGA POHODA NA STOL

Člani odbora za pohod na Stol, ki deluje v okviru koordinacijskega odbora planinskih društev Jesenice in občinskega odbora ZZB NOV Jesenice, so na nedavni seji ocenjevali letošnji jubilejni zimski pohod na najvišji vrh Karavank. Bili so enotnega mnenja, da je v celoti uspel.

Pohod je bil velika planinska in družbenopolitična manifestacija, s katero so tudi proslavili 40-letnico osvoboditve in druge letošnje jubileje. Za več tisoč pohodnikov so vzorno skrbeli gorski reševalci in alpinisti, ki so tudi nadelali varno pot. Letošnje razmere so dopuščale, da so se pohodniki po petih letih lahko v idealnih snežnih razmerah povzpeli na sam vrh Stola. Pohod je uspel še posebno zato, ker ni bilo nobene nesreče. Vsi so upoštevali navodila, ki jih zahteva ta razmeroma težka zimska tura. Vso pomoč so tako pri samem vzponu kot tudi pri urejanju prometa v dolini nudili tudi člani Postaje milice Jesenice.

Na seji so se člani odbora precej časa zadržali pri finančnih problemih. Stroški organizacije so vse višji, za letošnji jubilejni pohod pa so člani odbora tudi izdali brošuro o spominskih dogodkih na Stolu med NOB, za kar so morali zbrati dodatna sredstva. Pri tem so jim v veliki meri pomagali v Knjigovoznici in tiskarni v Radovljici. Člani odbora so se odločno zavzeli, da morajo denar za organizacijo naslednjih pohodov zbrati prej in če denarja ne bo, tudi pohoda žal ne bodo organizirali. Ob tem je bilo nekaj mnenj, da pohod ni samo jeseniški, temveč bi bilo potrebno razmišljati o širšem finančnem ranju na področju celotne Gorenjske. Na seji so v okviru letošnjega jubilejnega pohoda podelili plakete še živčim borcem Jeseniške čete: Ivanka Kozar, Franc Konobel-Slovenko, Ivan Vovk-Zivan, Ciril Triler-Ciro in Anton Matoh-Štepsel ter delovnim organizacijam, ki so največ prispevale za letošnji pohod: pokrovitelja Delo Ljubljana in Ljubljanska banka ter Telesnokulturna skupnost Jesenice, Železarna Jesenice, Knjigovoznica in tiskarna Radovljica, Kovinska oprema Mojstana in Iskra Kibernetika Kranj.

J. R.

ŠPORTNO DRUŠTVO

Ob praznovanju
40 - letnice športnega društva
Jesenice

podeljuje

ŽELEZARNA JESENICE

za dolgoletno in uspešno delo
pri razvoju športa
na Jesenicah

JESENICE, dne 21.6.1985.

HOKEJ IN TURIZEM

Jesenice kot mesto nimajo turistične tradicije in ves turizem sloni na prehodnih gostih. (Drugače je v okolici-Bled, Kranjska gora.) Jesenice imajo tisto, kar nismem zasledil nikjer v Jugoslaviji in tudi v Avstriji in Italiji ne. Sedaj, ko hokejisti ne hodijo na priprave na Češko in imajo led doma na Jesenicah, sem se kot aktivni rekreator rekreiral takole: dopoldne sem plaval v Ukovi v bazenu z ogreto vodo, popoldne sem igral tenis na igrišču v Kurji vasi. Zvečer pa sem se drsal na ledu v dvorani. Ponovimo še enkrat: dopoldne plavanje, popoldne tenis, zvečer drsanje. Treba je samo napraviti urnik objektov in skupaj s Kompasom sestaviti ustrezen prospekt. (Kompas ima poslovalnico na Jesenicah!) Potem bi ta organizacija že znala obvestiti goste po hotelih v okolici Jesenic. HDK bi nabavil tudi nekaj rabljenih drsalov za izposojajo. Pozimi bi bilo treba hokejske tekme reklamirati po vsej Sloveniji in tudi v Avstriji in Italiji. Ne pozabimo, da te tri dežele kandidirajo za zimske olimpijske igre. Preko Viatorja bi bilo mogoče organizirati tudi prevoze za ogled hokejskih tekem. Športno društvo Jesenice bi lahko skupaj s športno dvorano Podmežaklo naročilo tiskanje hokejske razglednice: hokejisti, motiv Železarne, dvorano z motivom igralcev med tekmo. Prav tako bi pri prodaji vstopnic lahko prodajali skupinski posnetek posameznih hokejskih moštev.

DOM